

NĂVODARI - cel mai nordic oraș al litoralului românesc

Svetlana MOLDOVAN

Dacă Sulina este cel mai estic oraș al României, **Năvodariul**, jud. Constanța, este orașul cel mai nordic al litoralului românesc, cunoscut prin taberele sale pentru copii, dar și prin plaja cu apă nu foarte adâncă la înaintarea în mare.

Ca parte a canalului Dunăre-Marea Neagră, canalul navigabil Poarta Albă-Midia Năvodari își are destinația finală în acest oraș. Atât canalul, cât și Combinatul Petrochimic Midia-Năvodari și Uzina de Superfosfat și Acid Sulfuric (USAS) au dus la creșterea demografică a orașului care, inițial, era un sâțuc în care preocupările de bază erau agricultura și creșterea animalelor. Primele mențiuni despre localitate apar în jurul anului 1412, când se numea **Caracaium** (Oaia neagră), denumire transformată apoi în **Carachioi** (Sat negru). Un puternic incendiu în 1725 distruge satul, care va fi refăcut până în anul 1740. După Războiul de Independență din 1877, în satul Carachioi se mută mulți români din județele Argeș și Olt.

În anul 1927 satul **Carachioi** devine **Năvodari**, dobândind ulterior pe 15 august 1932 statutul de comună, iar pe 1 iunie 1968 a fost declarat oraș.

Populația actuală a orașului este de 35.000 de locuitori. Conform recensământului populației din 2002, în Năvodari trăiesc 910 ruși lipoveni (din care 60 s-au declarat *ruși*, iar 850 - *lipoveni*).

De la **Ivan Ciotic**, președintele comunității locale, am aflat că CRL-Năvodari s-a constituit pe 2 iulie 2000, iar rușii lipoveni din oraș sunt, în marea lor majoritate, originari din Slava Rusă și Cercheză, Sarichioi, Jurilovca, Tulcea și Ghindărești. La adunarea generală a CRL-Năvodari din 22 iulie a.c., cu puțin înainte de Conferința reprezentanților CRLR, a fost ales și noul comitet de conducere a comunității locale, din el făcând parte: **Ivan Ciotic** - președinte, **Terente Sacolic** - vicepreședinte, **Maria Apostoae** - secretar, **Alexandrina Manolache** și **Elena Clim** - membri.

De parohia ortodoxă de rit vechi răspunde **părintele Anatoli Nichita**. În arhiva parohiei sunt câteva date interesante referitoare la numărul etnicilor din oraș: în anul 1860 erau aprox. 300 de familii de ruși lipoveni, în 1932 - 500 de familii, în 1940 - 600 de familii, iar în prezent sunt aprox. 400 de familii.

Biserica cu hramul **Sf. Gheorghe** (prăznuit pe 6 mai) se află pe strada Corbului, construcția căreia a început în 1932, apoi mulți ani lucrările au fost întrerupte și reluate abia în 1990 prin grija și implicarea directă a preotului Anatoli Nichita.

Despre trupa de muzică ușoară „**Rafman**” din Năvodari, a celor doi frați ruși lipoveni **Rafael** și **Manuel Nichita**, am mai scris în publicația noastră, adăugăm doar că „**Rafman**” a evoluat pe scena din Parcul Central în primele două zile ale Galei Topurilor și

Festivalurilor din iulie a.c.

Năvodariul a găzduit, la sfârșitul lunii iulie a.c., și trei mari acțiuni ale CRLR - Adunarea generală a Asociației Tinerilor Ruși Lipoveni din România (ATRLR), Conferința reprezentanților CRLR și Festivalul interetnic de folclor pentru copii și tineret. În materialul de față ne vom referi doar la cea de a treia acțiune, celelalte două fiind prezentate pe pagini separate ale publicației noastre.

Festivalul interetnic al cântecului și dansului pentru copii și tineret

În perioada 28-30 iulie 2006 a avut loc, la Năvodari și Mamaia, **Festivalul interetnic al cântecului și dansului pentru copii și tineret**. Manifestarea, cofinanțată de Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI) și Comunitatea Rușilor Lipoveni din România (CRLR) și organizată de membrii Executivului CRLR, cu sprijinul financiar al companiei LUKoil și al șantierului naval AKER

Tulcea, a reunit 13 ansambluri ale tinerilor ruși lipoveni din mai multe județe și 3 de la alte etnii. Festivalul s-a bucurat și de prezența a grupului „**Pontus Euxinus**” din Năvodari, cel care a încheiat spectacolul, și de participarea a două grupuri din Bulgaria („**Bizone**” din Kavarna - oraș înfrățit cu Năvodariul; ansamblu care a obținut în 2004 marele premiu la Festivalul de Folclor din Serbia) și din Turcia (din Gemlik, înființat în 1990).

Festivalul interetnic s-a desfășurat

în Năvodari în cadrul manifestărilor dedicate Zilelor Orașului sub genericul „Fest top”, ediția a II-a, Gala Topurilor și Festivalurilor. Spectacolul a fost precedat de o paradă a portului popular pe artera principală a orașului, oprind din mers măcar și pentru câteva momente trecătorii prin varietatea culorilor de pe costume, dar și a melodiilor interpretate.

dintele **Miron Ignat**, au urcat pe scenă, în ordinea evoluției lor, spectacolul fiind prezentat de **Cristina Macarie** din Iași și **Andrei Luchici** din Tulcea (președintele Asociației Tinerilor Ruși Lipoveni din România), ansamblurile:

- „**Cibis**” (16 copii) - din Jurilovca, jud. Tulcea, înființat în anul 2006 și coordonat de **Paula Zaiț**. Atât la parada portului popular, cât și după prezentarea programului, copiii din Jurilovca au oferit spectatorilor flori realizate de ei din carton și hârtie la grădinița din sat. În cadrul evoluțiilor lor în Mamaia și Năvodari au fost apreciate cântecele însoțite de scenete, costumele, pașii de dans;

- ansamblul de copii „**Kalinka**” (19 persoane) din Târgu Frumos, jud. Iași, înființat în 2005 și coordonat în prezent de **Galina Isaeva** și **Natalia Mihei**. Are deja multe participări la diverse acțiuni, dintre care amintim două festivaluri interetnice la Iași, un spectacol oferit elevilor participanți în mai 2006 la olimpiada de limbă maternă rusă de la Iași, festivalul internațional „Cătălina” tot din Iași s.a.;

- ansamblul de tineret „**Rusalka**” din Sulina, jud. Tulcea, alcătuit din 8 membri și condus de **Iacob Halchin**. An de an, de la înființarea lui în 2001, ansamblul a participat la toate edițiile festivalului „Serbările Deltei” din Sulina, unde, în acest an, a fost răsplătit cu un premiu special pentru evoluție și prezență scenică;

- ansamblul „**Tuna**” al Uniunii Democratice Turce din România, filiala Tulcea, coordonat de **Mahmudi Nurten**, în formula lui actuală din anul 2004, cu mai multe participări la diverse festivaluri în țară și în străinătate;

- „**Slaveanocika**” al copiilor cu vârste cuprinse între 6-14 ani din Slava Cercheză, jud. Tulcea. Ansamblul a fost înființat încă din anii '80 de către educatoarea **Irina Mihailov** și a avut câteva participări la edițiile festivalului copiilor „Peștișorul de aur” de la Tulcea, urmate de deplasări în Siberia (1993) și Zaporojie (1997). Actualul ansamblu este coordonat de **Irina Mihailov** și **Agripina Amos**. Pe scena Năvodariului, prezentând în fundal imagini filmate în Slava, cei 14 interpreți au adus și câteva crâmpoie din localitatea din care provin: flori

nemuritoare, pe care le-au oferit apoi spectatorilor, spice de grâu și pâine proaspătă de Slava. Cântecul bine ales pentru vârsta copiilor, scenetele, costumele, pașii de dans – au cucerit publicul;

● „**Venocik**” al tinerilor din Fălticeni, jud. Suceava, cu o existență de un an. Este alcătuit din 10 membri și coordonat de **Irina Parfon**. Are în palmares numeroase participări la acțiuni interetnice, dar și în cadrul asociației tinerilor ruși lipoveni. Dansurile pe care le-au interpretat pe scena de la Năvodari au ridicat publicul în picioare, fiind foarte aplaudate;

● grupul folcloric „**Matreoska**” al copiilor de la Școala generală din Ghindărești, jud. Constanța. Copiii au cântat și au dansat, impresionând publicul spectator prin zâmbetele mereu prezente pe chipurile lor. „**Matreoska**” a luat ființă în anul 2002 (coordonator - învățătoarea **Any Patap**), oferind până în prezent câteva spectacole cu diverse ocazii. În iunie a.c. a obținut premiul I la concursul județean „Mlădițe dobrogene” de la Constanța;

● grupul vocal de copii „**Dunavetki kozacike**” din Dunavățul de Jos al Uniunii Ucrainenilor din România, filiala Tulcea, înființat în 2003 și condus de profesorul **Ananie Ivanov**, a interpretat mai multe cântece în limba ucraineană;

● „**Malie nekrasovfi**” al tinerilor din Sarichioi, jud. Tulcea, a fost apreciat de spectatori, ei demonstrând încă o dată că pe scenă contează absolut totul – cântecul ca atare, ales cu grijă, prin urmare – limba rusă transmisă pe melodie, dansul interpretat cu măiestrie, prezența scenică, costumele specifice zonei din care provin, imaginile din sat proiectate pe un ecran de pe scenă... Ansamblul, alcătuit din 18 membri, e coordonat de **Natalia Pavlov** și are deja multe participări la acțiuni, inclusiv interetnice. În 2006 a fost prezent din partea CRLR la Festivalul „Prietenia” de la Odorheiu Secuiesc;

● „**Ogoniok**” din Focuri, jud. Iași, condus de **Timofte Fănică**, a luat ființă în anul 2000 și este alcătuit din 20 de tineri cu participări la diverse manifestări. Membrii grupului au demonstrat a doua zi, în stratele bisericii ortodoxe de rit vechi din Năvodari, că sunt și cântăreți bisericești talentați;

● „**Verba**” din Carcaliu, jud. Tulcea, ansamblu coordonat de **Geta Grigore** și **Chirilă Lipat**, a fost înființat recent, din el făcând parte 20 de copii și elevi. Este prima lor participare la un festival;

● grupul de 15 fete „**Berezoza**” din Manolea, jud. Suceava, înființat în 1995 și coordonat de **Alexandra Andrian** și **Gheorghe Andrian**. Anul acesta a ocupat locul I la concursul interetnic „*Hai să dăm mână cu mână*” de la Siret, județul Suceava;

● „**Karadeniz**” al Uniunii Democratice a Tătarilor-Musulmani din România, filiala Constanța. Tinerii au dansat pentru publicul din Năvodari, având și ei nenumărate participări la manifestări culturale locale, naționale și internaționale;

● „**Dunaiskie roz**” – cu 25 de tineri din Brăila, coordonați de **Fedosia Jipa-Rubanov** și coregraful **Larion Borisov**, au îmbinat în programul oferit spectatorilor tradiționalul cu modernul și acest lucru chiar a plăcut publicului, care i-a răsplătit cu aplauze. Tot brăilenii au

readus pe scenă instrumentul muzical rusesc mandolina, mulți ani prezent la grupul de copii din Carcaliu. Înființat în 2001, când a participat la festivalul CRLR din Sulina, reînnoit apoi în 2006, ansamblul a luat parte la diverse acțiuni pe plan local. La festivalurile Comunității, desfășurate la Climăuți și Iași, tinerii au fost prinși în grupul mare brăilean „**Tihii Dunai**”;

● „**Ciubcik**” din București, înființat în 1995 și coordonat din 2002 de către **Irina Frol**, nu mai are nevoie de nicio prezentare, având cel mai bogat palmares dintre toate grupurile rușilor lipoveni prezente la festivalul din Năvodari. Este iubit și mereu aplaudat pentru că îmbină în programul său cântecele cu pașii de dans. Nenumăratele lui participări la diverse acțiuni, când **Ciubcikul** a reprezentat CRLR-București, dar și CRLR, au dus la perfecționarea interpretării. Va reprezenta în august a.c. CRLR la festivalul interetnic de la Sighișoara.

● „**Molodfi**” al tinerilor din Tulcea, înființat în 2001, azi cu 22 de membri, coregraf și instructor de balet **Cătălin Dache** și coregraf **Jora Roman**, a fost o apariție plăcută și îndelung aplaudată. Ansamblul are câteva participări în Olanda, Turcia, R. Moldova, dar și la numeroase festivaluri din țară, în august a.c. ei au fost desemnați să reprezinte CRLR la un festival interetnic la Deva. Denumirea inițială a grupului a fost „**Lotocika**”. Un lucru ne-a atras atenția în mod deosebit, dacă alte ansambluri au urcat pe scenă și în papuci de plajă, tulcenii erau costumați din cap până-n picioare, dându-le o prestație deosebită. Dansurile pe care le-au prezentat excepțional au accentuat ideea necesității unor coregrafi profesioniști la toate ansamblurile rușilor lipoveni.

În ciuda sonorizării slabe, Piața Centrală a Năvodariului a fost o adevărată arenă a muzicii și dansului, în care copiii și tinerii au fost vedetele. Felicităm pentru spectacolul oferit toate ansamblurile participante și coordonatorii acestora și le urăm succes în această misiune de conservare și transmitere a tradițiilor. Au meritat toate orele de repetiție de dinaintea festivalului pentru că, din punct de vedere calitativ, saltul a fost vizibil la această ediție a festivalului, unde dansul a câștigat teren în fața cântecului.

În zilele de 28 și 29 iulie, ansamblurile rușilor lipoveni au evoluat și pe scena Radio Vacanța din Mamaia, atrăgând prin ritmurile muzicale rusești foarte mulți turiști de pe plajă, iar pe 29 iulie, până noaptea târziu, au răsunat cântecele rusești pe plaja de la Năvodari, unde CRLR a organizat un foc de tabără cu frigărui și bere pentru participanții la toate cele trei acțiuni ale Comunității: Adunarea generală a tinerilor, Conferința CRLR și Festivalul de folclor.

Președintele și deputatul **Miron Ignat** a mulțumit în încheierea Festivalului interetnic Departamentului pentru Relații Interetnice și Primăriei Năvodari pentru sprijinul acordat, dar și sponsorilor LUKoil-România și AKER-Tulcea și partenerilor media: Radio Constanța și Radio Vacanța Mamaia, manifestarea încheindu-se cu un alt spectacol, de această dată - de artificii.

□

„Programe de o înaltă ținută artistică”

● **Miron Ignat, președintele și deputatul CRLR:** „Festivalul de la Năvodari este încă un rezultat bun al efortului organizatoric depus de colectivul de la Comunitatea Rușilor Lipoveni din România. A fost o acțiune de amploare și, cum a devenit deja o tradiție la noi, am încercat s-o facem la un nivel calitativ superior. Când organizăm asemenea manifestări, urmărim mai multe aspecte: impactul în rândul populației să fie major, tradițiile noastre să fie prezentate la un nivel înalt, participanții la acțiune să aibă condiții normale de cazare și masă, să demonstrăm că în cadrul etnicii avem activitate, tradiții, oameni cu talent.

M-a impresionat disponibilitatea oficialităților locale din Năvodari de a ne include cu acțiunea noastră în programul manifestărilor dedicate Zilelor Orașului, și astfel, a treia zi a fost cedată Galei Minorităților Naționale, Festivalului nostru interetnic.

Copiii și tinerii noștri, prin spectacolul oferit, sper că au reușit să răsplătească oficialitățile din Năvodari pentru sprijinul pe care ni l-au acordat. Primarul **Tudorel Calapod** a făcut un efort deosebit și pentru desfășurarea Conferinței noastre anuale în sala Centrului de Cultură, inaugurat cu o zi înainte. Atât sala, cât și scena din Parcul Central al orașului ne-au fost oferite gratuit și vreau să adresez și prin „**Zorile**” mulțumirile mele ca președinte și deputat al etnicii rușilor lipoveni Consiliului local, primarului **Tudorel Calapod** și colectivului pe care-l conduce. De asemenea, Radio Vacanței, care ne-a pus la dispoziție scena din fața clădirii de pe faleza din Mamaia pentru spectacolele din zilele de 28 și 29 iulie.

Referitor la festival, în acest an a ieșit în evidență o mai serioasă preocupare a președinților de comunități locale și a coordonatorilor de ansambluri. Acolo unde s-a muncit, programele prezentate au fost de o înaltă ținută artistică. Am apreciat evoluțiile copiilor și tinerilor din Tulcea, Sarichioi, Brăila,

Fălticeni, Slava Cercheză s.a.

Unii președinți nu vor să înțeleagă că noi nu facem un festival al trupelor pregătite de școli, ci al ansamblurilor comunităților locale. Nu avem nimic cu aceste trupe, vom face și activități comune, dar festivalul este al ansamblurilor pregătite la organizațiile noastre locale.

Din punctul meu de vedere, festivalul nu a atins apogeul, deși a fost calitativ mai bun față de precedenta ediție. Mai avem destul de lucrat cu formațiile noastre, dar și cu mentalitatea unora. Deși la festival urmărim să aducem tot ce e mai frumos, au fost unele formații mai puțin pregătite. Unii au comentat de ce nu am invitat toate formațiile rușilor lipoveni. S-a făcut o selecție pentru că vrem să conțeze calitatea, nu cantitatea. Nu venim doar pentru plimbare și urcăm pe scenă cu programe slăbuțe. Când știm că unele ansambluri nici nu au activitate în cursul anului și se întâlnesc pentru repetiții doar cu 2-3 săptămâni înaintea festivalului, preferăm să nu le invităm. Acestea pot merge la acțiunile zonale, județene, dar nu la festivalul național, unde vin doar cei mai buni. Să se ridice calitativ măcar la jumătatea celor din Tulcea și atunci îi vom invita.

Imediat după Festivalul de la Năvodari, am primit multe invitații pentru formațiile noastre de participare la diverse acțiuni culturale din țară. Astfel, primii, cei din Tulcea și cei din Jurilovca, vor pleca la sfârșitul lunii august a.c. la Deva la un festival interetnic. Apoi vor urma și altele.

Pentru spectacolul de artificii din finalul festivalului vreau să aduc mulțumirile noastre Primăriei Năvodari și firmei AKER din Tulcea, în mod deosebit directorului **Dumitru Ivanov**, cele două instituții acoperind suma de 30 milioane de lei vechi. Mulțumim și sponsorului principal al acțiunii noastre - companiei cu capital rusesc LUKoil România, care și de această dată, cu o totală deschidere, a contribuit substanțial la organizarea manifestării”.

ОТЧЁТНОЕ СОБРАНИЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ ОБЩИНЫ РУССКИХ-ЛИПОВАН РУМЫНИИ

В актовом зале нового Дома культуры города Нэводарь, уезда Констанца, состоялось 29 июля с.г. отчётное собрание представителей Общины русских-липован Румынии (ОРЛР). На собрании присутствовали делегаты-представители всех местных общин русских-липован. Основная цель собрания заключалась в обсуждении важных проблем, касающихся деятельности нашей общины.

Открыв работу собрания, **Мирон Игнат**, председатель и депутат ОРЛР, предложил избрать президиум собрания в составе 5 человек: были предложены и приняты голосованием **Мирон Игнат, Феодор Кирилэ, Никифор Воробьёв, Петру Иваноф, Иван Чётник**. Вёл работу собрания **Никифор Воробьёв**, по предложению которого были сначала избраны члены рабочих комиссий: (комиссия по ведению протокола собрания, мандатная комиссия, избирательная комиссия). Потом была утверждена повестка дня собрания, предложенная Управляющим советом Общины: отчётный доклад о работе Общины русских-липован за период от 1 октября 2005 по июль 2006 г.; отчётный доклад нашего депутата о своей работе в Парламенте; программа мероприятий Общины на 2006 год; отчётный доклад о бюджетных расходах ОРЛР в 2006 году; отчёт комиссии по этике и дисциплине; отчёт ревизионной комиссии; изменения в составе Управляющего совета ОРЛР, согласно статье 32/д Устава ОРЛР.

После избрания президиума и одобрения повестки дня, делегаты приступили к обсуждению докладных материалов. Следует отметить, что докладные материалы были заранее предоставлены в письменной форме каждому делегату. Желание выступить на собрании выразили 37 делегатов, что заставило принять общее решение, согласно которому каждый выступающий должен был изложить свои мысли сжато, в рамках *трёх минут*.

Хотя отчётный доклад о работе Общины был действительно весьма кратким, мы можем лишь представить себе, сколько труда и терпения надо было приложить руководству нашей общины во главе с её председателем **Мироном Игнатом**, чтобы было всё сделано за такое короткое время, а проделано дел много, как в центре, так и на местах - в местных общинах: выдвижение представителей нашей общины на государственные должности: заместителя госсекретаря Департамента по межэтническим отношениям, советника министра Национального Образования, советника губернатора Администрации Дельты Дуная, советников уездных префектов и примарей (мэров); приобретение офисов для многих местных общин русских-липован в таких селениях, как Журиловка, Брэила, Ботошань, Сулина, Роман, Тыргу Фрумос, Сарикей, Гиндэрешть, Махмудия и

др., которые превратились в настоящие «Дома русских-липован», где можно теперь проводить постоянную культурно-просветительную работу. За это время был также создан собственный фонд «Община», появились новые группы детей, которые стали обучаться родному языку. Речь идёт о местных общинах селений Роман, Пятра Няц, Ботошань, Тыргу Фрумос. Руководство ОРЛР добилось также разрешения Министерства Образования начинать изучение родного языка с детского сада. Уже стал традицией проведение национальных школьных олимпиад по родному языку, а также фестивалей песни, танцев и народного костюма русских-липован.

Ещё с самого начала своего существования, община русских-липован поставила перед собой как одну из

важных задач публикацию книг на родном языке, которые освещали бы важные аспекты истории и культуры русского народа, а также историю, материальную и духовную жизнь русских старообрядцев. Если до недавнего времени книги, изданные ОРЛР, выходили в ряде румынских

издательств (более 35 книг), то начиная с мая 2005 года наша община создала своё собственное издательство „CRLR”. Это является важным достижением, так как собственное издательство даёт широкую возможность издавать публикации на своём родном языке, которые,

несомненно, будут способствовать повышению знаний членов нашей Общины по русской истории и культуре, усовершенствованию знаний родного языка.

Факт, что наш депутат **Мирон Игнат** был несколько раз избран на важный пост квестора Палаты Депутатов, в том числе и членом её постоянного бюро - это и честь, и престиж, и большая выгода для нашей Общины. Это дало возможность нашему депутату добиться в Парламенте выделения необходимых фондов для ремонта собора Старообрядческой митрополии в Брэиле (5 миллиардов лей), для ремонта липованской церкви «Успение» в Яссах (3 миллиарда лей), выделение дополнительных фондов в 500 миллионов лей для зарплаты церковных работников, а также для построения спортивного зала в Черкесской Славе и др. Нет сомнения, чтобы добиться всего этого, **Мирону Игнату** пришлось не мало ходатайствовать, преодолевая большие трудности и препятствия.

Большинство из выступающих на собрании положительно оценили работу нынешнего руководства Общины во главе с её председателем **Мироном Игнатом**. Не подлежит сомнению, что в лице **Мирона Игната** был сделан один из лучших выборов в качестве депутата в Парламент и председателя Общины. Подтверждением этому является его неустанная работа как депутата и как председателя ОРЛР. Он уделяет должное внимание всем проблемам русских-липован как общего, так и местного характера, будучи хорошо знаком с условиями их жизни и труда, безразлично, в каком селении они живут и чем занимаются. Нынешний председатель, от которого в большой мере зависит судьба нашей Общины, действует с терпением, тактично, пытается создать здоровую, дружескую атмосферу в нашей Общине, атмосферу сотрудничества, соборности между её членами. Он и впредь должен содействовать сплочению наших местных общин, устранению причин, которые могут привести к «расколу» в нашей жизни.

Отрадно было слышать на собрании, что члены многих местных общин сами стараются находить решения проблем, с которыми они сталкиваются, всё больше осознавая при этом чувство ответственности, активной причастности к общим интересам общины, независимо от политических убеждений каждого из них. Среди таких, следует особо отметить общины русских-липован селений Брэила, Сарикей, Тыргу Фрумос, Сучава, Ботошань, Тульча, Роман, Брэтешть, Маноля, Черкеская Слава, Констанца и др.

На собрании некоторые из выступающих (среди которых были и преподаватели родного русского языка) ратовали за сохранение родного языка, наших традиций, настаивали на необходимости интенсификации преподавания родного языка, но выражали свои мысли на румынском языке, хотя все они, насколько нам известно, хорошо владеют родной русской липованской речью, а одни из них даже прекрасно выражаются на русском литературном языке (речь о преподавателях родного языка - это уж слишком!). Выходит, что многие из нас наверно не осознают (или просто не хотят осознать), что государство оплачивает наши проекты программы именно затем, чтобы нам помочь сохранить свой язык, который является носителем и выразителем нашей культуры, сохранить наши традиции и обычаи, нашу этническую идентичность. *Забывать свой язык, не зная свою историю, оторваться от своих истоков - значит не быть духовно полноценным человеком.*

Отсутствие на общем отчётном собрании представителей нашей всеми уважаемой Церкви показывает, что нам ещё не удалось, к сожалению, найти «общий язык», практической основы сотрудничества на благо всех нас, русских-липован (старобрядцев). Включение нашей Церкви в решение общих вопросов явилось бы весьма конструктивным в этом отношении.

В общем, надо сказать, что собрание проходило в дружеской атмосфере, и, хотя были устранены разногласия между делегатами, но всё-таки и на этом собрании не обошлось без укоров, взаимных нападок, необоснованных обвинений. Они-то и мешали в некоторой мере проведению собрания. И как было сказано одним из выступающих на собрании, если мы их полностью не устраним, то они могут стать подсудным делом. Большинство присутствовали на собрании стали осознавать, что для нас, русских-липован, необходимо больше собранности, терпимости, взаимопонимания и что пришла, наконец, пора совместно решать проблемы, волнующие членов нашей Общины, а нерешённых проблем осталось ещё достаточно.

Хотя отчётное собрание прошло, можно сказать, на должном уровне, но всё-таки сама повестка дня не стимулировала делегатов, как нам кажется, в смысле обоснованного обсуждения более серьёзных проблем, которые волнуют нашу Общину. Быть может, это объясняется и тем, что повестка дня была слишком загружена? Над этим, конечно, стоит руководству Общины серьёзно подумать.

Феодор КИРИЛЭ,
Паша ПОЛИКОВ

Межэтнический фестиваль песни и танца для детей и молодёжи

От Общины русских-липован Румынии выступили на **Межэтническом фестивале песни и танца для детей и молодёжи** (30 июля с.г.) в городе Нэводарь, уезда Констанца, следующие ансамбли (в порядке их выступления):
- «Чибис» - из Журиловки, уезда Тульча, инструктор **Паула Заиц**;
- «Калинка» - из г. Тыргу Фрумос, уезда Яссы, руководители

Галина Исаева и Наталия Михей;
- «Русалка» - из г. Сулина, тульчинского уезда, инструктор **Якоб Халкин**;
- «Славяночка» - из с. Слава Черкезэ, уезда Тульча, инструкторы **Ирина Михайлов и Агрипина Амос**;
- «Веночик» - из г. Фэлтичень, уезда Сучава, под руководством **Ириной Парфон**;
- «Матрёшка» - из с. Гиндэрешть,

уезда Констанца, руководитель **Ани Патап**;
- «Малые Некрасовцы» - из Сарикей, уезда Тульча, инструктор **Наталия Павлов**;
- «Огонёк» - из с. Фокурь, ясского уезда, инструктор **Тимофте Фэникэ**;
- «Верба» из с. Каркалиу (Камень), уезда Тульча, руководимый **Джетой Григоре и Кирилой Липат**;
- «Берёза» - из с. Маноля (Мануиловка), уезда Сучава, руководимый **Александром Андриан и Георгием Андриан**;
- «Дунайские розы» - из Брэилы, инструкторы **Федосия Жипа-Рубанов и Ларион Борисов**;
- Бухарестский «Чубчик» - инструктор **Ирина Фрол**;
- «Молодцы» - из Тульчи - хореографы **Кэтэлин Даке и Жора Роман**.

Фестиваль был организован Общиной совместно с Департаментом Межэтнических Отношений, при финансовой поддержке нефтяной компании ЛУКойл-Румыния и тульчинского общества АКЕР.

Программы-преподавания-русского-языка

С 15 сентября с.г. в новом учебном году, и в детских садиках, где есть дети русских-липован, с одобрением Министерства образования будут созданы билингвистические группы. Подробности читайте на румынском языке на страницах 20-21 нашей публикации.

В горном курорте Кея, уезда Прахова, прошёл с 5 по 13 августа с.г. семинар «Славянские языки - средство познания и межличностного общения», организованный Общиной русских-липован Румынии (ОРЛР) совместно с Департаментом межэтнических отношений из Правительства Румынии.

От Общины в семинаре участвовали 21 педагогов: 5 воспитательниц, 7 учителей и 9 преподавателей. Все они работали над проектами программ преподавания родного русского языка и программы для олимпиады по родному русскому языку.

Conferința reprezentanților Comunității Rușilor Lipoveni din România (CRLR)

(29 iulie 2006)

CALITATE VS. CANTITATE

În data de 29 iulie 2006, la Năvodari, jud. Constanța, s-a desfășurat Conferința reprezentanților Comunității Rușilor Lipoveni din România (CRLR).

Așa cum au fost în prealabil informați participanții, pe ordinea de zi a adunării erau anunțate: programul de activități pe anul 2006, raportul Comisiei de cenzori a CRLR, raportul Comisiei de Etică și Disciplină, bugetul de venituri și cheltuieli și Programul de investiții și dotări pentru anul 2006, rezolvarea statutară a prevederilor Art. 32, litera "d" din Statutul CRLR, cât și obișnuitul punct de dezbateri al oricărei ședințe: Diverse.

Reprezentanții din teritoriu ai comunităților locale au fost primiți pentru lucrări în cadrul impresionantă și nou inaugurată Case de Cultură a orașului Năvodari, clădire de invidiat datorită dotărilor de care dispune și eleganței sale, la deschiderea lucrărilor fiind prezent însuși primarul **Tudorel Calapod** al orașului Năvodari.

Însumând un număr de 78 de delegați cu drept de vot, Conferința și-a deschis sesiunea de dare de seamă prin păstrarea unui moment de reculegere, la propunerea membrului fondator al CRLR **Petre Mocenco**, în memoria celor care au reprezentat cu cinste etnia și azi veghează din ceruri activitatea organizației: **Andrei Ivanov, Vicol Ivanov, Ivan Vitizov, Laurențiu Micșunescu, Emil Iordache, Petru Suhov** ș.a.

Având în prezidiu nume precum **Miron Ignat**, deputat și președinte al CRLR, **Feodor Chirilă**, profesor universitar, **Nichifor Vorobiov**, președintele CRL-Constanța, **Ivan Ciotic**, președintele CRL-Năvodari și **Ivanof Petru**, președintele CRL-Iași, din care ales moderator în persoana lui **N. Vorobiov**, adunarea a continuat prin parcurgerea ordinii de zi, cu intervențiile de rigoare ale reprezentanților din teritoriu. Dacă inițial ordinea de zi cuprindea doar 6 puncte, acestea au fost completate prin intervenția lui **Andrei Busurcă** cu încă unul, și anume extinderea Consiliului Director al CRLR, propunere aprobată ca punct distinct pe ordinea de zi și supusă dezbaterii și votului în finalul ședinței.

Deși se anunța, potrivit ordinii de zi, o ședință fără „peripeții”, nu au lipsit intervențiile fierbinți, discuțiile în contradictoriu, însă totul limitat de timp. Precum știm deja, ședințele lungi au devenit o obișnuință în rândul celor ca noi, membri ai Comunității.

De departe pe ordinea de zi s-a

impus subiectul sediilor achiziționate sau nu, în construcție sau nu, în rândul filialelor comunităților locale, dar nici sediul Comunității centrale n-a fost lăsat uitării. Dacă până la momentul Brăila, sediile erau percepute de noi și poate de cei din afara celor ca noi, comunitari, multe și poate prea multe deja, după participarea la inaugurarea și sfințirea sediului de la Brăila, percepția, cel puțin a celor mai mulți dintre noi, a fost schimbată brusc. Sediile au rostul lor: de a fi **Casa noastră**. Nu știu alții cum sunt, dar eu când îmi aduc aminte de clădirea de la Brăila, pot spune că în momentul de față cantitatea a avut de pierdut în câștigul calității. Iar dacă ați fi fost în rândul nostru la Năvodari și ați fi fost curioși să admirați un alt proiect ce va fi implementat în cazul sediului de la Roman, ați fi zis cu siguranță același lucru. Și e o bucurie cum se remarcă competiția între comunitățile locale. Zic competiție, dar, când zic asta, nu

uit în nici un caz *fair-play*-ul, adică, mai pe românește, jocul corect. Să fim corecți cu noi înșine când ne dorim așa ceva: s-ar putea întâmpla! Dar toate acestea în limita corectitudinii financiare, a bunului simț și a aprecierii propriei valori a Comunității în stăpânire. Înainte de toate însă, aș mai vrea să subliniez un singur lucru: stăpânul sfințește locul, iar oamenii locului îl fac să înflorească.

În afara celor ce au avut sau nu de obiectat în alegerea unui sediu, a construcției sau a unei clădiri, curajoșii și uneori nașii lor în discuțiile inițiate au avut posibilitatea de a vorbi liber. Libertatea exprimării a constituit esența distinctivă a conferinței de la Năvodari. S-au spus lucruri ce uimeau prin inversunarea cu care au fost povestite sau poate prin talentul povestitorului. Au fost spuse și bune, și rele. Cele mai multe probleme și-au găsit rezolvarea. Dacă nu practică, măcar teoretică. De la telefoane mobile

performante, calculatoare și ajungând la subiecte mult mai sensibile precum predarea limbii ruse, vorbită și uneori uitată, toate au fost invocate. Se vrea orice, dar să fie bun.

Au fost invocate, de asemenea, probleme în gestionarea fondurilor Comunității. Mapa ședinței, însă, arăta fără a fi întrebată situația financiară a Comunității.

Pescarii din teritoriu au avut doi susținători de încredere în cadrul discuțiilor iscate în adunare, în persoana **Anei Dumitru**, cât și a lui **Mihai Leonov**, cel din urmă - consilier al guvernatorului **Paul Cononov** al Rezervației Biosferei Delta Dunării.

Dacă sediile și-au luat birul și s-au impus la Năvodari, limba rusă maternă și chiar cea modernă a urmat în topul subiectelor de foc. De ascultat, de memorat și apoi de povestit celor ce nu au avut norocul de a participa la adunare a fost intervenția profesorului universitar **Feodor Chirilă**. Un orator desăvârșit, un etnic cum alții nu-s și poate un luptător cum nu vor mai fi, Feodor Chirilă, urmat mai apoi de profesori de limba rusă cu rezultate deosebite la nivel național și internațional, prin prisma eforturilor depuse în predarea limbii ruse în școli, a subliniat pentru a mia oară poate importanța predării și studierii limbii ruse în școli. Dacă ați fi asistat la discuțiile cu trimitere directă la subiectul limbii ruse, cu siguranță ați fi avut și dumneavoastră ceva de zis. Zic acest lucru cu speranța în suflet că sângele apă nu se face și rusul nu-și poate nega originea și nici limba. Pentru cei interesați, **Pașa Policov**, expert în Ministerul Educației și Cercetării, a prezentat oferta anului universitar 2006/2007 cu privire la locurile pentru etnicii ruși lipoveni și studiul limbii ruse la nivel universitar din cadrul Universității București.

Cei prezenți la dezbateri ar fi avut ce învăța: de la cei tineri și până la cei fondatori. Cu mic cu mare, fiecare și-a prezentat opinia și nemulțumirea. După caz. Suntem diferiți chiar dacă avem aceeași mamă: Rusia. Și suntem speciali pentru simplul fapt că suntem ruși: ne luptăm pentru ce-i al nostru. Citând vorbele **Fedosiei Jipa-Rubanov**: „*Mă bucur că pot stârni invidie constructivă*”, revin și mă repet acum, dar cred că ștacheta a fost ridicată deja foarte sus și ambiția noastră e acum, din orice punct de vedere, de a fi cei mai buni. Poate unii nu știu vorba cea dulce de a-și explica ambiția, dar vreau să cred că și ei vor același lucru: o mai bună casă a noastră, a rușilor lipoveni din România.

O mai bună casă s-a dorit și prin înființarea Fundației Comunității „OBȘCINA”. Dar, cu siguranță, neînțelegerile nu s-au iscat din invidie, ci din necunoașterea intenției și a folosului unei asemenea organizații pentru comunitatea mamă. Și acest subiect a fost atins. Punct ochit - punct lovit.

Cât privește propunerea lui **Andrei Busurcă**, am ajuns și la aceasta. Atât noi, cititorii, cât și reprezentanții din teritoriu în cadrul adunării. Multă cerneală a mai curs și multe vorbe s-au mai aruncat în acele momente. Un lucru este cert: votul majorității a fost decisiv. Consiliul Director al CRLR are 4 noi membri, și anume: **Vasile Dolghin** din Sarichioi, **Petru Ivanof** din Iași, **Ivan Ignat** din Slava Rusă și **Feodor Silviu** din București.

Drept pentru care, s-a încheiat prezentul articol.

Veronica PETRICHEI,
Tulcea

COMISIILE DE LUCRU la Conferința reprezentanților CRLR

PREZIDIU

- Miron IGNAT
- Feodor CHIRILĂ
- Nichifor VOROBIOV
- Ivan CIOTIC
- Petru IVANOF

COMISIA DE REDACTARE A PROCESULUI VERBAL

- Valentina BUCIOC
- Larion BORISOV
- Veronica PETRICHEI

COMISIA DE REDACTARE A PROIECTELOR DE HOTĂRĂRI

- Elena CUZMIN
- Ivan FILIPOV
- Andrian GHEORGHE

COMISIA DE NUMĂRARE A VOTURILOR

- Ivan POPOV
- Ivan IGNAT
- Ștefan MACAROV

Ședința Consiliului Director al CRLR de la Cheia

În perioada 11-13.08.2006 a avut loc în stațiunea montană Cheia, jud. Prahova, prima ședință a Consiliului Director (CD) al CRLR de după Conferința reprezentanților de la Năvodari din 29 iulie a.c. Au fost prezenți: **Miron Ignat** – președintele și deputatul CRLR, **Jipa-Rubanov Fedosia**, **Ampleev Andrian**, **Andrian Gheorghe**, **Dolghin Vasile**, **Feodor Silviu**, **Ivanof Petru**, **Lazarov Ivan**, **Vorobiov Nichifor** și membrii Direcției Executive a CRLR: **Irina Frol** – director executiv și **Vitali Finoghen** – secretar general. Au absentat, din motive întemeiate, consilierii **Ivan Ignat** și **Luchici Andrei** (noul președinte al ATRLR).

Ședința a început cu discuțiile privind rezultatele Seminarului „*Limbile slave – mijloc de cunoaștere și comunicare interumană*”, desfășurat tot la Cheia, seminar prezentat într-un articol separat în acest număr al publicației „Zorile”. Dintre hotărârile luate de CD al CRLR referitoare la studiul limbii ruse menționăm: implicarea președinților și membrilor comitetelor locale alături de organizațiile de tineret în atragerea unui număr cât mai mare de copii spre studiul limbii ruse materne, începând cu acest an școlar; înființarea și dotarea, în etape, a unor cabinete de limba rusă maternă; programele și materialele întocmite la seminarul de la Cheia să fie urgent înaintate Ministerului Educației și Cercetării spre aprobare.

Ținând cont de faptul că la conferința de la Năvodari Consiliul Director al CRLR a fost completat conform Statutului CRLR cu 4 noi membri, au fost redistribuite atribuțiile fiecărui consilier. S-au format patru Comisii de specialitate:

- *Comisia pentru învățământ, religie, cultură, activități științifice, sportive și de agrement*, formată din: **Jipa-Rubanov Fedosia**, **Dolghin Vasile** și **Ivanof Petru**;

- *Comisia pentru studii, prognoze economico-sociale, buget, finanțe și administrarea fondurilor CRLR*, alcătuită din **Andrian Gheorghe**, **Lazarov Ivan** și **Feodor Silviu**;

- *Comisia juridică, de asistență și protecție socială*, în componența căreia intră **Vorobiov Nichifor**, **Ampleev Andrian** și **Ivan Ignat**;

- *Comisia de accesare fonduri și realizare de proiecte*, de care răspund

Miron Ignat, **Jipa-Rubanov Fedosia** și **Luchici Andrei**.

Pe lângă aceste comisii, fiecare membru al Consiliului Director va răspunde de câteva comunități locale aflate în zona localității din care provine, după cum urmează:

- **Jipa-Rubanov Fedosia** – Brăila, Galați, Carcaliu;

- **Ampleev Andrian** - Tulcea, Mila 23, Mahmudia;

- **Andrian Gheorghe** - comunitățile din jud. Suceava și Botoșani;

- **Dolghin Vasile** - Sarichioi, Babadag, Sulina, Periprava, Chilia Veche, Sfîștovca;

- **Feodor Silviu** - București, Bordușani;

- **Ivan Ignat** - Slava Rusă, Slava Cercheză;

- **Ivanof Petru** - comunitățile din jud. Iași și Neamț;

- **Lazarov Ivan** - Jurilovca, București;

- **Vorobiov Nichifor** – comunitățile din județul Constanța;

- **Luchici Andrei** - asociațiile de tineret.

La capitolul *Activitatea comunităților locale* de pe ordinea de zi a ședinței au fost prezentate problemele ce se întâlnesc în mai multe organizații locale ale CRLR. Hotărârile adoptate în acest sens sunt cu aplicabilitate imediată. Dintre acestea, amintim doar că în fiecare comunitate locală va exista un singur casier care va încasa cotizația CRL și ATRL și care astfel va avea o evidență clară a numărului de membri cotizanți; un procent de 20% din valoarea cotizației încasate la filialele locale va fi trimis la sediul central; începând cu 01.09.2006 va exista o

cotizație unică pentru toate comunitățile locale și la nivelul CRL, și la nivelul ATRL, cotizație în valoare de 1 leu RON/lună; la toate Adunările generale ale filialelor să fie invitat câte un membru din Consiliul Director și câte un reprezentant al Bisericii.

S-a făcut și o analiză a Festivalului Interetnic al Cântecului și Dansului pentru Copii și Tineret, organizat de CRLR și Departamentul pentru Relații Interetnice, cu sprijinul **Primăriei Năvodari**, al firmelor **LUKoil ROMÂNIA** și **SC AKER TULCEA S.A.** S-a apreciat nivelul înalt la care s-a realizat acest festival, calitatea programelor prezentate de marea majoritate a formațiilor prezente, apreciindu-se astfel munca depusă în unele comunități pentru păstrarea tradițiilor și obiceiurilor chiar și la nivel de tineret și copii. Astfel, în ciuda unor mici deficiențe, festivalul și-a atins scopul pentru care a fost realizat, ținând cont de numărul mare de spectatori prezenți și de aprecierile primite în timpul și după desfășurarea festivalului.

S-au făcut propuneri la această ședință pentru Regulamentul de Ordine Interioară al CRLR, care va fi redactat de o comisie stabilită, iar proiectul de regulament va fi trimis în teritoriu și vor fi centralizate observațiile primite, după care se va finaliza. Solicităm și prin acest articol sprijinul comitetelor locale în acest sens, prin răspunsuri prompte la solicitările noastre pentru a nu întârzia punerea în aplicare a regulamentului.

Toate hotărârile vor fi trimise filialelor CRLR prin membrii Consiliului Director.

Vitali FINOGHEN,
secretar general al CRLR

IMPRESII LA CALD DESPRE CONFERINTA REPREZENTANTILOR CRLR SI DESPRE FESTIVALUL DE LA NAVODARI

“Tezaurul nostru folcloric”

● **Fedosia Jipa-Rubanov, Brăila:** Referitor la Festivalul de la Năvodari, cred că ar trebui subliniat faptul că fiecare comunitate participantă a încercat să aducă elemente noi, dar și tradiționale. Unele dintre comunități au perfectat ce au avut, și au apărut salturi vizibile în special acolo unde era și un coregraf, un profesionist. Nu voi nominaliza ansamblurile cu salturi calitative pentru că ele se cunosc și nici nu voi face un clasament al aspectelor negative. Însă, cred că cei care pornesc la acest drum de prezentare a tradițiilor noastre, al etniei în general, cu vechi și nou, trebuie să muncească ceva mai mult. Să nu se mulțumească doar cu 2-3 cântece, care de cele mai multe ori nu sunt bine alese, și nici doar cu 2-3 pași de dans.

Dacă la edițiile precedente ale festivalului nostru pentru copii au predominat cântecele, am constatat că în acest an au fost mai multe ansambluri cu pregătire coregrafică și acest lucru a dat o altă valoare manifestării, chiar și acolo unde pregătirile coregrafice au fost stilizate. De multe ori însă, deși muzica aleasă era tradițională, pașii de dans nu erau specifici dansului rusesc, unele figuri erau copiate de la alte etnii. Stilizându-le, trăind într-un mediu multietnic, interferența s-a realizat.

În ceea ce privește costumele, fiecare a încercat să vină cu ceva frumos, să-și găsească identitatea – în mare măsură s-a reușit. Nu întotdeauna însă au fost păstrate elementele costumului tradițional. Ar fi bine ca încet-încet, fiecare comunitate locală să-și facă un program care să fie tipic, specific pentru organizația respectivă, să fie în concordanță cu zona din care

provine cea mai mare parte a populației comunității locale, să păstreze elementele costumului din acea zonă.

Din păcate, n-am văzut la festival niciun tânăr interpret la “harmoșcă”. Când e vorba despre ansamblurile de copii și tineret, ar fi bine să-i lăsăm pe ei să și interpreteze la instrumente, să nu introducem la acordeon oameni din altă generație.

Discutând despre ansamblul din Brăila, acesta a introdus în programul său și un dans modern, pentru că am considerat că progresul nu poate fi oprit. Chiar dacă noi dorim să păstrăm și să transmitem mai departe ce este vechi, alături de tradiție apare și noul. Am încercat să demonstrăm că într-un ansamblu încheșat se pot îmbina cântecele vocale cu cele instrumentale, dansul tradițional cu cel modern, și sper că am reușit.

La festival mi-au plăcut mai multe formații. La fiecare am găsit și părți bune, chiar excelente la unii, și părți mai puțin bune. Nu voi face o ierarhizare, n-ar fi drept. Știu câtă sudoare curge pe fruntea coordonatorilor. Vreau să-i felicit pe toți participanții și le urez să aibă putere să muncească în continuare pentru a transmite mai departe tezaurul nostru folcloric. Observațiile mele nu le-am făcut cu răutate, nici cu invidie, le-am făcut în calitate de om care de 30 de ani lucrează cu copiii.

În ceea ce privește Conferința reprezentanților CRLR, desfășurată tot la Năvodari, aceasta a decurs în formula noastră normală în care cei care au greșit nu știu să piardă. Suntem oameni luptători, am trecut prin atâtea, suntem cu principii foarte bune uneori, dar nu ne-a învățat viața să pierdem. Vreau să cred că această conferință va da de gândit multora dintre noi. Anumite persoane nu pot înțelege cu adevărat dorința unora de a duce mai departe Comunitatea chiar și atunci când această structură a organizației, care este viabilă în acest moment, ar putea să dispară din anumite motive. Mulți dintre cei care au pus bazele Comunității nu înțeleg că vremurile se schimbă, că e posibil ca ceea ce am construit 16 ani să nu persiste.

Mă așteptam la ședința noastră anuală la mai mult discernământ și la mai puțină speculație, dar, din păcate, sunt anumite persoane care dinadins caută răul, nu vor să afle și partea bună a lucrurilor.

“Dezlănțuiri de patimi”

● **Vasile Dolghin, Sarichioi, jud. Tulcea:** Este pentru prima dată când un astfel de festival al copiilor are loc în această formulă, și cu participare internațională. S-au prezentat programe de înaltă ținută artistică și aș dori să menționez din partea Comunității noastre evoluțiile ansamblurilor din Tulcea, Sarichioi, Brăila, București și Slava Cercheză. Acestea trebuie să constituie modele și pentru alte ansambluri ale noastre, care au participat poate pentru prima dată, unele cu repertorii neadeccvate unui festival pentru copii și tineret.

Festivalul a urmat după Conferința anuală a CRLR și, dacă festivalul a fost un moment de destindere, la conferință, din păcate, au existat și momente tensionate. Deși ordinea de zi și celelalte materiale au fost difuzate în teritoriu cu mult timp înainte, nu toată lumea le-a studiat cu atenție și nu toți s-au referit în cadrul alocuțiunilor strict la aceste materiale. În luările de cuvânt, unii s-au folosit de adunarea noastră generală ca de un prilej de exprimare a doleanțelor proprii legate de lucruri concrete care interesează doar o

anumită comunitate locală. Consider că aceste probleme pot fi soluționate la nivel de președinte local, care le rezolvă împreună cu membrii Consiliului Director (CD) al CRLR. În CD sunt consilieri care reprezintă toate comunitățile noastre.

Conferința CRLR, care este o ședință anuală, n-ar fi trebuit să fie o dezlănțuire de patimi. Au fost anumite persoane care pur și simplu s-au zvârcolit să se mențină undeva în vârful Comunității, fără să poată demonstra cu o activitate din urmă că merită să-și mențină poziția din structura de conducere.

“Festivalul a fost o reușită”

● **Palaghia Radion, Fălticeni, jud. Suceava:** În general, festivalul a fost, din punctul meu de vedere, o reușită. Vizionând ansamblurile care au evoluat pe scena din Năvodari, am constatat și apreciat seriozitatea cu care organizatorii de grupuri au muncit pentru a prezenta spectatorilor momente artistice de calitate.

Interesant mi s-a părut, în acest an, faptul că a evoluat și o trupă de dans modern pe muzică rusească. Acest element de noutate, alături de cele tradiționale, cu

care s-a îmbinat armonios, parcă vine să întărească ideea că orice comunitate umană este înrădăcinată în trecut, dar nu poate rămâne acolo, ea evoluează, este într-o continuă schimbare.

Plecând de la ideea constructivă că este loc și de mai bine, aș propune ca la viitoarele festivaluri interetnice să avem în vedere ca măcar două sau trei momente artistice să fie pregătite de specialiști în muzică și coregrafie. De asemenea, pentru diversitate, să identificăm și, la nevoie, să formăm cel puțin un solist vocal foarte bun și câțiva instrumentiști profesioniști cu care să ne putem prezenta, la înălțime, chiar și la cele mai pretențioase spectacole din țară și străinătate.

«Nu mă mai impresionează nimic»

● **Irina Mihailov, Slava Cercheză, jud. Tulcea:** Salut toți etnicii mei cititori ai publicației «Zorile». După cum știți cu toții, un festival este o acțiune amplă, care necesită o organizare mare. În ansamblu, festivalul nostru de la Năvodari a fost o acțiune culturală reușită. Referitor la ce m-a impresionat, poate că am ajuns la o vârstă când nu mă mai impresionează nimic. Însă, a fost ceva deosebit pentru că era o acțiune a copiilor și tinerilor și entuziasmul lor a binedispus pe toată lumea. Am constatat că ediția din acest an a festivalului s-a axat mai mult pe dans. Chiar și la parada costumelor populare s-a văzut acest lucru, dar ansamblurile care au cântat au fost mai aplaudate pe străzile orașului, zic eu. Pentru că dansul contează mai mult pe scenă, nu și la paradă. Recunosc însă că și formarea unui grup de dans presupune un efort fizic imens și din partea coordonatorilor.

A fost bună și această nouă formulă de festival interetnic – trebuie să ne cunoaștem între noi, să admirăm și cultura aproapelui nostru. A fost frumos să vedem cum dansează sau cântă cei din Bulgaria, Turcia sau de la celelalte etnii participante. «Slaveanocika» sunt convinsă că a plăcut prin felul de a fi al copiilor, cum au interpretat ei cântecele și scenetele.

Aș avea o propunere pentru viitor, așa cum și învățătorul dă o temă elevilor și apoi o verifică, ar fi bine și noi să facem o evaluare cu implicarea specialiștilor în domeniu. Să vedem ce n-am făcut bine și să învățăm din greșeli.

Știți ce mi-a spus cândva un coregraf? «Ja de la țară, de la oamenii de acolo, un cântec și adu-l pe scenă! Nu-l murdări, nu scoate și nu adăuga

niciun cuvânt!». Din păcate, la Festivalul de la Năvodari, unele ansambluri au schimbat anumite cuvinte din cântece. Nu se poate face așa ceva. Nu am voie în «Katiușa» să înlocuiesc cuvintele.

Mi-a plăcut faptul că unii au împletit tradiționalul cu modernul, așa este și viața. Cele două componente vor merge mereu împreună.

Despre Conferința CRLR pot spune că aceasta a pus în fața delegaților și invitaților problemele cu care se confruntă etnia și organizația noastră. Unii s-au legat din nou de denumirea de *ruși lipoveni*, dar eu cred că a sosit timpul să fim atenți la cum suntem și nu la cum ne numim. Așa cum și într-o familie există probleme, așa și în CRLR sunt aspecte care nu plac unora și altele care nu plac altora. Dar să fim realiști și să încercăm să le soluționăm împreună, pașnic, fără ură – așa ne învață și dogma bisericească.

Acum sunt alte metode de lucru și de organizare, mai multă libertate de exprimare și poate că de aceea și la conferință au fost și zgomote.

A fost bine prevăzută în program participarea noastră la slujba bisericească de duminică la lăcașul nostru sfânt din Năvodari, unde predica preotului **Anatoli Nichita** a fost deosebită. Să-i dea Dumnezeu sănătate să poată continua ceea ce face cu multă pasiune!

În încheiere aș vrea să mulțumesc și prin intermediul «Zorilor» lui **Silviu Feodor** din București pentru sprijinul pe care ni l-a oferit chiar aici în Năvodari de 4 milioane de lei vechi, ce ne sunt necesari pentru modernizarea grădiniței de copii din Slava Cercheză.

„Pentru o imagine mai bună a CRLR”

● **Ivan Radion, Fălticeni, jud. Suceava:** Și acest festival din Năvodari va contribui pentru o imagine mai bună a CRLR. Manifestarea s-a organizat într-un mod deosebit. Din an în an, crește calitatea programelor artistice ale ansamblurilor noastre, aproape toate formațiile de la această ediție reușind să exprime ce e mai bun.

În ceea ce privește Conferința reprezentanților CRLR, am spus și anul trecut și o repet și acum, poate că ar trebui să organizăm mese rotunde pe secțiuni (juridică, învățământ, culturală, social-economică) și apoi o ședință în plen în cadrul căreia să se transmită tuturor hotărârile comisiilor, urmând a fi aprobate sau nu. A fost o

conferință zgomotoasă, unii s-au plâns de probleme, alții s-au lăudat cu realizările lor. E bine că s-a lărgit componența noului Consiliu Director al CRLR cu oameni cu experiență.

„Organizată până în cele mai mici amănunte”

● **Andrian Ampleev, Tulcea:** Am participat cu interes la Festivalul din Năvodari, organizarea căruia a fost deosebită și aduc mulțumiri Executivului Comunității implicat în logistică. S-a văzut și a fost apreciată pregătirea profesionistă a mai multor ansambluri ale noastre, unele recent înființate, altele deja cu experiență. Cele din Sarichioi, Tulcea, Brăila, Slava Cercheză și București m-au impresionat foarte mult. Efortul tinerilor din Tulcea pot spune că a fost enorm – timp de 2 luni au făcut repetiții seară de seară și rezultatul bun s-a văzut la Năvodari. E un grup nou format pe structura unui alt grup care a evoluat cu ansamblul mare „Lotca”.

O surpriză plăcută a venit din partea Brăilei, care a îmbinat dansul popular cu cel modern. Evoluția fetelor, care aveau o mișcare scenică deosebită, și tinerețea lor debordantă au provocat ropotele de aplauze de la sfârșitul programului.

Referitor la modul de desfășurare al Conferinței din acest an a CRLR, am fost plăcut impresionat de modul profesionist în care a fost organizată până în cele mai mici amănunte, cu care ne-am obișnuit de fapt încă de anul trecut, când conferința s-a desfășurat în Sala Drepturilor Omului din Palatul Parlamentului din București, adunarea de atunci fiind contestată ulterior de unii fondatori din cauza unei prevederi legale în sensul nerespectării reprezentării delegaților. La Năvodari, conferința s-a desfășurat într-un centru cultural nou, inaugurat cu o zi înainte, sală obținută și ea cu mari eforturi, cu titlu gratuit. Am avut onoarea să fim primii utilizatori ai acestui centru cultural prin bunăvoința primarului **Tudorel Calapod**.

După numărul mare de vorbitori înscrși la cuvânt, se pare că în țară comunitățile prind viață, a crescut numărul organizațiilor locale, etnicii se confruntă cu multe probleme specifice. Nu au fost lipsite de interes anumite intervenții privind amendarea Statutului CRLR, adoptat la conferința de acum 2 ani care normal că este perfectibil. Chiar și eu am o propunere privind vechimea unui candidat pentru vreo funcție în structura de conducere a

Comunității – să fie de 2 ani, de activitate în cadrul organizației locale. Dar după părerea mea, Statutul trebuie lăsat măcar 4 ani, un ciclu complet, și abia apoi amendat.

Mi-a plăcut la conferință că dorința unanimă a fost unitate, ca soluție pentru dezvoltarea pe mai departe a Comunității noastre și nu fărâmițarea acesteia.

Sunt de acord să se facă și comisii de lucru pe secțiuni cu propuneri de îmbunătățire a modului de lucru al Comunității, a relației Executivului cu organizațiile locale. De multe ori, din lipsa comunicării între teritoriu și Executiv unele probleme ajung în impas. Nu se aduc informații complete sau poate că vin trunchiate din teritoriu, ori, de multe ori, teritoriul nu răspunde în scris la solicitările de la centru. Pentru a lua o decizie corectă, Executivul și Consiliul Director trebuie să aibă informația corectă și completă, dar și obiectivă din teritoriu. Mai trebuie lucrat la acest aspect privind comunicarea.

Este adevărat că nu poți într-o singură zi să cuprinzi toate problemele cu care se confruntă etnicii noștri, și poate că nu e o idee rea ca în preziua conferinței să se lucreze pe secțiuni.

„Cu mult profesionalism și responsabilitate”

Ana Miron, Gura Humorului: Apreciez activitatea depusă de Consiliul Director și Executivul Comunității în anul scurs de la precedenta noastră conferință anuală. Se lucrează cu mult profesionalism și responsabilitate pe baza unor proiecte-program care pun pe primul plan calitatea muncii. Se are mereu în vedere crearea unei mai bune imagini a CRLR, se acționează pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale și imobiliare – și acesta este un lucru bun. Și în Gura Humorului, cu sprijinul președintelui **Miron Ignat**, la care apreciem energia, perseverența, grija pentru semeni, a fost amenajat sediul comunității locale. Noi l-am conceput ca un loc de odihnă pus la dispoziția tuturor celor care doresc să viziteze plaiurile bucovinene. Este o pensiune cu 8 locuri, sediul căreia se află chiar lângă mica noastră biserică! Prin urmare, impune și o ținută decentă, îndeamnă la reculegere și pioșenie.

A consemnat
Svetlana MOLDOVAN

ПРАЗДНИК, КОТОРЫЙ ЗАПОМНИТСЯ НА ВСЮ ЖИЗНЬ

Праздником, который запомнится на всю жизнь, стал для меня **Межэтнический фестиваль песни и танца для детей и юношества**, организованный Общиной русских-липован Румынии в городе Нэводарь, уезда Констанца с 28 по 30 июля 2006 г.. Много раз упоминая в своих информациях название этого города, я только здесь узнал, что оно происходит от старинного русского слова „неводари” – «промышляющие неводом». А люди, с которыми удалось познакомиться, поразили своим радушием, истинно русским гостеприимством, добротой и колоритным русским языком, сохранившимся, наверное, только среди липован.

Румыния, море, солнце, русский язык, русские песни. Поначалу казалось, что ты где-то в России. А когда мимо прошла группа ребят, исполнявших песенку про „чибиса и родной любимый край”, казалось, что я перенёсся в своё детство, когда в пионерском лагере много-много лет назад тоже пел её со своими друзьями.

Фестиваль стал для меня первым близким знакомством с русскими-липованами, с их жизнью, их культурой, языком, с их песнями. В России знают, что в Румынии живут их соотечественники, которые оказались здесь более двух веков назад. Но мало кто знаком с их образом жизни, их историей, традициями, проблемами, которые волнуют сегодня Общину. Поэтому посылая свои сообщения о фестивале в Москву, я старался писать о них не как о каком-то обычном мероприятии, а как человек, который впервые открывает для себя что-то незнакомое, но очень интересное. А в Москве вся информация о том, что происходило в Нэводарь принималась очень тепло и вызвала большой интерес. Поэтому, выражая огромную благодарность председателю Общины русских-липован в Румынии, депутату парламента **Мирону Игнату**, всему руководству Общины, главному редактору газеты

„Зори” **Светлане Молдован** и всем её сотрудникам за приглашение на фестиваль, хочу надеяться, что это было только „первое свидание”, а настоящее знакомство с липованами и их жизнью ещё только впереди. Это настолько интересно не только для меня как журналиста, но и для всех россиян, которые за последнее время немного „забыли” о своих соотечественниках в Румынии. Надеюсь, что при помощи моих

новых друзей, с которыми удалось познакомиться на фестивале, мы вместе будем напоминать об их жизни, их культуре и традициях, проблемах, волнующих липован. Очень хочется поближе познакомиться с обывденной жизнью своих соотечественников, побывать в их домах, посмотреть на их повседневную работу. Хочется очень верить, что главные встречи ещё впереди, и не только я, но и все

российские читатели ещё много узнают о жизни русских-липован в Румынии.

Большое впечатление на фестивале произвело выступление детских и юношеских ансамблей (их всех было 13 из разных местностей Румынии), которые исполняли всем известные русские песни и песни, которые они сохранили от своих предков. С чувством большой гордости за русских, в первую очередь за липован, было приятно видеть, какой интерес вызвали выступления песенных и танцевальных ансамблей в Нэводарь и Мамайе, их красочные костюмы, их песни. Пускай это были не профессиональные исполнители, как например, гости из Турции или Болгарии, но, по моему мнению,

зрителей покорила именно их искренность и самобытность. Самое большое впечатление произвели самые маленькие исполнители из ансамбля „Чибис” из села Журиловка, уезда Тульча, которые не только спели про кузнечика и рыбака, но и сопроводили своё выступление небольшими театральными представлениями.

Очень запомнился красочный костюмированный парад в городе Нэводарь, который состоялся в последний день фестиваля. Казалось, что в эти часы город стал своего рода центром объединения нескольких эпох. По улицам с песнями прошли статные русские красавицы, удалые молодцы в шитых рубахах, подпоясанных кушаками, „гордые казаки Тихого Дона” своими нарядами и характером похожими на героинь романов Михаила Шолохова. И, конечно же, неотъемлемой частью этого парада стали гармонисты, которые аккомпанировали исполнителям и сами пели знаменитые русские частушки, особенно **Траян Аврам** из города Брэила, виртуозно играющий на „перевернутой гармонии” левой рукой. Неудивительно, что его искусство вызвало неподдельный интерес и восхищение в России, где он получил в этом году приз на популярном конкурсе „Играй, гармонь!”.

Для меня, как журналиста, стало большой удачей, что моим соседом в гостинице оказался сам **Феодор Иванович Кирилэ**. Не только его книги, но и личные беседы, иногда до позднего вечера, помогли „открыть” не только историю русских-липован в Румынии, но и их традиции, современную жизнь. Надеюсь, что наше творческое сотрудничество продолжится и российские читатели ещё больше узнают о своих соотечественниках, оказавшихся много-много лет назад на территории Румынии.

Незабываем останется в памяти вечер на берегу моря, костёр, шашлыки и, конечно же, русские песни. Оказалось, что липоване поют не только старинные и современные русские песни, но и несколько не уступят в исполнении русских частушек, порой даже очень „зажигательных”, как это принято на любом русском застолье.

Уезжая из Нэводарь в Бухарест к повседневной работе, я увозил с собой ощущение праздника, который запомнится на всю жизнь. Я очень благодарен всем, кто его готовил, кто приложил немало усилий для его проведения, кто работает над сохранением самобытности культуры и творчества липован. Надеюсь, что наше знакомство продолжится и в России ещё много узнают о жизни русских-липован.

Андрей ТИМОФЕЕВ,
корреспондент ИТАР-ТАСС в
Бухаресте

Președintele și deputatul CRLR Miron Ignat, despre Conferința CRLR și Adunarea generală a ATRL

“Ce înseamnă conferință anuală? Este o ședință de analiză a activității Consiliului Director al CRLR cu realizările lui între cele două conferințe și cu proiectele pe care le propune pentru anul viitor. Consiliul prezintă drumul pe care a mers până la conferință și ce drum intenționează să aleagă în continuare, iar delegații la conferință hotărăsc dacă este cel bun sau nu. Ce s-a întâmplat la Conferința reprezentanților CRLR de la Năvodari din data de 29 iulie 2006? Foarte puțini dintre delegați s-au referit la materialele prezentate de Consiliul Director, trimise în teritoriu înainte de conferință și existente și în mapele participanților. De exemplu, absolut nimeni nu s-a referit la Raportul Comisiei de Cenzori, un material excelent întocmit, cu profesionalism, și-i felicit încă o dată pe membrii acestei comisii.

Unii vorbitori s-au referit la perspectivele Comunității, la dezvoltarea bazei materiale, dar cei mai mulți au stat să răscolească trecutul și nu să analizeze activitatea din perioada octombrie 2005 - iulie a.c. Am fost neplăcut impresionat și de faptul că unii delegați erau reprezentanți ai unor partide politice, care cu luni în urmă spuneau lucruri urâte la adresa Comunității. Ce căutau aceștia în sala noastră de ședință? Să învrăjbească, să arunce cu noroi peste cei care lucrează cu adevărat? Să-și vadă de partidele lor, noi suntem o altă organizație.

A fost bine că s-a completat Consiliul Director cu oameni din teritoriu cu experiență. Din hotărârile adoptate rezultă că direcția pe care a ales-o CRLR este cea normală.

Aș vrea să menționez încă o dată că direcțiile pe care le urmărim sunt

următoarele:

- dezvoltarea bazei tehnico-materiale a Comunității;
- crearea unei baze imobiliare puternice în teritoriu;
- organizarea acțiunilor la un nivel calitativ ridicat;
- tematicile acțiunilor să fie specifice etniei noastre;
- realizarea unei unități în cadrul Comunității noastre, acum când au apărut și alte organizații care nu au alt scop decât să ne dezbină și să pună mâna pe fondurile CRLR, să creeze disensiuni, să tulbure apele;
- predarea limbii ruse maternă, începând chiar din grădinițele de copii. Primim vești îmbucurătoare în acest sens din teritoriu, unde deja s-au format grupe de studiu. Sperăm din toamnă să crească și numărul elevilor care studiază limba maternă. În acest sens, mai avem mult de lucru. Vor fi

elaborare și manuale de studiu. Avem și sprijinul în ceea ce privește procurarea materialelor didactice al Ambasadei Federației Ruse și al Consulatului Rus. Vom urmări acest proces al studiului limbii, chiar am constituit în cadrul Consiliului Director o comisie de învățământ din care fac parte **Vasile Dolghin, Fedosia Jipa-Rubanov și Petru Ivanof**. Consilierii Comunității au sarcină să participe în septembrie a.c. la deschiderea anului școlar într-una din localitățile de care răspund.

Și dacă tot vorbim de deschiderea anului școlar 2006-2007, care se apropie, vreau să le urez tuturor elevilor, dar și dascălilor multă sănătate! Prin cunoștințele acumulate la școală, copiii să ajungă să reprezinte cu cinste Comunitatea noastră! Îndemnul meu către toți este să studieze cu seriozitate limba maternă! Comunitatea centrală vă va sprijini în acest sens.

În ceea ce privește Adunarea generală a Asociației de tineret din cadrul CRLR, desfășurată la Năvodari pe 28 iulie a.c., vreau să menționez faptul că tinerii noștri ne-au demonstrat că pot organiza astfel de întruniri la nivel național. Cu toate încercările unora de a aduce un număr mai mare de delegați, încălcând norma de reprezentare, sau de a veni cu familia, probabil pentru a impresiona, ori să trimită persoane care nu erau delegați pentru adunare, cu toate acestea, tinerii au dat dovadă de experiență, maturitate organizatorică și, în final, și-au ales conducerea pe care și-au dorit-o.

Din păcate, la noi apar temporar personaje gălăgioase, turbulente chiar, care promit că vor realiza multe lucruri, mobilizează pe toată lumea cu un singur scop – să accedă în vârf, la conducere. În momentul în care nu reușesc să convingă să fie aleși, încep să împrăște cu noroi pe toată lumea.

E bine că tinerii au acum un comitet de conducere. Vom pune accentul pe crearea unui cadru legislativ pentru organizația de tineret, care trebuie să redacteze și un Regulament de funcționare și organizare și să se ghideze după Statutul CRLR. Organizația de tineret este parte integrantă a Comunității și nu independentă, cum susțin unii, ea funcționează conform Statutului CRLR. În cadrul Consiliului Director am stabilit ca și cotizațiile de la tineri să fie contabilizate de către un singur casier, al comunității locale, și nu de către două persoane, cum se făcea până-n prezent”.

Bonyhádul sub vraja domrei

Cu 17 ani în urmă, inițiativa unui cărturar polonez, **Zbigniew-Kowalski**, de a face cunoscute vechile tradiții folclorice bucovinene, a devenit în timp unul din cele mai animate festivaluri folclorice interetnice din Europa – „Întâlniri Bucovinene”. Treptat, alături de Polonia s-au afiliat Ungaria, România și Ucraina. Mai exact vorbind, numele festivalului și țările care își dau concursul reprezintă în esență mozaicul grupurilor etnice care alcătuiau altă dată populația Bucovinei. Recent, cea de a XVII-a ediție a acestui festival a cunoscut o amploare deosebită. După Polonia, manifestările folclorice s-au extins în România și Ungaria, iar Ucraina așteaptă să preia ștafeta sărbătorii și să o ducă până în inima fostei capitale a Bucovinei, Cernăuți.

Cursul evenimentelor despre care ne-am propus să vă relatăm s-a desfășurat în orașul maghiar Bonihád, în primele zile ale lunii august a.c. Situat într-o zonă deosebit de pitorească, al cărei farmec este dat de colinele blânde și pădurile care-l înconjoară, orașul și-a primit oaspeții cu multă amabilitate. Oficialitățile locale n-au ezitat să vină în întâmpinarea acestora. Defilarea formațiilor de muzică și dans a devenit un spectacol unic, aplaudat de întreaga urbe.

Este de prisos să menționăm că fiind vorba de grupuri etnice care reprezentau specificitatea unui popor, toate aceste formații (**Flori de măr, Pădurețul, Dunawiec, Ceremșena, Bukovinei Székely Nepdalkör, Bucovenskei Rozmai, Teveli Fiatalok**

Egyesulete) s-au bucurat de un mare succes. Era un fel de diversitate în unitate, aceasta din urmă fiind asigurată de forța și de limbajul universal al muzicii. Un interes aparte au reputat melodiile rușilor lipoveni și ale ucrainenilor interpretate de către **Liudmila Rîbkovscaia, Laura Hreniuc și Laur Ștefan Hreniuc**, la instrumentele populare domra, balalaica și tresciotki. Trebuie să menționăm că cel puțin două din instrumentele amintite mai sus, domra și tresciotki, erau cu totul necunoscute spectatorilor. De aici interesul și aprecierea grupului vocal-instrumental sucevean „**Domra fermecată**”, expresia artistică concludentă a virtuților muzicale ale etnicilor lipoveni și ucraineni. „Domra fermecată” este un grup de muzicieni alcătuit din membrii familiei **Hreniuc**, din Suceava, care face parte din

comunitatea rușilor lipoveni. Are în repertoriul său melodii ale rușilor lipoveni și melodii ucrainene.

După mesajele pe care le-am primit de la formațiile ucrainene participante la Bonyhád, Cernăuții așteaptă cu nerăbdare să asculte vechiul sunet al domrei. Grație Comunității Rușilor Lipoveni din Suceava, condusă de dna **Ana Vasiliu**, și mai ales a deputatului și președintelui CRLR, dl **Miron Ignat**, care ne-a sponsorizat toate manifestările, sperăm să fim acolo cu toată dragostea și puterea talentului nostru. Fie ca melodiile acestor două vechi etnii să cunoască o nouă tinerețe, iar valurile Niprului să le murmure din nou!

Prof. Ștefan HRENIUC,
conducătorul grupului
„Domra fermecată”

Ivan EVSEEV

Cititorului periodicului nostru, care a parcurs prima parte a escului meu despre Dunăre, țin să-i spun că istoria unor lucruri cu adevărat importante pentru o comunitate umană, de cele mai multe ori, e înscrisă în numele aceluia obiect, indiferent dacă este vorba de popoare, țări, persoane sau râuri mari, cum este Dunărea. Aș vrea să mai spun cititorilor că expozeurile mele despre Dunăre au drept scop să arate că marele fluviu e matca lor geografică și istorică. Iar faptul că, aproape trei secole, majoritatea rușilor lipoveni viețuiește pe malurile sale sau în imediata lor apropiere nu e o simplă întâmplare ori un simplu accident istoric.

Bazându-mă pe un material destul de bogat, cules de-a lungul câtorva decenii, voi încerca să sugerez ideea că Dunărea e o realitate fizică foarte concretă, dar și un mitologem, adică o categorie culturală, o componentă sufletească și o constantă a memoriei colective, care a marcat puternic destinul popoarelor slave. Conform unei teze, susținută de savanți de renume, Dunărea este patria primitivă a slavilor. Iar atunci când o parte dintre neamurile slave au părăsit meleagurile patriei lor primordiale, stabilindu-se pe marele întinderi ale Răsăritului și Nordului Europei, de la Marea Baltică și până la gurile Amurului, ele nu au uitat Dunărea pe care au poposit multe secole sau poate chiar milenii strămoșii lor îndepărtați. Au cântat-o în baladele lor, au pomenit-o în descântecurile și vrăjile lor, au visat la malurile acestui râu mirific ca la un paradis pierdut. Au încercat mereu să se întoarcă la Dunăre. Venirea și stabilirea pe Dunăre, pe grindurile și pe lagunele dobrogene ale marelui fluviu a rușilor lipoveni nu a fost, de fapt, decât o întoarcere într-un loc unde ei s-au simțit din nou „acasă”.

În privința acestui fluviu, ce străbate multe țări și capitale, în care se vorbește limbă atât de diferite (slave, germanice, romanice, ugro-finice), constatăm existența unui hidronim străvechi cu variante extrem de apropiate: *Dunăre* – în română, *Donau* – în germană, *Duna* – în maghiară, *Dunaj* – în rusă, ucraineană, polonă, cehă, slovenă, *Dunav* – în bulgară, sârbă și croată, *Danube* – în engleză.

Se poate vedea ușor că toate aceste variante conțin o rădăcină comună: *Don* - / *Dun* -. Această alcătuire fonetică ne trimite la epocile mai îndepărtate ale popoarelor ariene (indo-europene), legate, într-un fel sau altul, de acest fluviu. Rădăcina respectivă o aflăm în limba sanscrită, unde *danu* - înseamnă „lichid curgător”, în avestă, unde *danu* - înseamnă „râu”, tot „râu”, același sens de „apă”, „râu” are cuvântul *don* - în limba osetină, vorbită de strămoșii unui popor caucazian străvechi și războinic, cunoscut în antichitate sub denumirea de *alani*.

Acceași vocabulă primară a servit și pentru denumirea unui alt mare râu din regiunea pontică. E vorba de fluviul *Don*, ce străbate partea sudică a Rusiei și se varsă în Marea Azov, iar unul din afluenții săi se numește *Doneț*. Deducem de aici că, inițial, vechile popoare indo-europene, cărora le aparțineau și slavii sau dacii, vedeau în acest râu un fel de prototip al apelor terestre curgătoare, adică *râu prin excelență*. Dacă în zorii istoriei numele acestui râu a fost o concretizare a noțiunii generale de „apă curgătoare”, în decursul mileniilor, această vocabulă, după cum vom constata mai departe, a suferit un proces invers: în română și în limbile slave, hidronimul *Dunăre/Dunaj* devine un apelativ, folosit pentru orice apă curgătoare. Expresiile românești: *dunăre de mânios*, *a se face dunăre turbată* ș.a. derivă de la acest sens de *dunăre* – apă curgătoare și năvalnică. În cunoscutul vers pentru copii *Melc, melc, codobelc*, care

ESEURI DUNARENE (II)

fuzese cândva o incantație magică pentru trezirea naturii la viață, cuvântul *dunăre* (*Că te duc la dunăre/ Să bei apă turbure, / Că te duc la baltă / Să bei apă caldă...*) se referă la cele două tipuri de apă - *apă vie* și *apă moartă* – necesare zămislirii și rodirii vieții despre care vorbește basmele populare.

După cum se menționează în articolul despre cuvântul *Dunăre* din *Dicționarul etimologic al limbii ruse*, elaborat de cunoscutul slavist german Max Vasmer, din care reiese, că în multe dialecte slave și baltice, el are când valori de nume propriu, când reprezintă un simplu substantiv comun cu sensul de râu, apă, mare sau mal. În dialectul din Olonețk al limbii ruse *дунай* înseamnă «ручей» (pârâu, izvor), în poloneză *dunaj* «глубокая река с высокими берегами» („râu adânc cu maluri abrupte”), în lituaniană *dunavas* e „râu mic, izvor sau porțiune de apă ce nu îngheață”.

Derivate ale acestui hidronim, sub forma diminutivă, au servit drept nume de râuri și canale, așa cum e cazul rusescului *Дунаец* care denumește râuri mai mici aflate în guberniile Riazan, Kostroma, Viatka, Tomsk, ucraineanului *Дунамець* – râu din gubernia Cernigov. Românescul *Dunăvăt* e, desigur, un toponim de origine slavă și denumește trei lucruri importante pentru istoria ucrainenilor și lipovenilor. E numele unui canal navigabil ce leagă brațul Sfântu Gheorghe de Lacul Razim, dar și component prim al denumirilor localităților *Dunăvātu de Sus* și *Dunăvātu de Jos*, de care este legată istoria Secei zaporojene a urainenilor și cea a cazacilor nekrasovieni - componenta războinică și glorioasă a rușilor lipoveni (cf. **Александр Ворона, Некрасовцы и запорожцы** // «Зори», №. 6, 1998, c. 18).

Dunărea, ca mare râu navigabil și ca reper sau hotar ce desparte sau unește lumi și popoare, era cunoscut din Antichitate. Regiunea Dunării este leagănul celor mai vechi civilizații din lume, contemporane cu cele din Mesopotamia și Egipt. Era o zonă de locuire intensă, oferind condiții de fertilitate deosebită în luncă, aprovizionare cu apă lesnicioasă și constituind un mijloc de comunicație ușor. Pe clisura Dunării s-au descoperit urme ale așezărilor umane datând din paleolitic. În neolitic valca acestui fluviu măreț este atât de populată, încât dă numele ei unui ansamblu de culturi: *Boian, Vinca, Vădastra, Gumelnița*.

De la începutul neoliticului, cu siguranță, erau deja cunoscute și mijloacele tehnice de plutire: barca monoxilă, scobită din trunchiul unui arbore falnic sau pluta. Drept dovadă sunt urmele locuirii și cultivării pământului pe unele insule ale râului. O viață și o civilizație înfloritoare exista aici și în epoca bronzului și cea a fierului timpuriu, când ambele maluri ale râului sunt locuite de geți, cei din sud fiind cunoscuți sub numele de *moesi*. Numeroasele necropole de incinerări, așezate chiar pe malurile fluviului, cât mai aproape de apă sau pe insule, vădesc faptul că Dunărea juca un rol important în credințele religioase ale vechilor locuitori (**Radu Florescu, Hadrian Daicoviciu, Lucian Roșu, Dicționar enciclopedic de artă veche a României**, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980, p. 146). Există și numeroase dovezi scrise din care reiese prestigiul și nimbul sacral de care se

bucura Dunărea la vechile popoare ale Antichității.

În lumea Greciei antice, râul era cunoscut sub numele de *Istros*. Cuvântul pare să aibă la bază un etimon indo-european **isros* sau **iros*, care însemna „proaspăt, repede” și se referea, desigur, la o apă curgătoare, cu debit mare. Romanii au preluat această denumire doar pentru partea inferioară a cursului marelui râu. Cursul superior al fluviului purta numele *Danubius* sau *Danuvius*.

Autorii greci și latini vorbește despre *Danubius* și *Istros* (lat. *Istrum*) ca despre un râu învăluit de un nimb sacru. Astfel,

Imaginea zeului Danubius de pe Columna lui Traian

poetul grec Pindar, referindu-se la hidronimele *Istrul* și *Pontul Euxin* (Marea Neagră), susține că în jurul Istrului locuiesc amazonele, considerate făpturi mirifice ale zeiței Artemis, și că eroul Achile locuiește într-o insulă strălucitoare de la Gurile Istrului, numită *Leuce* (cf. **Romulus Vulcănescu, Mitologie română**, 1987, p. 463). Sofocle, în *Oedip rege*, susține că Istrul este un fluviu purificator. Libațiile, aspersiunea cu apă din Istru purifică pe oameni și așezările lor. Conotații sacre i se atribuie Istrului și în opera lui Virgiliu, care spune că tracii de pe malurile acestui fluviu conspiră, se cuminecă, se jură și abjură în vreme de pace și de război. Afidus Modestus (sec. I e.n.), unul din comentarii mai târzi ai operei marelui poet latin, adaugă următoarea observație: „*Dacii au obiceiul ca, atunci când pornesc la război, să nu se apuce de treabă înainte de a bea din Istru o gură de apă, ca pe un vin sacru, și înainte de a jura că nu se vor întoarce la lăcașurile lor părintești decât după ce vor ucide toți dușmanii*” (**Vulcănescu, op. cit.**, p. 464). Se presupune că numele geto-trac al fluviului era, probabil, *Dunaris*, *Donoris* sau *Danubes*. Ultimele două din aceste presupuse variante ale hidronimului au servit drept bază pentru unele interpretări și speculații privind originea sacră a numelui. **A. Papadopol-Calimah (Dunărea în literatură și tradiții**, în *Analele Academiei Române*, Seria II, 1884-1885, p. 324-325) propune următoarea descifrare a numelui, pe care îl socotește un compus: *DU-NORI* - „aducător de nori”, *DA-NUBES* - „purtător de nori”. Astfel de speculații etimologice sunt înlesnite de vechile reprezentări despre apele cerești și cele terestre. În credințele multor popoare, marile fluvii sacre, cum sunt Indul, Tigul, Eufratul sau Nilul, erau considerate drept

replici terestre ale unor râuri uraniene. Izvoarele fluviilor sacre, de care este legată apariția marilor civilizații, erau plasate undeva în ceruri, într-un paradis imaginar sau centru mitic, așa cum atestă în versurile unui cântec popular bulgăresc despre Dunăre: „Дунав тиче от златна ябълка, / яблката с пушки оградена» (**Н. Кауфман, Народни песни на болгарити от Украинска и Молдавска ССР**, София, 1982, т. 1-2, №. 473).

Ca orice realitate de mare importanță practică și valoare sacră, Dunărea era personificată și pusă sub oblăduirea unui zeu. Cea mai veche reprezentare plastică a personificării fluviului o datorăm romanilor. Pe *Columna lui Traian* e înfățișat zeul *Danubius*, un bărbat vârstnic, gol, cu păr și bucle lungi, cu bustul viguros, căruia împăratul Traian îi jertfește niște animale, aduse probabil din Africa, deoarece par a fi leopardi sau lei. E o ofrandă, cu adevărat imperială, menită să asigure bunăvoința acestui temut și respectat zeu pentru construirea de către

Apolodor din Damasc a podului peste fluviu la Drobeta Turnu-Severin de astăzi și trecerea cu succes a armatelor romane, ce urmau să cucerească mult râvnita Dacia. Animalele, în acest caz, veneau să înlocuiască jertfirea unor ființe umane, practică în vechime.

În concepțiile mitologice și în religiile naturiste, elementul apă e, în general, asociat cu un principiu feminin, dar apele curgătoare, mai ales marile fluvii, aveau conotații simbolice masculine, de aceea jertfele predilecte în onoarea unui râu sacru erau copiii sau fetele tinere, care deveneau astfel logodnicele, miresele ori soțiile acestor zei acvatici. Din acest nucleu mitologic și ritual derivă credințele populare despre spiritele feminine ale apelor, care se numesc la ruși *rusalce*, la sârbi - *vile*, la greci - *nimfe*, la germanici - *undine* etc. Avem dovezi istorice și etnografice directe privind jertfirea de ființe umane în onoarea spiritelor Dunării, practică până în Evul Mediu. Istoricul bizantin Leon Diakonos, care a trăit la sfârșitul veacului al X-lea și a lăsat o cronică scrisă despre șederea lui Sviatoslav, marele cneaz al Kievului, la Pereiaslav pe Dunăre și despre campaniile sale antibizantine, spune că oștenii săi, după ce își oficiau ritualurile de înmormântare sau de incinerare a celor căzuți în luptă, aduceau drept ofrandă marelui fluviu câțiva copii și cocoși. La bulgari, până nu demult, asemenea ofrande Dunării erau aduse de către pescarii de pe malurile râului, care aruncau în apele sale o găină sau un cocoș viu (**В.Я. Петрухин, Дунай**, // *Словарь Славянской Мифологии* // <http://www.pagan.ru/dunaj8.php>).

Amintirea unor asemenea ritualuri arhaice este păstrată uneori în forme

transfigurate. La români și la slavi, de pildă, există credința că orice râu sau apă mai adâncă, în care oamenii se scaldă, cere o jertfă umană. Primul înecat, de la începutul sezonului cald, este considerat o jertfă cerută de ape.

Mai știm, de asemenea, că turcii, care timp de secole au stăpânit apele Dunării, cu flotele lor ancorate la Isaccea, Chilia, Tulcea sau Orșova, aveau obiceiul de a-i pedepsi pe vitejii autohtoni sau pe voinicii antiotomani cu aruncarea în apă: le legau mâinile și picioarele, le aruncau pietre de moară la gât și-i azvârleau în valurile Dunării. În balada **Stanislav Viteazul**, publicată în două variante în colecția lui **G. Dem. Teodorescu**, croul este trădat de sluga lui când dormea într-un caiac sub o salcie pletoasă, legat în somn și predat turcilor, care stăteau de-o parte. După socotelile lor, turcii nu voiau să-l prăjească, nici să-l spânzure, nici să-l taie în săbii, ci să-i lege de gât „o piatră mare și-negrită/ de moară părăginită” și să-l azvârle în Dunăre cu fața-n jos zicând: „Dunărea l-a hrănit, / Dunărea l-a mbogățit, / Dunărea să și-l primească, / Dunărea să-l pistosească” (**Poezii populare**).

DUNĂREA – PATRIA PRIMITIVĂ A SLAVILOR

Mulți istorici din secolele trecute și cercetători din prezent sunt de părere că Dunărea trebuie socotită drept principalul punct de reper în istoria slavilor (**V.Я. Петрухин**, «**Дунайская прародина» и расселение славян**, сб. *Движение в языке и культуре*, М., 1996, с. 371-383).

Conform **Cronicii lui Nestor**, care are la bază unele informații provenind din cronicile bizantine ale lui **Ioan Malala** și **Gheorghii Armatol**, se afirmă despre Kyj, întemeietorul legendar al Kievului, că acesta a ajuns cu neamul său pe malurile Niprului, venind de pe Dunăre: «По мнозех же временах сели суть словени по Дунаеву, где есть ныне Угорьска земля и Болгарьска» (**Повесть временных лет**, ч. 1, с. 11). Autorul cronicii ne dă și descrierea neamurilor slave în bazinul dunărean, amintindu-i pe *moravi, chei, croați albi, serbi, horutani* (sloveni din Carantania). Urmează apoi primul eveniment important din istoria acestor slavi dunăreni – invazia celților, care i-a silit să migreze spre nord-est și să se așeze pe Vistula (neamul leșilor), iar dintre aceștia se desprind polenii și drevlenii – care se așază pe Nipru, pe Dvina – polocenii, slovenii – lângă lacul Ilmen și severenii ce se stabilesc pe Dvina. Informațiile privind șederea destul de îndelungată a slavilor pe Dunăre sunt susținute și de relativ recentul document istoric, a cărui autenticitate rămâne până în prezent discutabilă (cf. **Ivan Evseev**, **Cartea lui Veles**, „Zorile”, nr. 11/2005). E vorba de **Cartea lui Veles**, scrisă pe tăblițe de lemn, salvate de un ofițer al Armatei Albe și descifrată parțial de către unii din reprezentanții emigrației ruse din Belgia și din SUA, în care se afirmă că strămoșii slavilor - arienii au venit din țara celor cinci râuri (zona Mării Aral și Lacului Balhaș) și s-au așezat în Carpați. Ei au trecut Dunărea și au ajuns în Balcani și până în Peninsula Italică. Se mai afirmă că în timpul șederii lor în zona carpato-danubiană, unele neamuri slave sunt de partea dacilor și luptă eroic împotriva armatelor romane, undeva nu departe de Valul lui Traian în Nordul Dobrogei. În una dintre tăblițele descifrate este cuprins un vers pe care îl cântă Pasărea Măiastră, ocrotitoarea slavilor (borusinilor/ rusinilor/ roxolanilor):

I b'et kryl'yami Mater' Sva, slavu poet ta ptica voinam borusinskim, kotorye ot

rimlyan pali okolo Dunaya vozle Troyanova vala. I oni na pryatom puti k trizne polegli, i Stribogovy vnuki plyashut nad nimi, i plachut o nih osen'yu, a studenoj zimoi o nih prichitayut (7zh-II) - Și bate din aripi Mama Sva, un cântec de slavă înălțând ostașilor borusini, care au pierit pe Dunăre, lângă Valul lui Traian. Au căzut pe drumul drept ce duce la marte și la pomenirea lor; nepoții lui Stribog îi deplâng mereu, îi plâng toamna, iarna îi bocesc.

După cum scrie un istoric al culturii slave, „*Pentru slavi, Dunărea a fost o graniță, dar și un centru, loc al începutului istoriei lor, dar și al sfârșitului desfășurării unor mari evenimente ale istoriei lor mult milenare*” (**V.Я. Петрухин**, *op. cit.*, 373).

Nevoia să părăsească Dunărea sub loviturile războinicilor celți, iar mai târziu sub presiunea cohortelor romane în timpul celor două războaie de cucerire a Daciei, ei au revenit în patria lor primitivă în secolul al VI-lea e.n. împreună cu avarii.

Se știe că unii din slavi au trecut Dunărea și s-au stabilit pe teritoriul Bulgariei de astăzi și fostelor republici din componența Iugoslaviei, iar alții au rămas pe teritoriul țării noastre fiind cu timpul asimilați în masa daco-romanilor. E foarte

greu de precizat când s-a petrecut acest proces al românizării. E de presupus că el a durat mai multe secole, decurgând mai intens pe teritoriul Daciei Romane și mai lent în zonele care rămăseseră în afara perimetrului administrației romane. Se știe, de pildă, că în Moldova, în zona Bârladului, a existat un cnezat slav în secolul al XII-lea.

Probabil că asemenea insulițe slave de populație neromanizată au existat și în alte zone ale țării, aflate dincolo de limesul stăpânirii romane sau chiar în interiorul acestui perimetru. Dovadă în acest sens este cnezatul rus al Bârladului.

Nu o dată în istorie s-a constatat că o populație dizlocată și forțată să se strămute în masă de pe teritoriul obișnuitei sale locuiri păstrează peste generații nostalgia melecagurilor natale și după lungi secole de înstrăinare, în anumite codiții prielnice, tind să se întoarcă în locurile de baștină. Acesta este, probabil, și unul din motivele care i-a readus din nou pe Dunăre pe slavii secolului al VI-lea, în compania avarilor, când ca aliați, când ca supuși ai hanului lor.

«По просьбе императора Никифора Фоки **Святослав** совершил поход на Дунай в Болгарию (с 967 по 969 г.), овладел столицей и пленил кагана Бориса. **Святослав** переносит свою ставку (столицу) в Переяславец на Дунае. Начинается война Святослава с Византией. Объединившись с болгарам, он начал расширять зоны влияния на Дунае. Война велась с переменным успехом. Святослав ушел на Русь с выкупом, болгары

были подчинены Византией. 967 г.. Русь полностью поставила под свой контроль торговый путь Волга - Каспийское море; под её властью оказались также ясы - предки осетин и кубанские черкесы. 968 г.. Нападение печенегов на Киев. Воспользовавшись отсутствием Святослава, **печенеги** осадили Киев и попытались штурмовать его. **Святослав** с дружиною вынужден был вернуться с Дуная в Киев. Одновременно венгры нанесли удар по греческому городу Фессалоники. 969 г.. Умерла княгиня **Ольга**. После этого **Святослав** посадил постоянно своих сыновей на уделы: Ярополка - в Киеве, Владимира - в Новгороде, а Олега - в земле дrevлян. 970 г., лето. **Святослав** начал борьбу с **Византией** за **Болгарию** (с 970 по 971 г.). Командуя объединённым войском руссов, венгров, болгар, печенегов (частью), занял и разграбил окрестности Константинополя, но терпит поражение и покидает Балканы. 970 г. В ходе русско-византийской войны 970-971 гг в районе города **Адрианополь** во Фракии произошла битва между

preluării gloriei”) care se mai numea și **Perejaslaveț na Dunae**. A stat aici timp de aproape trei ani (969-971), războindu-se cu armatele împăraților bizantini. Absența sa îndelungată de la Kiev o îngrijora mult pe kneaghina Olga, prima creștină a slavilor de est, care îi trimitea fiului său mesaje insistente de a se întoarce acasă. Războinicul său fiu, cel care, în timpul campaniilor, dormea pe pământul gol, punându-și drept pernă șaua calului și consuma carnea aproape crudă, frăgezită pe spinare, sub șa, și pătrunsă de sudoarea bidiviului, în timpul unui lung marș, cel care, înaintea atacului, își prevenea inamicul trimițându-i laconic mesaj „Idu na ty!” (Vin asupra ta!), iar înainte de bătălie își îndemna oștenii spunându-le că „Meortvye sramu ne imut!” („Cei morți nu pot fi învinuți de lașitate”) îi scria mamei sale: „не любо ми есть в Киеве быти, хочу жити в Переясльци на Дунаи, яко то есть среда земли моей, яко ту вся благая сходятся: от грек золото, поволоки, вина и оwoщеве различныя, из Чех же, из Угор сребро и комони, из Руси же скоро и воск, мед и челядь” (**Повесть временных лет**, ч. I, с. 48).

Cnezul Sviatoslav (964-972), îi scria în anul 969, potrivit „Cronicii lui Nestor”, mamei sale că visa ca „centrul” stăpânirii sale să se afle pe Dunărea maritimă, la Pereiaslaveț (Prislav), unde-și fixase tabăra, în campania antibizantină (969-971), motivând: „Nu-mi place să trăiesc la Kiev, aș vrea să stau la Dunăre la Pereiaslaveț... Acolo se adună toate bogățiile: din Grecia aur, pavoloci (suluri de stofă - n.n.), vin și diferite fructe; din Boemia și din Ungaria argint și cai; din Rusia blănuri și ceară, și miere, și sclavi”.

„Cnezul Sviatoslav era de statură mijlocie, adică nici prea înalt, nici prea mic, avea sprâncene dese și ochi albaștri, nasul ușor turtit și niște mustăți lungi atârând în jos. Era ras în cap, cu excepția unui smoc lung de păr care îi atârna de o parte a craniului și indica vechimea familiei sale nobile. Gâtul îl avea gros, umerii lați și întregul său corp era de constituție robustă. Chipul său exprima ceva mocnit și sălbatic” (**Leon Diakonos**, **Istoria în 10 cărți**, cartea a IX-a, cap. 11).

Externul Sviatoslav: „Святослав был среднего роста, ни слишком высок, ни слишком мал, с густыми бровями, с голубыми глазами, с плоским носом и с густыми длинными, висящими на верхней губе усами. Голова у него была совсем голая, только на одной ее стороне висела прядь волос, означающая древность рода. Шея толстая, плечи широкие и весь стан довольно стройный. Он казался мрачным и диким”. **Лев Диакон** «**История в X книгах**», кн. 9, гл. 11.

Considerente de ordin etnopsihologic l-au îndemnat pe **Sviatoslav**, cnezul Kievului, să-și îndrepte oștirea spre Gurile Dunării cu gândul nu numai de a le cuceri de la bizantini, dar și de a întemcia, pe malurile maiestosului fluviu european, o nouă capitală a țării sale. Cnezul și-a stabilit tabăra militară pe brațul Sfântu Gheorghe, cu câteva mile mai jos de Tulcea, unde se afla o cetate romano-bizantină, stăpânită de bulgari, pe care a cucerit-o și a instalat aici tabara oștirii sale, dându-i numele de **Perjaslavl'** („Locul

La mulți ani, domnule Ivan EVSEEV!

Voinicul cu cartea în mână născut

Așa sună numele basmului care îmi vine în minte, când mă gândesc la **Vanea Evseev**. Nu atât pentru voinicie, cât mai ales pentru nașterea cu cartea în mână. *“Când se făcu ca de nouă ani, știa câte în lună și în soare. El însuși ajunsese să fie o carte și toți megieșii veneau la dânsul și-l întrebau despre păsurile lor”*.

Dar oare de ce mi-l aduce în gând nu ceva real, ci un basm? Pentru că Vanea este un tip fabulos, un om cu adevărat de basm. Ochii lui văd (în ciuda faptului că retina le-a plesnit de durere) peste ceea ce se poate vedea. Urechile lui nu știu doar să asculte, ci, mai presus, să audă. Sufletul lui nu e făcut doar să primească, ci mai ales să dea. Așijderea spiritul.

Să fii o carte și toți să vină la tine... Iată un destin împlinit. Ivan Evseev așa și este. O carte deschisă pentru copii, tineri și bătrâni, un izvor generos de înțelepciune pentru prieteni, pentru studenți, pentru cei care îl caută și doresc cu adevărat să-l găsească.

Nimic nu e mai greu pe lume decât să fii generos fără răsplată, să fii integru moral fără să rănești și fără să fii rănit pentru asta. Nu sunt două roluri pe care le interpretează fără cusur de o viață, ci două componente ale caracterului său nobil.

Dacă mă gândesc bine, judecând după predilecția lui pentru joc și jocuri, el nu e numai o carte în bunul înțeles al cuvântului, ci chiar și o carte de joc. O și văd, cu inițiala **I**, o jumătate reprezentând artistul, cealaltă jumătate omul de știință. Oare ce rețetă miraculoasă a descoperit Vanea Evseev de le îmbină fericit pe amândouă? Să fie de vină semnul Soarelui sub care s-a născut?

11 august, pentru mine, este o dată reprezentativă și dragă. Nu doar Vanea e “leul” acestei zile, ci și fiul meu. În zodiac, în dreptul ei scrie așa: *“Dorința pasionată de a se instrui”*. Nimic mai adevărat.

Orice aș vrea să scriu, tot la carte mă întorc involuntar. Și nu e prima oară când afirm că printre prieteni, Ivan e poreclit “Înțeleptul”, și că viața și opera lui i-au schimbat porecla în renume.

Cum de poate el să conceapă exemplar pagini de literatură, de gramatică, de stilistică, de dicționar, de istorie, de folclor, de mitologie, de filozofie?

Niciodată n-a trădat etnia, țara, limba, eternul feminin, viața. Le-a sporit, le-a înnobilit, le-a înălțat. În glumă a declarat că ar vrea să scrie “un metru” de cărți. Și-a împlinit dorința. 100 de cm e o înălțime răvnită și considerabilă pentru orice adevărat intelectual. Fie ca viața să-l răsplătească în ani, tot la metru!

Cu credincioasă prețuire și dragoste,

Passionaria STOICESCU,
București

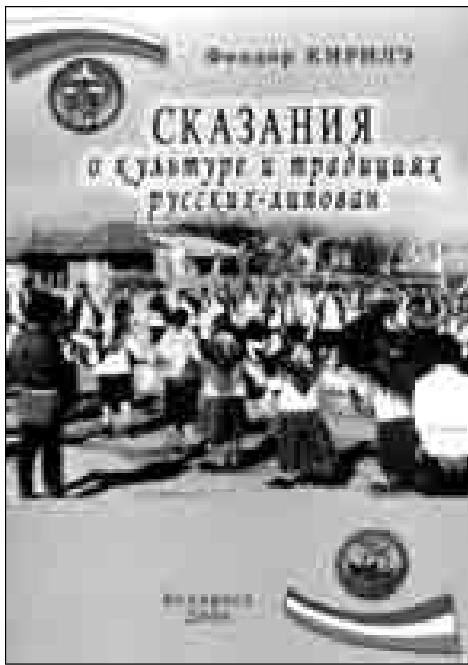

Открытое письмо Дорогой Федя,

Я получил по почте, в полной целостности и сохранности, твою книгу. Очень опасался, что её отошлют обратно. Дело в том, что извещение о посылке пришло одновременно с моим возвращением домой из больницы после операции мочевого пузыря. Думали, что там засел какой-то камушек, но оказалось нечто посложнее. Пролежал в больнице неделю до операции и неделю после неё. Сейчас я дома и начинаю постепенно приходить в себя, возвращаясь к моему столь привычному письменному столу. Так как ходить мне запрещали, я звонил на почту, чтобы задержали твою посылку. Слава Богу, не отослали в Бухарест из-за долгой неясности адресата.

Большое спасибо, дорогой Федя, за подарок. Вышла очень элегантная и ценная книга. Я пролистал её с большим интересом и был приятно удивлён её разнообразием. Прочитал некоторые главы твоих **Сказаний о культуре и традициях русских-липован** (Издательство „CRLR”, Бухарест, 2006). Это уже вторая книга, выпущенная нашим издательством Общины, о котором я так мечтал все эти годы и на которое возлагаю большие надежды в будущем. Дай Бог, чтобы она была не последняя. Если почувствую себя лучше, то обязательно напишу о ней несколько добрых слов.

Книга вышла чудесная и по своему полиграфическому оформлению и по содержанию. Приятно поражает разнообразие её тематики. Здесь и история России, и сведения о нашем липованском этносе, и календарные церковные праздники и народные обычаи и, самое главное, много интересного для наших детей-школьников. Читая, например, о детских играх и забавах, я даже расчувствовался, вспомнив наши с тобой совместные бухарестские школьные годы, когда в большом дворе нашего интерната с увлечением и с большим азартом мы затевали все эти игры, которые привезли из наших

родных деревень, сёл и городов Добруджи и Буковины.

Как жалко, что в те далёкие школьные годы мы не имели перед собой подобных книг о нашем прошлом, а это было так важно для формирования каждого из нас. И всё-таки некоторым из нас удалось сделать для наших детей и внуков очень много. Среди них ты занимаешь одно из почётных мест своим бесценным вкладом в изучение нашего языка и культуры. Благодарю тебя и поздравляю с новой авторской удачей.

Как хотелось бы, чтобы твоя книга попала прежде всего в руки тех, кто сможет продолжить начатое нами доброе дело. Времена, конечно, весьма неподходящие для нас с тобой и для всех тех, кто заботится о нашем культурном и историческом прошлом, настоящем и будущем. Вообще, наша эпоха

неблагоприятна для всех национальных и этнических культур. Но мы действуем вопреки этой неразумной и убийственной для человечества глобализации, американизации и униформизации культур.

Я звонил тебе несколько раз по мобильному телефону, но отвечает робот. С роботами я как-то не научился пока вести беседы. Спрашивал сегодня у Светланы, приехал ли ты в Нэводарь на фестиваль. Говорит, что ждут твоего приезда. Я, к сожалению, не смог приехать, хотя и намеревался сделать это. Полагаю, что будешь себя чувствовать хорошо среди друзей и знакомых, тем более, что Светлана сообщает о довольно сносной погоде на Чёрном море. Этого нельзя сказать о Тимишоаре, где стоит страшная жара и ждём не дождемся дождичка или хотя бы лёгкого похолодания.

Ещё раз поздравляю тебя с выходом книги и желаю новых творческих успехов!

Твой школьный и всегдашний друг
Ваня EVSEEV

КАЗАЧЬИ ИСТОРИЧЕСКИЕ ПЕСНИ В РЕПЕРТУАРЕ РУССКИХ-ЛИПОВАН

Феодор КИРИЛЭ

Русская историческая песня – это своеобразная летопись, история народа, рассказанная самим народом.

Песни об исторических событиях, как известно, создавались и распространялись главным образом в солдатских массах и казацких воинских частях, т.е. в той среде, которая непосредственно принимала участие в событиях военной истории.

Одновременно в солдатскую массу внедрялись сверху, через полковое начальство и военные хоры, специально сочинённые определёнными лицами патриотические песни, которые разучивались в воинских частях и воспринимались как народные. Таковы, например, стихотворения К. Рылеева «Ермак», И. Сурикова «Казнь Стеньки Разина», А.А. Наврацкого «Утёс», Д. Садовникова «Из-за острова на стрежень» и др. Из армии военные исторические песни заносились в деревни и станицы, там они подхватывались, заучивались коллективом и, таким образом, распространялись среди народа. Утрачивая имя автора, они становились народными популярными песнями.

Из богатого и своеобразного песенного репертуара русских-липован, основную массу которых составляют лирические песни, песни баллады, плясовые и хороводные песни, особо выделяются и исторические песни, среди которых и казацкие.

Выделяя русские казацкие исторические песни в отдельную группу эпических песен, мы имеем в виду, с одной стороны, её содержание, с другой – круг её распространения и популярности среди русских-липован. Её создатели – прежние казаки – потомки русских выходцев, заселявших в 16-17 веках и до 19-го века окраины Московского государства, постоянно расширявшего свои пределы, преимущественно на юго-восток и на восток от Москвы. Эти песни широко были представлены среди донского, уральского, оренбургского, кубанского, астраханского казачества. Нужно сказать, что слово **казак** в переводе с тюркского означает «вольный человек». *Волга, Дон, Оренбургский край* были теми местами, где формировались

первые самоуправляющиеся общины вольных казаков, состоявшие, главным образом, из *беглых крестьян* (1, с.14-17). В начале 18-го века правительство России подчинило казачество центральной власти и превратило казаков в привилегированное военное сословие, создав из него регулярные войска. К началу XX-го века существовали: Донское, Кубанское, Оренбургское, Забайкальское, Терское, Сибирское, Уральское, Астраханское, Семиреченское, Амурское и Уссурийское казацкие войска. Казаки участвовали во всех войнах России XVIII-XX веков. В 1916 г. казацкое население составляло свыше 5-и миллионов человек и располагало более 65 миллионами га земли. В 1919 году Советская власть в процессе *расказачивания* лишила казаков этнической самобытности, корневой связи с землёй, историей и культурой их предков, привела к их духовному опустошению и физическому вырождению (2, с.69-76).

С течением времени старые циклы песен, бытовавшие у казачества Поволжья и Оренбургского края, контаминируются с рекрутскими, солдатскими и матросскими песнями, многие из которых сохранились донныне в песенном репертуаре русских-липован приблизительно в том же составе, каким мы их можем представить для ядра русского племени XVII-XVIII веков. Русские-липоване сохранили также и казацкую *манеру* исполнения песни по преимуществу **хором** (песня «играется»): обычно большинство песен начинается запевом одного человека (запевала «заводит, затягивает» песню), потом вступает хор песенников (хотя иногда и поёт в унисон с запевадой), но песню всё время ведёт запевадала.

Возможно, что многие из исторических песен, в том числе, и казацких, были переняты русскими-липованами прямо из уст массы русских солдат – основной хранительницей этого жанра, по случаю русско-турецких войн, которые развернулись в период XVIII-XIX веков на территории Румынии.

Материалы сборников русских липованских песен, изданных профессором Михаилом

Маринеску – отличным знатоком липованского фольклора, который более 20 лет систематически вёл собирательную и исследовательскую работу по изучению фольклора русских-липован, а также тексты песен, записанные нами по случаю полевых лингво-этнологических экспедиций в липованские селения, дают картину почти повсеместного бытования песен с казацким сюжетом (будь они *любовные, свадебные, семейные, хороводные или исторические* и пр.) в среде русских-липован, проживающих как на севере Румынии – в Буковине, Молдове, так и на юге – в Добрудже, Мунтении. Кстати, большинство из этих песен состоят в списках сборников русских народных песен, изданных целым рядом собирателей: К. Ф.

Калейдовичем (1901 г.), П. В. Киреевским (1860-1874 гг.), В.Ф. Миллером (1915 г.), П. Н. Рыбниковым (1909-1910 гг.), А. Пивоваровым (*Донские казацкие песни*, Новочеркасск, 1885), А. М. Листопадовым (*Песни донских казаков*, Ростов на Дону, 1948), А.А. Гореловым (1961 г.), Л. И. Емельяновым (1990 г.) и др. (3, с. 5-40).

Примечательно то, что в репертуаре русских-липован не встречаются песни, тематика которых была бы связана с восстанием К. А. Булавина (1707-1708 гг.), начавшемся на Дону, а также с именем одного из сподвижников Булавина – атамана Игната Некрасова. Дело в том, что после разгрома восстания Игнат Некрасов увёл на Кубань (тогда это были турецкие владения) 2000 казаков, основав там своеобразную казацкую «республику» со своими законами – «заветами». После смерти атамана Игната Некрасова (он погиб в 1737 году в сражении с царскими войсками) начался распад Войска Кубанского. Под натиском царского правительства, казаки-некрасовцы вынуждены были уйти с Кубани. Большая часть их переселилась в 1740-1741 гг. в Добруджу (Румынию) в устье Дуная, а остальные некрасовцы, отвергнув приглашение императрицы Екатерины II вернуться в Россию, в 1762-1769 гг. перешли на левый берег Кубани, а в 1778 году ушли также на Дунай. Первые переселенцы с Кубани

сь в устье Дуная и на юге, в селениях унавец, Сарикёй, , Слава Русская и другие жили русские и не казаки (4, с.6-

в дельте Дуная в юго-восточных частях Румынии здесь Сечи осложнили в-некрасовцев.

Началась борьба за рыболовные угодья, землю. Некрасовцы не удержались здесь из-за частых столкновений с запорожцами и ещё больше всего по причине появления в 80-х годах XVIII века царских войск в Измаиле, Крыму. Чтобы не лишиться свободы, казаки-некрасовцы покидают Добруджу и переселяются в азиатскую Турцию, на побережье Эгейского моря и устье реки Энос, а также на озеро Майнос (в 30 км от Мраморного моря).

Покидая Добруджу, казаки-некрасовцы увезли с собой в Турцию порядки донского казачьего самоуправления, традиции и обычаи своих предков, фольклор (песни, сказки), сказания об Игнате Некрасове и его заветах, принесённые с Кубани (5, с. 369-370).

Та немногочисленная группа казаков-некрасовцев, которая осталась в Добрудже, ассимилировалась с местными русскими старообрядцами не казаками и утратила, таким образом, черты общественного казачьего быта, предания об Игнате Некрасове, его заветы. Этим, быть может, объясняется то, что в песенном репертуаре русских-липован, проживающих в добруджских селениях (Сарикёе, Журиловке, Славе Русской и др.) не сохранились ни песни, ни сказания об атамане Игнате Некрасове, ни его заветы (6, с. 8).

Приводим ниже примеры песен на казацкие сюжеты из сборника «Зялёная моя вишенка», составленного профессором Михаилом Маринеску (7).

Скакал казак через долину,
Скакал он во свой край,
Блестит колечко на руке.
Кольцо казачка подарила,
Када казак ушёл у поход.
Она дарила – говорила,
Что через год будет его.
Вот год минул, казак стрелою
К селу родному он летит.
Наустречу шла одна
старушка,
Она так тихо сказала:
– Тебе казачка изменила.
Другому сердце отдала.
Тада казак порнил налево,
Он чисто поле обошёл.
Он снял со плеч свою
винтоуку,
И застрелил он грудь свою.
(Село Маноля, уезд Сучава,
сентябрь, 1960 г.)

(Продолжение на стр. 17)

Cine ne va fi păstorul?

Pe la începutul lunii iulie a.c., la Moscova, s-a petrecut un eveniment botezat de gazetari ca fiind **Simpozionul Internațional al Religiiilor**. Evenimentul i-a adunat laolaltă pe întâistătătorii celor mai importante religii din lume – a lipsit Papa de la Roma, în locul lui au venit patru cardinali – și a prilejuit în final publicarea unui comunicat prin care credincioșii, de oricare fel ar fi ei, erau îndemnați să nu facă din religia lor motiv de învrăjbire, dușmănie sau moarte față de semenii de altă religie.

A fost într-adevăr important evenimentul, având în vedere că acum multe secole, capii bisericilor făceau părțile credinței lor cu spada. O fi fost un semn bun de la Cel de Sus. Asta însă nu mă poate împiedica să-mi aduc aminte că un anume papă de la Roma i-a spus generalului său care asediase un oraș al catarilor: „ucide-i pe toți, Dumnezeu va hotărî care sunt eretici și care nu”. La fel, nu pot uita niște vorbe de-ale Profetului: „*orice copil care se naște pe lumea asta este al lui Alah. Ticăloșii de ghiauri îi botează pe copii în altă credință, așadar ei trebuie omorâți*”. Am zis doar câteva cuvinte despre două religii care inflamează și acum lumea. Dar, dacă s-au adunat musulmanii și creștinii ca să discute asupra viitorului credinței lor într-o lume ce devine tot mai laică, mai tehnizată, mai globalizată, este bine, cum am mai spus.

Împăcarea între religii, ori chiar în interiorul religiilor, nu avea cum să fie tranșată la Moscova. **Patriarhul Alexei** al Moscovei și al Întregii Rusii, amfitrionul întâlnirii, a vorbit în numele Bisericii Pravoslavnice (Ortodoxe), oficiale să-i spunem, din întreaga Rusie, dar nu și în numele credincioșilor ortodocși ruși de rit vechi din țara sa ori din alte state. Se știe că în România ființează o Biserică a lipovenilor, credincioși ortodocși de rit vechi, care are autoritate ecleziastică și asupra comunităților de ruși staroveri din Australia, Germania, Canada și din alte state și care nu este subordonată nici unei ierarhii bisericești din altă țară. Poate, dar nu poate, ci în mod sigur și drept, era normal ca la simpozionul de la Moscova să fi fost invitați printre cei peste 150 de înalți prelați și mitropolitul nostru de la Brăila, **Î.P.S. Leontie**. Probabil că nu a fost nevoie de el acolo, patriarhul Alexei fiind mulțumit să adjucece o bilă albă în favoarea președintelui Putin înainte de numitul G8 de la Sankt Petersburg, care s-a petrecut câteva zile mai târziu.

Ca și mulți alții, nu sunt sigur că lumea laică va fi mai bună după întâlnirea liderilor mondiali, la fel după cum, după întâlnirea liderilor religioși între musulmani și creștini va răsări o frățietate – dă Doamne! De fapt, cele scrise până aici se vor a fi un fel de predoslovie la ceva care îi

privește și îi așteaptă pe rușii lipoveni din România. Persoane bine informate, care mai călătoresc și prin străinătate, vorbesc la modul cel mai serios de posibilitatea unui „mariaj” între Biserica rușilor lipoveni din România cu Mitropolia rușilor staroveri din Moscova. Dacă s-ar unifica cele două comunități religioase, surori întru credință, nu ar fi nimic rău. Mai degrabă, am spune că ar fi ceva firesc. Ar fi peste firesc dacă am ști și răspunsul la câteva întrebări care apar tot în mod natural. Cu ce zestre vin părțile la un asemenea „mariaj” și la ce vor trebui să renunțe fiecare pentru a întemeia o comunitate transnațională? Dacă ne unificăm, cine ne va păstori pe noi, rușii lipoveni din România, tot **Î.P.S. Leontie**, în prezent șeful unui cult recunoscut și sprijinit de statul român, sau ni se va impune un alt ierarh de la Moscova?

De fapt, aceasta este dilema în care sunt puși acum etnicii noștri. Din păcate, am discutat cu unii dintre ei, cu cei din Botoșani, am reținut existența unei opoziții ferme împotriva oricăror schimbări la vârful ierarhiei bisericești și susținerea Î.P.S. Leontie drept conducător religios al tuturor rușilor lipoveni din România și din alte state ale lumii.

Am reținut, de asemenea, nedumerirea și îngrijorarea celor cu care am discutat cu privire la faptul că Biserica noastră, prelații comunităților noastre, nu au pus în discuție enoriașilor asemenea întrebări, care îi privesc în mod direct. Nu zic că la biserică trebuie mai multă democrație, mai multe discuții. Zic și eu cum spun și alții, că la biserică este ca la armată, că preotul spune ce are de spus, iar păcătosul trebuie să facă ce spune cel dintâi. Mă gândesc însă și la faptul că în luna septembrie a acestui an ar urma să aibă loc la Fântâna Albă (Belaja Krinița – Ucraina) un mare sinod cu participarea capilor Bisericii noastre din România și a celor de la Moscova, care ar urma să decidă în privința unificării celor două Biserici. Dacă ar fi vorba numai de treburi bisericești acolo, nu ar fi motive de insomnie pentru nimeni. Mă bate însă gândul că dincolo de treburile bisericești mai stau și alte interese pe care cineva le promovează cu abilitate.

Aș fi bucuros, la fel ca și alți etnici de-ai mei, dacă Î.P.S. Leontie s-ar pronunța public în legătură cu cele de mai sus. Identitatea Bisericii rușilor lipoveni s-a format pe parcursul a aproape trei secole, ea este bunul nostru comun pe care nu-l avem de împărțit cu nimeni.

De asemenea, aș fi bucuros dacă publicația noastră „Zorile” ar face loc în paginile sale și altor puncte de vedere vizavi de cele cuprinse în prezentul material.

Efim NAZAROV,
Botoșani

Credincioșii ruși lipoveni la Năvodari

După o ședință furtunoasă (Conferința reprezentanților Comunității Rușilor Lipoveni din România din 29 iulie 2006) și înainte de Festivalul Tinerilor Ruși Lipoveni din România din seara zilei de 30 iulie a.c., etnicii noștri au mers la biserică cu hramul **Sf. Gheorghe** din Năvodari, pentru a participa la liturghia de duminică dimineată.

De fapt, mulți delegați care soseau la locurile de cazare din Tabăra „Victoria” întrebau întâi cum se ajunge la biserică noastră din Năvodari. Unii dintre ei se bucurau să afle pentru prima dată că și Năvodariul are o biserică lipovenească, ortodoxă de rit vechi.

Duminică dimineată, începând cu ora 8, alături de localnici au început să-și facă apariția și „musafirii”: președintele CRL-Roman, președintele CRL-Focuri cu toată trupa de tineri din ansamblu, președintele CRL-Slava Cercheză, președintele CRLR-Filiala Iași, președintele CRL-Slava Rusă, președintele CRL-Constanța, președintele CRL-Jurilovca, președintele CRL-Năvodari, membri delegați la Conferința reprezentanților, membrii ansamblurilor de tineret, invitați ai Conferinței.

Nu a surprins pe nimeni prezența președintelui Comunității Rușilor Lipoveni din România **Miron Ignat**, care de fapt a și mobilizat pe toată lumea, cu mic cu mare, să vină la

slujba de dimineată. Așa obișnuiește deputatul Miron Ignat să participe la slujbă în orice localitate lipovenească unde este prezent la diverse acțiuni.

Părintele protoiereu **Anatoli (Nichita)**, preot paroh al bisericii din Năvodari, a impresionat credincioșii prezenți cu prestața sa și predica ținută în limba maternă, concisă și la obiect. Și-a exprimat și satisfacția pentru prezența înalților oaspeți în frunte cu deputatul nostru din Parlamentul României, pe care l-a rugat să se adreseze asistenței. În scurta sa alocuțiune, deputatul Miron Ignat a precizat motivele prezenței liderilor comunităților locale ale CRLR la Năvodari, a scos în evidență rolul Comunității în păstrarea limbii materne, credinței, obiceiurilor strămoșești și a invitat toți cetățenii ruși lipoveni ai Năvodariului să participe la Festivalul Tinerilor din seara aceleiași duminici.

Atmosfera plăcută și solemnă și-a găsit apogeul în „MNOGAIA LETA” cântată de întreaga asistență în biserică în care s-a oficiat slujba, precum și în biserică mare, ale cărei lucrări de construcție se apropie de final. Aici s-au scos în evidență posibilitățile pe care le are CRLR de a oferi sprijin bisericii locale prin intermediul sponsorilor, dar și al liderilor săi.

Adrian IVANOF,
Iași

ОСВЯЩЕННЫЙ СОБОР

С 13 по 18 сентября 2006 г. в селе Белая Криница (Украина) состоится Освященный Собор древлеправославных христиан мира, где отметится и 160-летие восстановления святительского чина присоединением Митрополита Амбросия к Церкви Христовой.

Cu ocazia împlinirii a 65 de ani, membrii redacției Zorile, ai Executivului CRLR și serviciului contabil urează La mulți ani și sănătate multă deputatului și președintelui Comunității **Miron Ignat!**

КАЗАЦКІЕ ИСТОРИЧЕСКІЕ ПЕСНИ В РЕПЕРТУАРЕ РУССКИХ-ЛИПОВАН

(Начало на стр. 15)

Записали казычка
У службу царскыю служить.
Что у того казычка
Нет ни матери, ни отца,
Ни тятеньки, ни маменьки,
Ни кураженьки у няго.
Только есть да у няго
Конь да вороненький. —
Возьму ж я коня
За шёлковый поводок.
Повяду ж я коня
Под долинку пасать,
А сам я ляжу
Под бузину спочевать.
Бузинушка к земле клонится,
А mine, мольцу,
Спать да хочется..
Неоткыль узялась красныя
девица.
Будила яго, усё
пробуживыла:
И уставай-ка, мой друг,
Три полка солдат идут.
Тебя убьют, коня возьмут.
Ты не бойся, деука,
Меня не убьют, коня не
возьмут.

(Село Маноля, уезд Сучава,
сентябрь, 1960 г.)

Там за речкой, за рекой, там
гулял казак донской,
Он не сам там гулял, своего
коня попасал.
Коню траушки рвал, на
огонёк клал, перепаливал,
Свои больные раны
перевязывал:
Чижало раны болят, раны к
сердцу дошли.
Раны к сердцу дошли, сердца
кровию облилось.
Казак стал спомирать, стал он
каиться,
Своему добрым коню у ноги
кланяться:
- Уж ты конь, ты мой конь,
товарищ мой родной!
Ты шатни-ка, махни своей
буйной головой.
Ты спорви-ка, порви свой
шелковый поводок.
Ты бежи-ка, бежи удоль

дорожки столбовой.

Отнеси-ка, мой конь, отцу,
матери поклон.

Молодой-то жане на речах
расскажи:

Хоть замуж идёт, хоть она
удоушкой живёт.

Сустречал-то коня родный
тятенька.

Сустречала коня роденька
маменька.

Ай спрашивала коня молодая
жана:

- Уж, ты конь, ты наш конь,
конь добрыя лошадь!

Ай де жи, наш конь, твой
хозяин молодой?

- Мой хозяин молодой,
ожанился на другой:

Ожанила яго пуля быстрая,
Окружила яго сабля вострыя,
Он приданого узял поля
чистыя.

(Город Сучава, сентябрь
1959 г.)

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Гордеев, А. А., *История казаков*, часть 1 (Золотая Орда и зарождение казачества), Москва, 1992.

2. Кудинов, П. Н., *Рассказывание...*, в журн. «Отчизна», 6, 1991, с. 69-77.

3. *Собрание народных песен П. В. Киреевского*, том.1, Ленинград, 1977; *Русская историческая песня*, Вступ. слово, составление и примечание Л.И. Емельянова, Ленинград, 1990.

4. Тумилевич, Ф. В., *Сказки и предания казаков-некрасовцев*, Ростов-на-Дону, 1961;

5. Буганов, В. И., *Расколники-некрасовцы*, в сб.: Буганов, В. И., Богданов, А. П., «Бунтари и правдоискатели в русской православной церкви», Москва, 1991, с.369-385;

6. Иванов-Желудков, В. П. *Келсиев, Русское село в Малой Азии*, в журн. «Русский вестник», т. 63, 1866, с.417-430; Смирнов, Я. И., *У некрасовцев на острове Мада на Бешеирском озере*, в журн. «Живая старина», вып. 1, 1896, с.3-31.

7. *Зялёная моя вишенка*, Собрание песен липован, проживающих в Румынии. Составил д-р. Михаил Маринеску, изд. Критерий, Бухарест, 1978.

Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României Centrul European pentru Diversitate, Tulcea și Primăria Municipiului Tulcea organizează

SAPTĂMÂNA FILMULUI INTERETNIC

Tulcea, Piața Civică,

28 august – 4 septembrie 2006

Asociația *Centrul European pentru Diversitate Tulcea*, cu sprijinul financiar al Departamentului pentru Relații Interetnice, în parteneriat cu Primăria Municipiului Tulcea, organizează între 28 august – 4 septembrie a.c., la Tulcea, *“Săptămâna Filmului Interetnic”*.

Prin intermediul acestui proiect, cetățenii municipiului Tulcea vor putea viziona timp de șapte seri, șapte filme artistice reprezentative pentru același număr de țări și culturi în care se regăsesc reprezentanții a șapte minorități etnice din orașul Tulcea, respectiv: italiană, ucraineană, germană, rusă, rromă, turcă și elenă.

Fiecare seară a fost proiectată a se desfășura având tematica culturii din care fac parte partenerii etnici implicați în proiect, toți cei prezenți la eveniment având parte de muzică, dans și costume tradiționale și, în final, un film artistic reprezentativ pentru țara de origine a minorităților etnice amintite.

“Săptămâna Filmului Interetnic” va debuta luni, 28 august a.c., cu sprijinul Comunității Italiene din România, filiala Tulcea, urmând ca în serile următoare să urce pe scenă și pe panoul de proiecție “tradiția și specificul” următoarelor comunități etnice: ucraineană, germană, rusă, rromă, turcă și elenă. Dintre filmele propuse de comunitățile etnice locale

tulcene amintim: *“Divorț în stil italian – Divorzio all’italiana”* (1962, Regia Pietro Germi), *“Gadjo Dilo – Străinul nebun”* (1997, Regia Tony Gatlif), *“Zorba, Grecul”* (1964, Regia Michael Cacoyannis) și alte patru surprize...

În ceea ce privește spectacolul artistic al fiecărei seri, printre ansamblurile participante la proiect se vor regăsi nume precum Ansamblul “Tuna” (aparținând Uniunii Democratice Turce din România, filiala Tulcea), Ansamblul “Molodți” (aparținând Comunității Rușilor Lipoveni din România, filiala Tulcea), Ansamblul “Phralipen” (al Partidei Rromilor din Tulcea), și alte trei ansambluri ce au înregistrat nenumărate succese la nivel local și național, în festivalurile la care au participat.

Fiecare seară va beneficia de oaspeți de onoare de la comunitățile etnice naționale, președinți de comunități, membri ai corpului diplomatic, cât și oficialități locale și județene.

Programul artistic va deschide fiecare seară a proiectului, începând cu orele 20.30. Filmele se vor difuza începând cu orele 21.00, în Piața Civică a municipiului. Accesul publicului este liber.

Veronica PETRICHEI,
secretar general ACED și
coordonator al proiectului

„Tineretul și Uniunea Europeană”

În perioada 6-12 iulie 2006 a avut loc în localitatea Băile Tușnad din județul Harghita a treia ediție a seminarului *Tineretul și Uniunea Europeană*, un proiect de mare amploare realizat prin colaborarea unui număr impresionant de instituții: Conferința Tineretului Maghiar din România, Prezidiul Executiv al UDMR, Consiliul pentru Tineret Ciuc, Consiliul Județean Harghita, Fundația Democrație, Solidaritate și Egalitatea șanselor Orosháza din Ungaria.

Pentru cel de-al treilea an consecutiv, scopul acestei școli de vară a fost sensibilizarea și pregătirea tineretului minoritar pentru momentul aderării la Uniunea Europeană, tema specifică a acestui an fiind *„dezvoltarea carierei în UE”*.

Noutatea absolută a acestei ediții a constituit-o însă prezența unor tineri aparținând și altor minorități naționale decât cele maghiare. Astfel, pe lângă cei trei reprezentanți ai etniei noastre: **Zina Silai** (ATRL Năvodari), **Cristina Macarie** (ATRL Iași) și **Alexandru Luchici** (ATRL Iași), au participat și tineri membri ai Uniunii Ucrainenilor, Partidei Romilor „Pro Europa”, Uniunii Croaților, Asociației Italianilor „RO.AS.IT”.

Cu un număr colosal de participanți (peste 250, și asta fără a lua în considerare cei 50 invitați care au susținut prelegerile și workshop-urile, precum și organizatorii în număr de peste 20), minoritatea maghiară a reușit să fie pentru noi ceilalți majoritate, chiar dacă numai pentru șapte zile. Și totuși, acest lucru nu s-a dovedit a fi un impediment, ci mai degrabă un stimulent pentru toți, fiecare dorind să stărnească interesul celorlalți pentru propria sa etnie, cu valorile și cultura ei specifică. Cei care vorbesc de interculturalitate fără a experimenta acest concept nu pot înțelege nicidecum esența lui: să poți vorbi cu o ucraineană despre multiplele similitudini dintre limba rusă și ucraineană, dar și de influențele pe care fiecare le-a dobândit de-a lungul timpului, să apreciezi muzica croată în virtutea prețurii pe care ceilalți o acordă muzicii rusești sau să dezbăți cu romii stilurile diferite de viață ale minorităților. Ocazii pe care le-am avut și de care am profitat din plin.

Punte de legătură

Programul seminarului a fost unul deosebit de interesant, o parte din acesta fiind compus din prelegeri pe varii teme: drepturile fundamentale în UE, educație și politici de tineret sau activități de combatere a discriminării

de orice fel, susținute de oficialități importante, precum, **Markó Béla**, ministru de stat și președinte al UDMR, **Roberta Alma Anastase**, deputat în Parlamentul României, euro-observator, dar și o serie de deputați din Parlamentul Ungariei, invitați pentru a prezenta viziunea asupra iminentei integrării a României în UE din perspectiva unei țări deja membre.

O atenție deosebită a fost acordată dezbaterii asupra Legii Minorităților, subiectul fiind adus în atenția participanților de către **Markó Attila**, secretar de stat, care a evidențiat faptul că acest proiect se pierde de prea mult timp prin plenul Camerei Deputaților, aprobarea lui fiind evitată. O temă care privește toate minoritățile naționale, dar care aduce în discuție un concept mult prea controversat poate pentru România, se referă la „autonomia culturală”.

Au existat și lucrări pe secțiuni din domeniul precum drept, administrație publică, diplomatie și politologie. Dar poate cele mai interactive au fost workshop-urile, cu teme precum scrierea proiectelor de finanțare, dezvoltarea afacerilor, construirea

carrierei și cursuri de limba engleză sau germană. Nu a lipsit nici programul de divertisment, în care participanții au putut alege între paintball, cățărare, concursuri pe echipe, caiac sau diverse alte sporturi: fotbal, tenis de masă, volei, badminton.

Pe tot parcursul acestei tabere nu am putut decât să apreciez astfel de inițiative care doresc să realizeze o punte de legătură, momentan prea

lesne observa: deși au fost invitate toate minoritățile naționale, nu au participat decât cinci.

Experiența trăită la Tușnad depășește cu mult granițele unui simplu seminar de informare pe diverse domenii. Poate ce am învățat cel mai mult este că noi, rușii lipoveni, avem într-adevăr posibilitatea de a afla de la alții cum ar trebui să ne prețuim mai mult cultura și valorile autentice, așa

puțin dezvoltată, între toate organizațiile de tineret ale minorităților din țară, după cum îmi mărturisea unul dintre organizatori. Și de ce nu? O organizație la nivel național, cu personalitate juridică, care să reprezinte tinerii tuturor minorităților ar fi chiar o finalitate îmbucurătoare a acestor întâlniri multiculturale. Dar drumul este încă lung... Și asta se poate

cum ne-au arătat tinerii minoritari maghiari. Trăiesc cu speranța că voi avea ocazia de a participa la un proiect asemănător, de aceeași amploare, de această dată organizat chiar de etnia noastră.

Cristina MACARIE,
ATRL Iași

„Domra fermecată” la Festivalul „Întâlniri Bucovinene”

În zilele însorite ale lunii lui cupțior, pe 22 și 23 a.c., Muzeul Satului Bucovinean din imediata apropiere a Cetății de Scaun a Sucevei a răsunat de cântecele ansamblurilor și formațiilor participante la cea de-a XVII-a ediție a *Festivalului Internațional de Folclor „Întâlniri Bucovinene”*, fiind a VIII-a ediție care se desfășoară pe teritoriul României în județul Suceava, unde a evoluat și „Domra fermecată”.

„Domra fermecată” este un grup vocal-instrumental alcătuit din membrii unei singure familii mixte (ruso-ucrainene), iar denumirea – *domra* – și-a luat-o de la numele unui vechi instrument popular rus-ucrainean din orașul Bender (Tighina), Republica Moldova.

Familia **Hreniuc**, care locuiește în Suceava și face parte din comunitatea rușilor lipoveni, strălucit condusă de președinta **Ana Vasiliu**, are în repertoriul său melodii ale rușilor din renumitul oraș-cetate Tighina a lui

Ștefan cel Mare și Sfânt (de unde provine prima jumătate a familiei) și melodii ucrainene aduse de cea de-a doua jumătate din satul Ipotești/Suceava (unde a poposit

generale voievodului Vasile Lupu, Timuș Hmelnițki, cel care a murit eroic pe zidurile Cetății de Scaun a Sucevei).

Această formație vocal-instrumentală se mândrește cu cel mai tânăr interpret – **Laur Ștefan Hreniuc**, care are deja 40 de diplome obținute la diferite concursuri naționale și internaționale, evoluând chiar și pe renumite scene: la Ateneu sau la Viena.

Acest grup participă cu succes la diferite concursuri și festivaluri folclorice din țară și de peste hotare. La „Întâlniri Bucovinene” a participat la edițiile de la Câmpulung și Suceava, bucurându-se de mare succes. A fost îndelung aplaudat acest grup și în Polonia, la Pila. Au cântat și la Bonyhad în Ungaria. Fie ca cea de-a XVII-a a „Întâlnirilor Bucovinene” să promoveze pe mai departe dialogul cultural și tradiția.

Prof. Ștefan HRENIUC,
conducătorul grupului
„Domra fermecată”

Simpozion științific internațional la Suceava

Sub egida „*Mai aproape unii de Saltii. Polonezi și români raportați la moștenirea istorică și culturală a Europei*” s-a desfășurat, între 14 și 16 iulie a.c. la Suceava, o activitate de înaltă ținută științifică, atât prin valoarea lucrărilor prezentate, cât și prin reputația participanților - este vorba de istorici și filologi renumiți, din diverse centre universitare ale României, Poloniei, Ucrainei, Republicii Moldova, dar și de tineri care se remarcă printr-o activitate științifică deosebită.

Deschiderea oficială a lucrărilor simpozionului a avut loc la Muzeul de Științe ale Naturii în prezența dlui **Ghervazen Longher**, președinte și deputat al Uniunii Polonezilor din România, a dlui **Marian Boris Sekala**, consulul Poloniei, a reprezentantului Departamentului Relațiilor Interetnice din Guvernul României, dl **Vladimir Hapenciuc**, a dlui **Daniel Hrenciuc**, inspector școlar general adjunct la Inspectoratul Școlar Județean Suceava, a d-nei **Sofia Grigoreanu**, inspector școlar pentru minorități și a altor oficialități locale.

Activitatea s-a desfășurat pe trei secțiuni: istorie, filologie și „secția bucovineană”. Lucrările științifice prezentate în cadrul celor trei secțiuni

au trezit interesul participanților, dezbaterile pe marginea celor mai interesante s-au prelungit mult în cadrul discuțiilor. Amintesc aici și studiul intitulat „*Contribuții ale istoriografiei rusești la cunoașterea evoluției problemei poloneze în contextul chestiunii orientale*” prezentat de dna dr. **Palaghia Radion**.

Ca o noutate, a fost inclusă în program și o dezbateri intitulată „Zonele de Frontieră”, ca zone de

confluență a culturilor. Practic, s-a urmărit ideea conviețuirii pașnice a acestui mozaic etnic răspândit în Bucovina, a toleranței interetnice, adică a respectării, acceptării și aprecierii culturii celuilalt. Organizatorii voiau să amintească celor prezenți că dincolo de politică, religie sau naționalitate fiecare dintre noi este omul obișnuit cu bucuriile și necazurile sale.

Au fost invitați la această masă

rotundă câte un reprezentant al fiecărei etnii din Bucovina. Din motive organizatorice, în afară de polonezi, în calitate de inițiatori ai acțiunii, au fost prezenți reprezentanți ai **rușilor lipoveni** și ai **evreilor** din nordul Moldovei. Cu toate acestea, dezbaterile a avut un succes deosebit. Cei prezenți au manifestat un viu interes în privința celor două etnii participante la activitatea menționată. În ceea ce-i privește pe rușii lipoveni, pe care i-am prezentat în timpul scurt pe care l-am avut la dispoziție, nu am putut evidenția decât câteva aspecte, cu caracter general, privind istoria, religia, tradițiile și cultura noastră. Am constatat însă, cu oarecare mândrie, că în rândul oamenilor de știință, a cercetătorilor, a profesorilor sau a studenților participanți, există un real interes pentru cunoașterea termenului de *rus lipovean*, a provenienței acestuia, interes pentru religia ortodoxă de rit vechi, a diferențelor dintre ritul nou și vechi, a obiceiurilor, a tradițiilor noastre, dar și a sentimentelor actuale față de Rusia, patria de origine a strămoșilor noștri.

Urmare a dezbaterii care a avut loc, a interesului deosebit privind cunoașterea reciprocă, s-a propus ca în anii următori, la „Zilele culturii polone” să fie invitată câte una din etniile care trăiesc în Bucovina. Aceasta pentru a se crea posibilitatea rezervării timpului necesar creionării unei imagini de ansamblu a etniei invitate. Consider ideea deosebit de interesantă în scopul promovării uneia dintre valorile europene, cea a toleranței.

Ivan RADION,
Fălticeni

La Sulina – cel mai estic oraș din România, județul Tulcea, a avut loc, în perioada 21-22 iulie 2006, cea de-a VI-a ediție a Festivalului Minorităților Naționale „*Serbările Deltei*”, organizat de Primăria orașului Sulina și Casa de Cultură Sulina, proiect cofinanțat de Ministerul Culturii și Cultelor.

Având ca scop descoperirea și promovarea talentului în domeniul folclorului în vederea perpetuării tradițiilor specifice fiecărei minorități etnice din România, festivalul s-a desfășurat pe două secțiuni: una pentru soliști vocali și instrumentiști, iar cealaltă secțiune pentru ansambluri folclorice și grupuri vocale.

Au fost prezenți peste 150 de participanți din toată țara. Din partea CRLR, la Sulina au răsunat cântecele rusești în interpretarea ansamblurilor „*Slaveanca*” din Slava Cercheză, „*Ceaika*” și „*Rusalka*” (al doilea - de tineret) din Sulina - toate cele 3 ansambluri evoluând la secțiunea a doua și toate obținând câte un premiu: „*Slaveanca*”, - premiul I, „*Ceaika*” - locul II „*Rusalka*” – premiu special pentru evoluție scenică și interpretare. Membrii redacției „Zorile” felicită cele trei ansambluri pentru reușita lor! În componența juriului au intrat reprezentanți ai Ministerului Culturii și Cultelor, Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Tulcea, Consiliului Județean Tulcea, Primăriei orașului Sulina și Casei de

Locul I, II și premiu special la „Serbările Deltei”

Cultură Sulina.

Scena festivalului, cum a intrat deja în tradiție, a fost amenajată pe faleză,

chiar lângă fostul Palat al Comisiunii Europene a Dunării, iar parada portului popular a

oferit turiștilor și localnicilor încă un spectacol de culori și muzică.

(S.M.)

ÎNTRUNIREA CADRELOR-DIDACTICE

Svetlana MOLDOVAN

„*Limbi slave – mijloc de cunoaștere și comunicare interumană*” a fost tema seminarului desfășurat în stațiunea montană Cheia, jud. Prahova, în perioada 5-13 august a.c., proiect întocmit de **Irina Frol** – directorul executiv al CRLR prin Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României.

Au fost dezbătute de către cele 21 de cadre didactice din toată țara probleme privind predarea limbii materne, s-a analizat situația școlilor unde se predă limba rusă maternă, au fost întocmite proiecte-program de studiu a limbii materne pentru toate nivelele, începând cu grădinița. De asemenea, s-a întocmit programa olimpiadei naționale de limba rusă maternă.

LIMBA MATERNĂ LA GRADINIȚA

Dacă pentru ciclul gimnazial și liceal există programe aprobate de Ministerul Educației și Cercetării, după care profesorii predau de ceva timp elevilor limba maternă, la grădiniță abia din toamna acestui an vor fi alcătuite grupe bilingve în care copiilor să le fie transmise noțiuni și în limba rusă. Prin urmare, era necesară o programă, iar la Cheia de acest lucru s-au ocupat educatoarele: **Paula Zaiț** din Jurilovca, jud. Tulcea, **Evdochia Liferi** din Sarichioi, jud. Tulcea, **Lenuța Trefil** din Ghindărești, jud. Constanța, **Irina Mihailov** din Slava Cercheză, jud. Tulcea și **Maria Milea** din Brăila.

„*A fost important să ne cunoaștem colegile care lucrează în domeniu și care intenționează să pornească pe acest drum, să știm cu cine putem colabora*” – ne-a declarat **Paula Zaiț** din Jurilovca.

Ce cuprinde programa întocmită de cele cinci educatoare la Cheia ne-a povestit **Irina Mihailov** din Slava Cercheză, educatoare cu mulți ani de experiență în activitatea cu cei mici: „*Consider că noțiunile simple pot fi transmise copiilor în două limbi consecutiv. Dar, întâi trebuie să ținem cont de realitățile din comunitățile respective – o situație este la Slava Cercheză, de exemplu, unde copiii stăpânesc destul de bine limba, alta este în Jurilovca, unde nu toți copiii vorbesc în limba maternă. Programa am gândit-o sub forma unei activități opționale. Am pus pe hârtie tot ce-am crezut noi cinci, din experiența noastră, că este mai bine. Ne-am ghidat și după programa în limba română. Este un început. Am selectat*

texte, cântece, jocuri, poezii – unele traduse, unele culese de la bătrâni, altele create chiar de noi – și, astfel, am întocmit un material pe care-l propunem educatoarelor care vor porni pe acest drum. Materialul este pentru copii cu vârste cuprinse între 5 și 7 ani. Grupul nostru a încercat să pună prima cărămidă. A fost greu pentru că nu s-a mai făcut acest lucru până acum, a trebuit să căutăm materiale din toate cărțile posibile pe care le-am avut la dispoziție.”

Educatoarea **Paula Zaiț** a adăugat: „*Se vor respecta particularitățile de vârstă psiho-individuale ale copilului. Nu numai noțiuni de limbă vom încerca să transmitem copiilor, ci și tradițiile, obiceiurile noastre – identitatea noastră etnică. Părinții trebuie să colaboreze și ei în acest*

sens. Să vorbească și ei acasă cu copiii lor în limba maternă.”

Maria Milea din Brăila consideră că trebuie „*să determinăm copiii să rostescă și cuvinte regionale, nu neapărat în limba rusă modernă. Iar atunci când prezentăm anumite sărbători, pot fi transmise noțiuni și despre tradițiile și obiceiurile noastre, ale rușilor lipoveni*”.

Educatoarele **Evdochia Liferi** din

Sarichioi și Lenuța Trefil din Ghindărești au fost încântate de această idee a CRLR de a introduce și în grădinițe studiul limbii materne și de faptul că au făcut parte din grupul de redactare al programei. Ele invită și alte educatoare la astfel de activități și doresc să se mai întâlnească și cu alte ocazii pentru a împărtăși fiecare din

GRUPUL DE LUCRU AL PROFESORILOR

Din acest grup, al cadrele didactice pentru clasele V-VIII și liceu, au făcut parte: **Tamara Alistarh** din Tulcea, **Maria Ștefan** și **Fedosia Jipa-Rubanov** din Brăila, **Paraschiva Bădescu** din Slava Cercheză, jud. Tulcea, **Ana Miron** din Gura Humorului, jud. Suceava, **Livia Neculai** din Sarichioi, jud. Tulcea, **Valentina Nazarov** din Fălticeni, jud. Suceava, **Claudia Halchin** din Sulina, jud. Tulcea și **Ilie Afanasov** din Suceava.

Maria Ștefan din Brăila este consilier de imagine în cadrul Inspectoratului Școlar Județean Brăila (din 19 iunie a.c., cu jumătate de normă) și inspector pentru minorități naționale în cadrul aceleiași inspectorat (cu încă o jumătate de normă, din septembrie 2005). Prezentă la întrunirea cadrelor didactice de la Brăila, a avut amabilitatea de a ne povesti ce a făcut grupul de lucru al profesorilor:

„*Colectivul nostru s-a ocupat de elaborarea programei pentru olimpiada națională de limba rusă maternă pe baza programei ultimei olimpiade internaționale de la Moscova. Chiar dacă știm din experiența olimpiadelor trecute că programa se mai modifică de la ediție la ediție, de obicei nu sunt modificări esențiale. Am adaptat-o la realitatea noastră și se va merge pe aceeași structură și la olimpiada națională de limbă maternă, în sensul că vor fi două probe de concurs: orală și scrisă. Temele eseurilor vor fi propuse din tematica generală a olimpiadei – Cultură și civilizație rusă. Am ținut cont de acest lucru pentru ca elevii noștri, care vor obține rezultate bune la olimpiada noastră națională, să facă față apoi la olimpiada internațională de anul viitor din Rusia, care, după cum se știe deja, se organizează din 3 în 3 ani. De fiecare dată, elevii ruși lipoveni s-au întors cu medalii din capitala rusă.*

În afară de programa pentru olimpiadă, grupul nostru de profesori a lucrat și la programa școlară,

curriculum pentru gimnaziu și pentru liceu. Sperăm că aceste programe vor fi aprobate la Minister, pentru că în ultimii ani am constatat că programele existente nu mai corespund realității. După aprobarea propunerilor noastre, se va putea trece ușor la cealaltă activitate – de elaborare a manualelor școlare, care normal că trebuie să corespundă cerințelor programei. Misiunea noastră, a grupului profesorilor, a fost să selectăm acele conținuturi și la literatură, și la gramatică, care să fie cât mai accesibile elevilor, iar textele să fie cât mai ușor de găsit: în bibliotecile personale, în cele ale profesorilor, la CRLR.

Consider că a fost o inițiativă salutară a Comunității această întrunire a noastră, a fost o activitate utilă și necesară. A fost bine pentru că ne-am și cunoscut – pentru că în ultimii ani colectivul profesorilor care predau rusa maternă s-a înnoit. E un schimb necesar de experiență pentru că profesorul care trudește cu elevii în clasă știe mai bine ce probleme sunt, cunoaște cu exactitate nivelul și nevoile copilului, prin urmare, știe ce să propună pentru aceste programe. Sincer, îmi pare bine că am participat la această acțiune și sunt convinsă că va exista și o finalitate a muncii noastre de o săptămână.

Este regretabil faptul că nu au putut veni, din diverse motive, luna august fiind și perioada concediilor din timp programate, toți profesorii care predau materna, care să contribuie la realizarea acestor programe școlare, și așa menționa aici absența profesorilor Feodor Chirilă, Mihai Chirsanov, Pașa Policov s.a.

Mulțumesc Comunității pentru ocazia de a ne revedea colegii din țară, a fost un moment plăcut și numai prin intermediul CRLR se poate realiza acest lucru. Organizarea în asemenea cadru, la un așa nivel ridicat este de apreciat și aducem mulțumiri și conducerii CRLR, dar și Departamentului pentru Relații Interetnice”.

PENTRU CLASELE I-IV

Au fost prezente la Cheia învățătoarele: **Frăsina Radion** din Focuri, jud. Iași, **Evdochia Enescu** din 2 Mai, jud. Constanța, **Ana Poliect** și **Valentina Bucioc** din Sarichioi, jud. Tulcea, **Glafira Nicanov** din Jurilovca, jud. Tulcea, **Claudia Țacu** din Ghindărești, jud. Constanța și **Marina Tihon** din Manolca, jud. Suceava.

„Era necesară o aerisire, o îmbunătățire, o adaptare la cerințele actuale a programelor de limba rusă maternă în vigoare – ne-a specificat **Claudia Țacu** din Ghindărești. Am încercat să facem o nouă structură a manualelor de clasă a II-a și a III-a. Nu am introdus multe exerciții pentru că nu am avut culegeri din care să ne inspirăm. Vom face acest lucru pe parcurs. A fost puțin timp pentru

audiat casete, CD-uri, răsfoit tot felul de cărți. Poate CRLR ne va ajuta cu mai multe materiale didactice. Copiii să știți că sunt dornici să învețe limba rusă. Și părerea mea e că noi trebuie să venim în întâmpinarea acestei dorințe a lor, să facem în primul rând niște manuale mai atractive, cu fotografii multe, color. Cadrele didactice trebuie să convingă apoi și mai mulți părinți de necesitatea studierii limbii materne. Să introducem la ore multe cântece, poezii, jocuri – prin asta vom atrage elevii”.

În ceea ce privește modificările efectuate în manuale, a intervenit cu o completare **Valentina Bucioc**: „De exemplu, era o neconcordanță între programa de limbă română și cea rusă. Elevii învață cazurile și cuvintele cu sufixe și prefixe în limba română abia în clasa a V, atunci și în rusă trebuie să ținem cont de acest lucru. Cred că, dacă se anunța această întâlnire a noastră încă de anul trecut, puteam veni cu mai multe propuneri concrete, cu situații întâlnite la clasă. Așa am făcut ce am putut. Vom mai completa pe parcurs”.

Ana Poliect din Sarichioi ne-a mărturisit că în anii trecuți, „neavând cu cine să se consulte și constatând că manualele existente sunt foarte grele, am eliminat ce consideram a fi greu accesibil pentru elevi. De aceea, e foarte bine că s-a hotărât să ne vedem cu toții și să stabilim ce este de scos și ce e de adăugat. În privința materialelor didactice, pe noi, cei din Sarichioi, ne ajută foarte mult profesorul **Vasile Dolghin**, președintele comunității locale”.

Toți participanții la seminarul de la Cheia speră să se organizeze și alte astfel de reuniuni ale cadrelor didactice, inclusiv cu cele ieșite deja la pensie, care au multe de povestit.

„La început mă simțeam stingheră, nu cunoșteam pe nimeni. Acum sunt fericită că i-am cunoscut pe ai noștri. În Focuri suntem la început de drum și avem mare nevoie de manuale, deși am trimis cereri la inspectorat. Avem 104 de elevi și copii de grădiniță care vor studia din toamnă limba maternă, dintre care 24 de elevi la clasa I.” – ne-a spus **Frosina Radion**.

Educatoarele, învățătoarele și profesorii au și cântat la Cheia, au spus poezii, au învățat diverse jocuri, povești și pe fața tuturor se putea citi fericirea de a fi împreună, de a lucra la ceva cu plăcere.

În încheierea seminarului, profesorul **Vasile Dolghin** din Sarichioi, jud. Tulcea, a prezentat cadrelor didactice întrunite la Cheia noile tendințe în predarea și evaluarea cunoștințelor de limbă maternă rusă, apoi a vorbit despre condițiile și programul taberei de copii din Rusia din iulie a.c., unde a fost coordonatorul unui grup de 5 elevi ruși lipoveni, însoțite de sfaturi pentru viitoarele delegații. Președintele și deputatul CRLR **Miron Ignat** a povestit auditoriului despre importanța

studierii limbii ruse, apoi a mulțumit cadrelor didactice pentru că și-au făcut timp și au venit la Cheia să redacteze

programele școlare. De asemenea, le-a adus mulțumiri pentru activitatea pe care acestea o desfășoară în școlile lor.

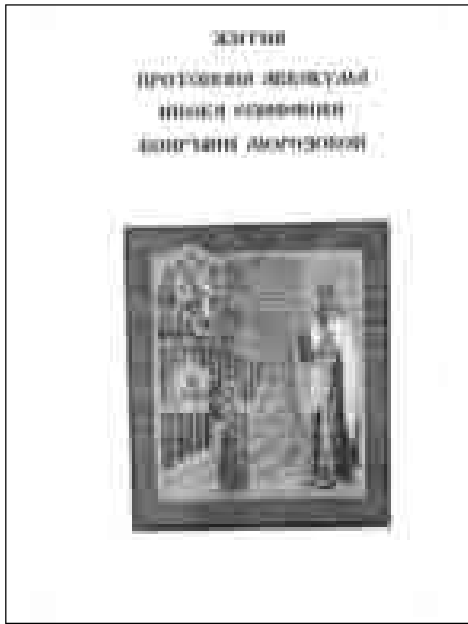
Viața protopopului Avvakum scrisă de el însuși : episoade

Reluând firul relatării vieții lui Avvakum Petrov (Malîșev) din *Viața sa* (vezi numere anterioare din „Zorile”), să ne amintim reperele cronologice ale acestui destin: 1621—1652 — viața în regiunea Nijni Novgorod; 1652—1653 - viața la Moscova; 1653—1664 (primăvara) — exilul în Siberia; 1664 (primăvara) — 1664 — din nou la Moscova; 1664—1666 — exilul la Mezen; martie 1666—1667 — viața la Moscova; 30 august 1667 — 14 aprilie 1682 — exilul la Pustozorsk.

În continuarea relatării sale despre exilul în Siberia (vezi traducerea noastră în numerele anterioare ale publicației „Zorile”), Avvakum inserează diversele momente care dramatizează firul narativ. Microilustrații pilduitoare ale credinței sale și a celor care i-au fost alături, prieteni sau inamici, aceste episoade pline de culoare, cu ecou în diverse segmente ale Autobiografiei, demonstrează intervenția atentă a scriitorului în textul istoric (personale) și prin aceasta caracterul elaborat al operei. În tușe pregnante se realizează portretul Anastasiei Markovna, soția lui Avvakum, înzestrată cu prima virtute creștină, a credinței și fidelității. Episoadele de exorcizare a două femei din gospodăria lui Afanasie Pașkov, voievodul care îl avea în pază în Siberia, aflat într-o relație de tensiune cu Avvakum, aduc în prim plan virtuțile de vindecător ale protopopului. Alte aspecte intim-cotidiene, de exemplu, episodul cu găinușa cea neagră sau lauda făpturilor de lângă lac (tradițional numit „Marea” Baikal), scene din confruntarea rușilor cu popoarele siberiene, momente din viața coloniștilor ruși care începuseră cucerirea Siberiei de aproape o sută de ani articulează subiectul Vieții. Inserate asemenea plăcilor de faianță pictate (*lubok*) reprezentând scene din viața cotidiană a țăranilor și meșteșugarilor, aceste comentarii laice apar ca o replică la scenele care înrămează o icoană dedicată unui sfânt (*jitiinaia ikona*). Redactată cu scop în primul rând didactic, de consolidare a dreptei credințe, ca povată despre faptele cele bune și îndrumare spre imitarea modelelor, *Viața* ne apare ca o continuă confruntare a autorului cu sine însuși.

(Anastasia Markovna)

Și de la râul Nerci ne-am întors iarăși la Rusa. Cinci săptămâni am mers pe ghiața goală, pe săniile trase de câini. Mic pentru copii și pentru calabalâc mi-au dat două iepe bătrâne, iar eu și protopopița am mers târâș-grăpiș pe jos, lovindu-ne de ghiață. E o țară de barbari, străinii nu sunt pașnici, nu îndrăzneam să rămânem în urma cailor, flămânzi și obosiți cum eram. Protopopița sârmana se târa și ea ce se târa și cădea, tare mai era alunecos! Odată a căzut mergând, iar un om de pe acolo s-a împiedicat de dânsa și a căzut și el. Mujicul strigă: „*Jartă-mă măculiță, stăpână!*”. Iar protopopița strigă: „*De ce mă strivești, frate?*”. Am

venit eu, iar dânsa, sârmana, le lăsă în nădejdea mea, zicând: „*Mult are să mai țină oare chinurile astea, protopopule?*”. Iară eu i-am zis: „*Până la moarte, Markovna!*”. Dânsa, oftând, răspunse: „*Bine, Petrovici, lasă că om mai merge noi tot așa!*”.

(Găinușa cea neagră)

Aveam o găinușă neagră, care făcea câte două ouă pe zi pentru hrana copiilor, ajutând nevoii noastre prin poruncă dumnezeiască, așa a vrut Dumnezeu. Ducând-o pe sanie, am strivit-o din greșală. Și azi mi-e milă de găinușa aceea când îmi amintesc. Nu găinușă, o minune era, cât era anul de lung făcea câte două ouă pe zi, o sută de ruble nu fac nimic pe lângă ea, fier sunt și nimic mai mult! Dar mica pasăre era cu suflet, făptura lui Dumnezeu, ne hrănea pe noi, și ciugulea cu noi împreună casa de pin din ceaur, iar dacă prindeam pește, ciugulea și pește, iar nouă pentru asta ne dădea două ouă pe zi. Slavă Domnului, toată era bună, cum o făcuse Ziditorul! Și nu ajunsese ușor la noi. Curcile boieroaicei Paškova își pierduseră toate vederea și începuseră să moară. Boieroaica însă, strângându-le într-o cutie, le-a adus pe toate la mine, pentru ca popa să se roage pentru găini. Iar eu ce m-am gândit: ea ne dă hrana, are copii, are nevoie de păsări. Am făcut o slujbă, am sfințit apa, am aghezmuț găinile și am dat cu cădelnița, pe urmă m-am dus până în pădure, le-am făcut o covată din care să mănânce și le-am aghezmuț și le-am trimis la dânsa. Găinile s-au întremat ca prin minune, după credința ei. Printre acelea a fost și găinușa noastră. Dar ajunge despre asta! Hristos face așa nu de azi, de ieri. Cosma și Damian făceau bine la oameni și la dobitoace și îi vindeau întru Hristos. De toate are nevoie Domnul. Și dobitocul și pasărea sunt întru slava Lui, Stăpânul precurat, de dragul omului.

(Psalmul creației)

și am plecat din Dauria, începuse să se împutineze hrana, și ne-am rugat toată frăția lui Dumnezeu, și ne-a dat Hristos un zimbru, o sălbăticiune mare, cu asta am ajuns până la Marea Baikal. La mare se așezaseră mulțime de ruși

care prindeau soboli și pește. S-au bucurat, sârmanii de ei, văzându-ne și, luându-ne cu bărcile lor de pe mare, ne-au dus drum lung în sus pe dealul Terentiușko, împreună cu tovarășii noștri de drum. Plângeau, sârmanii, uitându-se la noi, iar noi – uitându-ne la ei. Ne-au dat de mâncare cât ne-a trebuit, patruzeci de nisetri proaspeți au adus înaintea mea și au zis: „*Jată, părinte, pentru tine ni i-a dat Dumnezeu în năvod, ia-i pe toți!*”. Eu, făcând o plecăciune către dânsii și binecuvântând peștele, le-am poruncit să mai ia și pentru dânsii: „*La ce-mi trebuie atât?*”. După ce am stat ca oaspeți la ei și luând și ceva merinde cu noi pentru nevoie, după ce am îndreptat barca și am pus la loc pânza, am plecat de-a curmezișul pe mare. A fost vreme bună și am trecut cu vâslele, că nu e foarte larg acolo, să fie vreo sută ori vreo optzeci de verste. Când am ajuns la țărm, s-a ridicat o vântoasă, iar pe țărm cu greu ne-am găsit loc de atâtea valuri. Alături erau munți înalți, stânci de piatră înalte foarte, douăzeci de mii de verste, ba chiar și mai mult umblaserăm, dar nu văzuserăm așa ceva nicăieri. Deasupra lor erau corturi și locuri de dormit neîncălzite, de vară, porți și stâlpi, o ogradă de piatră și curți, toate făcute ca de mâna lui Dumnezeu. Creștea ceapă și usturoi, mai mari decât ceapa noastră, și dulci tare. Tot acolo creșteau și cânepa de la Dumnezeu, iar curțile erau pline de ierburi roșii-frumoase și colorate și înmiresmate foarte. Păsări erau multe tare, găște și lebede pe mare, precum zăpada pluteau. Peștele din mare era nisetru, și știuci și somoni, și multe alte feluri. Apa e dulce, și erau morse și iepuri mari. În marea cea mare nu mai văzusem, pe când trăiam la Mezen, așa ceva. Și toate astea le făcuse Hristos pentru om, pentru ca, liniștindu-se, să ridice slava lui Dumnezeu. Iară omul, lăsându-se în voia deșertăciunii, zilele lui trec ca iarba. Umblă de colo-colo precum capra; se umflă ca o beșică; se mânie precum râsul; vrea să înghită tot precum șarpele; fără pricină rânjește precum mânzul la frumusețea altuia; minte precum diavolul; se îndestulează peste poate; doarme fără noimă; la Dumnezeu nu se roagă; tot amână căința pentru bătrânețe, iar pe urmă se duce, și nu știu încotro se îndreaptă, spre lumină oare sau spre întuneric, ziua judecării are să arate. Iertați-mă, am păcătuțit mai mult decât toți oamenii.

(Avvakum vindecătorul)

Și odată, când am plecat în pădure după lemne, iar nevasta și copiii au rămas singuri, la foc, fata și cu mama ambele plângând. Agrafena, sârmana mea necăjită, era încă mică pe atunci. M-am întors din pădure, iar copilul plângea tare de tot. I se legase limba, nu zicea nimic, plângea cu mumă-sa, stând pe jos. Mumă-sa, văzând-o, plângea și ea. Iar eu m-am odihnit și cu rugăciunea m-am apropiat de copilă, zicând: „*În numele Domnului, îți poruncesc să vorbești cu mine, de ce plângi?*”. Iar dânsa, sărind și plecându-

se, zice limpede: „*Nu știu cine, tătucă stăpâne, stătea în mine și mă ținea de limbă și nu mă lăsa să vorbesc cu măicuța, de aceea plângeam, iar el îmi zice: să-i zici lui tatăl tău să facă pravila ca mai înainte, așa o să ajungeți iarăși în Rusia. Iară dacă nu are să facă pravila, că și el se gândește la asta, atunci o să muriți cu toții pe aici, și el are să moară odată cu voi!*”. Și altele i-au fost spuse pe atunci pe deasupra: că are să fie un ucuz împotriva noastră și câți prieteni vom vedea la început în Rusia, - și așa a și fost. Și mi-a fost dată poruncă să vorbesc cu Pașkov, ca să cânte și el la vecernii și utrenie, așa are să-i dea Dumnezeu ploaie, și au să se facă și grânele, că tot au fost ploi fără încetare; seara s-a fost semănat pe un loc mic, cu vreo două zile înainte de Sf. Petru, și a crescut pe loc, dar a putrezit de la ploaie. Eu i-am zis despre vecernii și utrenii, și a început să facă cum i s-a zis. Și a dat Domnul ploaie câtă trebuie, și s-au făcut și grânele. Minune mare! A fost semănat târziu, dar s-a copt repede. Și iarăși s-a apucat sârmanul să facă răutăți cu lucrarea cea dumnezeiască. În alt an semănase chiar mult, numai că au fost ploi mari, și apele și-au ieșit din albic și au acoperit țarina, și le-au luat pe toate la vale, și casele noastre au fost duse de ape. Iar înainte de aceea nu fusese apă pe aici de fel, de s-au minunat oamenii din alte locuri. Vezi bine, de cum au batjocorit lucrarea lui Dumnezeu, atunci s-a mâniat și Domnul! Pe urmă a răs la acel prim semn: i se făcuse, vezi bine, foame copilului, de aceea a și plâns! Dar eu de atunci m-am apucat de pravila mea, și azi mă țin de ea, cât îmi stă în putere. Dar ajunge cu vorbăria despre astea, să ne întoarcem la cele de la început. Noi trebuie să ținem minte toate astea și să nu uităm, nici un lucru de la Dumnezeu să nu-l lăsăm de izbeliște și să nu-l schimbăm cu amăgirile acestui timp al deșertăciunii.

(La lacul Irghen, după pește)

Cu copiii după pește, din curte vreo cincisprezece verste, acolo am umblat cu oamenii, atunci când a plesnit lacul și m-a adăpat Dumnezeu. Iar copiii aveau săniile încărcate cu mult pește, și am luat să le duc acasă la cei mici, după sărbătoarea Nașterii Domnului. Și pe când eram la mijlocul drumului, m-au lăsat puterile cum căram peștele târându-l după mine, căci zăpadă nu este prin locurile acelea, numai geruri mari. Nici foc, nimic nu era, și m-a prins noaptea, îmi pierdusem puterile, nădușeam și picioarele nu mă mai ascultau. Vreo opt verste mai erau până la curtea mea, să las peștele și nu alta, să merg așa, nu, că îl mâncam vulpile, iar cei de acasă erau flămânzi. Prea multe erau toate, necazul meu, și nu mai puteam să le car. Cum am tras din loc, picioarele au prins să-mi tremure, și am căzut, m-am prins în curea în mijlocul drumului, cu fața la pământ, ca unul beat. Făcându-mi-se frig, m-am ridicat, mai mergeam încă pe atât și iarăși cădeam. Multă vreme m-am zbătut așa, se făcea miezul nopții.

Scoțându-mi hainele umede, mi-am pus pe cămașa umedă o haină de blană de veritabilă subțire și uscată și m-am suit într-un copac, să dorm. După ce am stat așa o vreme, m-am trezit, înghețasem tot, și cizmele din picioare, haina era subțire, și îmi înghețase pântecul. Vai ție, Avvakum, orfan sărman, precum scânteia se stingea și precum copacul neroditor se taie, așa venea moartea. Priveam spre cer și la stelele strălucitoare, acolo mă gândeam la Stăpânul, dar nici cruce nu puteam să-mi fac, înghețasem tot. Și cugetam, zicând: „*Hristoase, lumina adevărului, dacă nu mă izbăvești tu pe mine, cel vremelnic și fără rost, nu-mi mai rămâne nimic de făcut, precum viermele am mă duc.*”. Și iată că se încălzi inima în mine și m-am urnit din loc iarăși spre sanie și mi-am așezat pe grumaz, nici nu știu cum, cureaua și am început să trag din nou.

Și iar nu mai aveam putere, mai erau ca la vreo patru verste până acasă la gospodăria mea, și am lăsat totul baltă, și am plecat singur. M-am târât vreo verstă și apoi m-am prăbușit, nu mai puteam. După ce am zăcut o vreme, iar voiam să pornesc, dar din nou îmi înghețaseră picioarele, nu puteam să mă ridic, cutiț nu aveam, nu puteam să-mi tai încălțările de pe picioare. M-am târât în genunchi și în brațe ca la o verstă. Genunchii îmi înghețaseră, nu mi-i mai stăpâneam, și din nou m-am culcat. Nu mai era mult până la curtea mea, dar nu nimeream, mă țâram și pe dos câte un pic și cu chiu cu vai am ajuns până la sălașul meu. Zăceam la ușă, nu puteam să rostesc nimic, și nici ușa nu o puteam deschide.

Spre dimineață se sculară cu toții și, văzând ce se întâmplă, protopopița m-a tras înăuntru, ca mort, în izbă. Și mi-era sete tare, și mi-a dat să beau pe săturate, desfăcându-mi hainele. Și avea acum două necazuri în casă, cu și cu o vacă neputincioasă, atâta viață mai era, căzuse pe ghiată în apă, se rupsese și zăcea în casă. Douăzeci și cinci de ruble ne costase vaca, care le dădea lapte copiilor. Prințesa Irina Mihailovna îmi trimisese odăjdii din Moscova și toate cele trebuincioase pentru slujbă la Tobolsk, iar Pașkov, luându-le la biserică, mi-a dat pentru ele vaca aceea. I-a hrănit pe copii vreo doi ani. Și-am mâncat din laptele acela când cu pin, când cu iarbă, și se mai potolea pântecul. Plângând, nevasta, săraca de ea, sărmana, împreună cu copiii înjunghie vaca și sângele scurs din vacă îl dădu unui cazac năimit, iar dânsul aduse sania mea cu pește.

Iar la prânz mâncând m-am înecat, păcatele mele, cât pe ce să mor! Vreo jumătate de ceas nu am avut suflu, aplecându-mă îmi strânsesem mâinile la piept, stând așezat. Nu cu o bucată mă încasam, ci cu un dumițat de pește pe care îl pusese în gură. Am oftat, mi-am amintit de moarte, cât de netrebnic e omul în această viață, iar dumițătura a și căzut în gâtje și m-am înecat. Mi-au tot tras pumni în spinare, iar pe urmă m-au lăsat, nici nu mai vedeam pe nimeni, nici ținare de minte nu mai aveam, tare amar mai era. Amară-i moartea pentru un păcătos!

Traducere și prezentare:
Marina VRACIU,
Iași

MANOLEA

Situat în Podișul Fălțicenilor la o distanță de 50 km de reședința județului, satul **Manolea** este o localitate izolată și liniștită. Pentru cititorii care nu cunosc zona, precizăm că există mai multe variante de acces spre sat, toate pornind de la drumul de trafic internațional E20, care se bifurcă spre Manolea în dreptul localităților Fălțiceni, Spătărești și Oniceni. Toate aceste drumuri se întâlnesc în intersecția situată în fața școlii cu clasele I-VIII din Manolea, prin urmare... toate drumurile duc la școală!

Deși este vacanță, ușa școlii este larg deschisă, parcă ar aștepta oaspeți. În interior miroase a var proaspăt, semn că anul școlar 2006-2007 este în curs de pregătire.

Dna **Maria Cojocar**, profesoară de matematică, acceptă cu amabilitate un dialog, oferindu-mi o serie de informații utile. Este dascăl aici de o lungă perioadă de timp, problemele satului i-au devenit familiare, fie că sunt școlare, administrative sau etnice.

Școala este dotată cu câteva echipamente de birotică care provin de la CRLR – televizor, xerox, calculator și imprimantă, dar, nefiind conectată la o rețea de telefonie, elevii nu au acces la Internet.

Subliniem că postul de director școlar a fost restructurat, fapt ce-i nemulțumește pe localnici, deoarece pentru orice adeverință, ștampilă sau delegație este necesară deplasarea la școala coordonatoare din Oniceni, situată la cca 10 km depărtare.

Pentru a contura o imagine de ansamblu, precizăm că școala este frecventată de aproape 160 de copii, numărul cadrelor didactice angajate este de 10, din care 5 sunt titulari, restul fiind suplinitori.

Cu toate că locuitorii satului Manolea sunt ruși lipoveni în proporție de 90 %, structura etnică școlară este diferită de cea a satului, ponderea elevilor etnici ruși fiind de aproape 50%.

Limba rusă maternă este studiată în cadrul școlii, fiind predată de către profesoara **Nastasia Macarie**, pe care ne propunem să o cunoaștem.

NASTASIA MACARIE

Suntem în miezul verii, soarele este arzător și atmosfera dogorește. Casele înșiruite de-a lungul uliței satului, abia se zăresc printre umbrarele de viță de vie cultivată în curte. Soiul nu este nobil, dar prezintă rezistență la condițiile climatice specifice nordului țării. Strugurii sunt mici, dar vinul, de culoare rubinie, este apreciat, fiind, cum se spune, “natural”.

Casa **Nastasei**, ca și majoritatea caselor satului, este ascunsă după o boltă de verdeață. În penumbra odăii răcoroase, în care am intrat prin tradiționalul cerdac, se zărește o masă pe care sunt câteva manuale și dicționare de specialitate. Se pare că, gazda noastră are preocupări profesionale și în vacanță.

- **Dnă Nastasia Macarie, sunteți profesor de rusă maternă în Manolea. Vă rugăm să ne spuneți de cât timp predați și cum este organizat studiul acestei discipline la dvs.**

PROFILE

- Predau rusa maternă, cred că, din 1992, de aproape 15 ani. Elevii lipoveni, organizați în 6 grupe, rămân după orele de curs să o studieze, 3 zile pe săptămână, câte o oră pe zi.

- **Este ceva timp de când aveți această activitate, se poate spune că ați pregătit în perioada 1992-2006 două generații de elevi. Participă elevii dvs. la competiții naționale sau internaționale de profil?**

- Cei mai buni sunt selectați și participă la astfel de acțiuni. În cursul acestui an, la Olimpiada națională de rusă maternă de la Iași eleva noastră Claudia Timofte a obținut un meritat loc II.

Locul II, este o frumoasă realizare pentru Nastasia Macarie ca dascăl, un prilej de mândrie pentru sat și o statistică favorabilă pentru județul Suceava. Având în vedere faptul că tinerii au un rol esențial în păstrarea și transmiterea specificului cultural etnic, o vom prezenta succint pe tânăra olimpică.

Claudia Timofte

Claudia este o adolescentă de 14 ani, mlădioasă și cu ochi expresivi. Locuiește la bunicii săi pe care îi ajută la treburile gospodărești și la câmp. Sfișoasă și modestă, nu și-a conturat planuri de viitor. Este momentul, Claudia, să faci deja acest lucru. Cere și vei primi, insistă și vei obține!

- **Dnă profesoară, cum este apreciată activitatea dvs. pedagogică de către Inspectoratul școlar județean?**

- În cursul semestrului I, mai precis pe 17 mai, am ținut împreună cu elevii clasei a VII-a o oră de cerc pedagogic

cu tema “*Tradițiile rușilor lipoveni*”, ocazie cu care au fost prezentate lecțiile “*Sărbători tradiționale - Paștele și Crăciunul*” și “*Logodna*”. La această manifestare au participat reprezentanți ai Inspectoratului Școlar Județean, cu scopul evaluării rezultatelor școlare. Avem o înregistrare video a acestei acțiuni pe care vă invit să o vizionați pentru a vă face o idee despre activitatea noastră.

Privind imaginile înregistrate pe casetă, am remarcat aspectul festiv al sălii în care s-a ținut cercul pedagogic, decorată cu exponate tradiționale – șaluri, costume, vechi icoane - prin grija Nastasei. Caracterul etnic este accentuat de costumele purtate de elevi, la care, predominant, evident, albastrul. Fustele lungi ale fetelor au culoarea cerului senin, iar cămășile rusești ale băieților sunt confecționate din mătase albastru marin. Cele 60 de minute pedagogice s-au transformat într-un interesant spectacol, unanim apreciat de către delegații inspectoratului, care i-au adresat felicitări dnei Nastasia Macarie pentru munca și realizările sale.

- **Cunoștințele elevilor dvs. se situează la un nivel lăudabil, fapt datorat în oarecare măsură aportului părinților precum și celui al bisericii cu care colaborați. Pe linia promovării valorilor culturale specifice rușilor lipoveni, există și alte inițiative locale?**

- Da, există. În luna iunie a acestui an, chiar în Duminica Înălțării Domnului, corul de fete “*Bereozușka*”, pe care îl coordonăm, a participat la concursul interetnic “*Hai să dăm mână cu mână*”, desfășurat la Siret (jud. Suceava), unde a obținut locul I. Ne mândrim cu această recunoaștere a frumuseții tradițiilor noastre.

În concluzie, anul 2006 este rodnic pentru profesoara **Nastasia Macarie**, fiind o încununare a activității sale îndelungate. Iată că munca și consecvența dau rezultate.

Avem convingerea că și alți profesori de rusă maternă, din alte localități, au realizări și succese, pe care cu timpul le vom cunoaște. Dorim tuturor celor ce reînvie rusa maternă, sănătate și putere de muncă în noul an școlar 2006-2007!

Tatiana TIMOFTEIOV,
Suceava

Adunarea generală a ATRLR (Năvodari, 2006)

Irina PARFON

În perioada 27-31 iulie a.c., concomitent cu alte două acțiuni ale Comunității Rușilor Lipoveni din România (*Festivalul interetnic al cântecului și dansului pentru copii și tineret* și *Conferința reprezentanților CRLR*), a avut loc la Năvodari, jud. Constanța, *Adunarea generală a Asociației Tinerilor Ruși Lipoveni din România* (ATRLR).

În anul ce a trecut de la precedenta Adunare generală (AG), situația asociației a fost una cam incertă pentru cei mai mulți dintre membri ei, aceasta neavând în totalitate posibilitatea de a-și urma firescul parcurs de dezvoltare pe direcțiile stabilite de fostul Consiliu Director (CD). Alegerile din cadrul A.G. de la Fălticeni, jud. Suceava, din anul 2005, care au vizat stabilirea unui nou președinte, a unei echipe de conducere și a unui nou plan de activități au fost contestate, iar în urma studierii acestei contestații și a unei analize a situației, CD al CRLR a anulat alegerile urmând a se desfășura altele în acest an.

Adunarea generală a fost așteptată cu mult interes de către participanți deoarece era nevoie de trasarea unor noi linii de dezvoltare și stabilirea unui nou plan de activități care să răspundă necesităților tinerilor etnici. Viitorul asociației este format de tinerii capabili, care lucrează cu profesionalism și căroră le trebuie asigurat un mediu propice, precum și suportul necesar pentru implementarea proiectelor și implicat pentru susținerea și îndeplinirea obiectivelor asociației.

La Năvodari au fost prezenți tineri ruși lipoveni membri ai asociațiilor de tineret din țară, atât președinți cât și membri delegați de A.G. locale, norma de reprezentare fiind în conformitate cu Regulamentul de Organizare și Funcționare al Asociației.

La plenara de deschidere a Adunării generale au fost prezenți tineri membri ai asociației, delegați și alți tineri dornici să participe la ședință, membri ai Consiliului Director al CRLR, în frunte cu președintele și deputatul **Miron Ignat**, reprezentanți ai Departamentului pentru Relații Interetnice, precum și alți invitați, reprezentanți ai unor ONG-uri din țară.

Fără prea multe discuții inutile și discursuri de început, s-a trecut efectiv la lucru, pentru că timpul era destul de scurt, participanții având la dispoziție doar o zi pentru a stabili coordonatele de dezvoltare a asociației.

Pe ordinea de zi a ședinței au fost cuprinse: validarea participanților la Adunarea generală, prezentarea raportului de activitate a președintelui asociației, modificări și completări aduse Regulamentului de Organizare și Funcționare, prezentarea candidaților pentru funcția de președinte a ATRLR - platforme-program, întrebări adresate candidaților, alegerea președintelui

ATRLR, validarea echipei Consiliului Director, priorități, perspective, idei de proiecte pentru viitor.

Pentru validarea delegaților la ședință a fost nevoie de stabilirea unei comisii de validare. În urma propunerilor și a votului Adunării generale, aceasta a fost constituită din trei membri: **Natalia Pavlov** din Sarichioi/Tulcea, **Claudia Halchin** din Sulina/Tulcea și **Irina Parfon** din Fălticeni/Suceava, care au avut sarcina de a verifica validitatea documentelor aduse de delegați și de a le acorda acestora dreptul de vot. Ceva probleme au pus cei șapte reprezentanți ai asociației de tineret din Ghindărești/Constanța, căroră le-au fost depistate mai multe nereguli referitoare la documentele cerute prin Regulamentul de Organizare și Funcționare al Asociației. Situația asociației din Ghindărești a dus la dispute aprinse între membrii comisiei de validare și membrii prezenți la A.G., cei din urmă având sarcina de a hotărî prin vot dacă sunt validați cei șapte reprezentanți. În urma votului, tinerilor din Ghindărești li s-a refuzat dreptul de a participa la alegeri.

După validarea delegaților a urmat stabilirea membrilor prezidiului, care avea să conducă din acel moment ședința. În urma propunerilor și a votului Adunării generale, prezidiul a fost compus din: **George Frol**, **Iulia Borisov** - ambii din București și **Emilian Nicolaiov** din Iași. În comisia de redactare a procesului verbal al Adunării generale au fost propuși și votați **Cristina Macarie**, **Gentilia Zenovei**, ambele din Iași și **Iuliana Parfimon** din Târgu Frumos/Iași.

Sarcina de redactare a proiectului de hotărâri a revenit unei alte comisii formate din **Zenaida Brînză** din Jurilovca/Tulcea, **Alina Șerpescu** din Mahmudia/Tulcea și **Anișoara Sidorov** din aceeași localitate, iar de numărarea voturilor s-au ocupat **Victor Trifan** din Brătești/Iași, **Valentin Mihailov** din Rădăuți/Suceava și **Tudor Larion** din Constanța.

Deși pe ordinea de zi urma prezentarea de către președintele

asociației a raportului de activitate al asociației, din motive necunoscute, s-a omis acest lucru, trecându-se direct la discutarea Regulamentului de Organizare și Funcționare al Asociației stabilit la prima Adunare generală a ATRLR de la Portița/Tulcea, cel discutat anul trecut la Fălticeni nemaifiind valabil.

Cu noi propuneri pentru articole sau alte modificări au venit **Andrei Luchici** - Tulcea, **Valentin Saraev** - Constanța și **Lucian Ivanov** - Brăila. În a doua parte a ședinței, după o pauză în care spiritele s-au mai calmat, s-a revenit din nou la Regulament, s-a discutat îndelung pe marginea articolelor și, după votul delegaților, modificările au fost adoptate.

Un moment delicat a fost acela în care prezidiul a primit o contestație din partea participanților din Ghindărești în legătură cu faptul că nici unuia dintre ei nu li s-a acordat drept de vot de către A.G. Cu aportul **Iuliei Borisov**, membră a prezidiului, care s-a dovedit a fi un adevărat mediator (ședința a fost mai liniștită în a doua parte a ei), s-a încercat rezolvarea situației, delegații A.G. având sarcina de a hotărî validarea a trei din cei șapte reprezentanți din Ghindărești. De această dată, delegații au fost mai îngăduitori, acordându-le acest drept de vot.

Astfel, din cele **24 de asociații locale** participante la Adunarea generală, au primit drept de vot **45 de delegați**.

Și pentru că trebuia ales un nou președinte al asociației pentru următoarea perioadă, au fost propuși patru candidați: **Lucian Ivanov**, **Saraev Valentin**, **Andrei Luchici** și **Irina Parfon**, din care ultimul a refuzat candidatura. Prezentările candidaților au cântărit mult în convingerea auditoriului pentru alegerea celui mai potrivit pentru această funcție. La fel de importante au fost și întrebările adresate candidaților, precum și răspunsurile acestora. Imediat s-a trecut la vot, iar în urma numărării voturilor s-a stabilit învingătorul: **Andrei Luchici** - 27 de voturi (**Saraev**

Valentin - 12 voturi și **Lucian Ivanov** - 6 voturi).

Pentru punerea în aplicare a viitoarelor activități, noul președinte a trebuit să-și aleagă noua echipă cu care va lucra în următoarea perioadă. Noul Consiliu Director al ATRLR arată astfel: președinte: **Andrei Luchici**, vicepreședinți: **Irina Parfon** și **Lucian Ivanov**, secretar: **George Frol**, membri: **Veronica Petrichei**, **Emilian Nicolaiov**, **Valentina Bucioc**. Ca membri supleanți au fost aleși: **Valentin Saraev** și **Alina Șerpescu**.

Pentru că și noul Regulament de Organizare o cerea, a fost stabilită și componența Comisiei de Etică și Disciplină: **Anatoly Danilov** din Galați, **Iulia Borisov** din București și **Valentin Mihailov** din Rădăuți, iar ca membru supleant **Emilian Șfecleș** din Târgu Frumos. Consiliul Director și Comisia de Etică și disciplină au fost validate în unanimitate.

Deși a fost însoțită de discuții foarte aprinse, Adunarea generală a fost o reușită, deoarece s-a stabilit un cadru propice dezvoltării asociației și s-au creionat viitoarele acțiuni. Cu bune și cu rele, tinerii merg mai departe în speranța că vor reuși prin activitățile ce le vor desfășura să ajute etnia la menținerea a cel puțin pe linia de plutire, dacă nu chiar la înflorirea ei. Important este că se vrea, important este că ne interesează și la fel de important este să găsim căile cele mai favorabile pentru a ne îndeplini obiectivele.

Tineri informați și educați în spiritul civic, toleranți și care conștientizează ideea de multiculturalitate, înarmați cu profesionalism și dornici de afirmare, așa par a se creiona membrii viitoarei structuri a ATRLR.

Pentru cititorii publicației noastre dăm mai jos impresiile celor trei candidați la funcția de președinte a ATRLR:

● **Andrei Luchici, președinte ATRLR**

- Dacă luăm în considerare și alegerile de anul trecut de la Fălticeni, am putea spune că ai fost ales pentru a

treia oară președinte al tineretului rus lipovean. Cu ce gânduri pleci în noul mandat?

- În acest context, ce-a de-a treia alegere a mea în această funcție confirmă încrederea tinerilor, arată că tineretul a evoluat și a învățat să lucreze într-un mod profesionist, iar bucuria cea mai mare e că cei 45 de delegați au dat dovadă că suntem un ONG cu idei bine structurate și cu o misiune bine stabilită: aceea de a ajuta la dezvoltarea tineretului rus lipovean.

Cât despre gânduri, în primul rând aș vrea să consolidăm o echipă, aceea a Consiliului Director al ATRLR, apoi încercăm să formăm cât mai mulți tineri în vederea păstrării și promovării identității etnice (cultură, obiceiuri, tradiții), precum și a dezvoltării valorilor spirituale specifice rușilor lipoveni. Vrem să ne apropiem cât mai mult de Biserică și vrem să facem acest lucru începând cu liderii locali, care ei înșiși trebuie să dea un exemplu în acest sens. Vrem să instruiem tinerii în direcția redactării de proiecte, de coordonare și implementare a acestora. După cum e menționat și în platforma mea program, urmăresc o dezvoltare pe mai multe direcții pentru că vrem să fim o organizație eficientă, care să acopere toată țara (fiecare tânăr să ajungă să fie implicat). Un alt punct important se referă la promovarea tinerilor în structurile de conducere ale administrației locale precum și în cele ale CRLR, pentru că e firesc să existe o relație armonioasă de colaborare și sprijin între noi, tinerii și seniorii.

De asemenea, un mare accent vom pune și pe limba rusă, de aceea, la viitoarele ședințe ale C.D. vom încerca să vorbim cât mai mult în limba maternă, poate astfel vom sensibiliza și alți tineri.

Trebuie realizate strânse

colaborări și cu alte structuri ale tineretului minoritar din România. Noi deja avem stabilite coordonatele acestor colaborări, însă trebuie continue pentru că în principiu urmărim dezvoltarea imaginii ATRLR-ului ca o asociație puternică și cu simț de răspundere.

● **Lucian Ivanov, vicepresedinte ATRLR**

- Cu ce impresii ai plecat de la Năvodari?

- De la Năvodari am plecat cu speranța că în viitor va fi mai bine pentru cei din asociație. Atât echipa de conducere, cât și ceilalți membri prezenți la ședință trebuie să se implice în activitățile asociației pentru că împreună avem un țel și trebuie să obținem cât mai multe pentru noi. Organizarea a fost bună, deși Comunitatea nu ne-a pus la dispoziție mai multe posibilități. Tineretul a dovedit încă o dată, dacă mai era nevoie, persoanelor mai în vârstă cât și celorlalți, că poate organiza o acțiune de acest gen.

- Deși ai fost contracandidatul lui Andrei Luchici, ai fost ales în Consiliul Director al asociației noastre, ești vicepreședinte. Cum vezi viitorul ATRLR în noua echipă?

- Cred că Andrei s-a gândit bine și a ales în Consiliul Director reprezentanți din asociații puternice, iar Brăila e un loc unde se desfășoară multe activități.

Din punctul meu de vedere, a făcut o alegere bună, a ales oameni care au fost activi în localitățile din care provin. Sper să se facă treabă. Din partea mea, tot sprijinul.

Din motive necunoscute, cel de-al treilea candidat la funcția de președinte, **Valentin Saraev**, a refuzat să ne răspundă la întrebări.

Începem prezentarea noastră despre Adunarea generală a ATRLR cu lista participanților cu drept de vot:

Galus Stela, Babadag, jud. Tulcea
Trifan Victor-Căprian, Brătești, jud. Iași
Borisov Iulia, București
Frol George, București
Averian Alexandru, București
Izotov Olga, Climăuți, jud. Suceava
Petrov Lucian, Constanța
Saraev Valentin, Constanța
Larion Tudor, Constanța
Parfon Irina, Fălțiceni, jud. Suceava
Avdei Irina, Fălțiceni, jud. Suceava
Sfecleș Vasile, Focuri, jud. Iași
Ivanov Lucian, Brăila
Lebuh Mihai Ionuț, Brăila
Parfene Alisa, Brăila
Danilov Anatoly, Galați
Macarie Cristina, Iași
Zenovei Gentilia, Iași
Nicolaiov Emilian, Iași
Boiciuc Angelica, Lipoveni, jud. Suceava
Ichimov Iulia Luminița, Lipoveni, jud. Suceava
Șerpescu Alina, Mahmudia, jud. Tulcea
Sidorov Anișoara, Mahmudia, jud. Tulcea
Andrian Laurențiu, Manolea, jud. Suceava
Trofimov Petre Eugen, Mila 23,

jud. Tulcea
Buga Alina, Năvodari, jud. Constanța
Silai Zina, Năvodari, jud. Constanța
Mihailov Valentin, Rădăuți, jud. Suceava
Mihailov Cristina, Rădăuți, jud. Suceava
Pavlov Natalia, Sarichioi, jud. Tulcea
Bucioc Valentina, Sarichioi, jud. Tulcea
Savin Liliana Olea, Sarichioi, jud. Tulcea
Sfecleș Emil, Târgu Frumos, jud. Iași
Parfimon Iuliana, Târgu Frumos, jud. Iași
Balan Ionuț, Suceava
Simion Nicolae, Suceava
Halchin Claudia, Sulina, jud. Tulcea
Brînză Zenaïda, Jurilovca, jud. Tulcea
Antonius Andrei, Slava Rusa, jud. Tulcea
Andrei Luchici, Tulcea
Petrichei Veronica, Tulcea
Leonov Cristian Mihael, Tulcea
Melicov Daniel, Ghindărești, jud. Constanța
Caladei Paula, Ghindărești, jud. Constanța
Echim Alexe, Ghindărești, jud. Constanța

СОТРУДНИЧЕСТВО

Светлана МОЛДОВАН

Деятельности редакции газеты ЗОРИ, как и в большинстве других публикаций, просто немыслима работа без привлечения внештатных сотрудников. Напомним, что «Зори» - это ежемесячная двуязычная (на русском и румынском языках) информационно-просветительская публикация Общины русских-липован Румынии (ОРЛР). Ежемесячник выходит с 1990 г. в Бухаресте и является первым светским печатным органом русской диаспоры Румынии, а также связующим звеном русскоговорящих, распространённых по всей стране, особенно на юго-восточной и северной частях. «Зори» обращается ко всем русскоговорящим, а также ко всем стремящимся узнать, кто они, эти *русские-липоване*, какова их история, традиции, быт, что именно из русских обычаев сохранили они вне России, познакомиться с их выдающимися представителями, с их социальными проблемами, с их русским говором-диалектом, с деятельностью ОРЛР вообще.

Особое внимание публикация уделяет исторической родине русских-липован - России, российско-румынским отношениям, в которых широко освещаются прежде всего взаимоотношения двух культур: русской и румынской.

В самом начале деятельности редакции она ориентировалась исключительно на членов Общины, поэтому на страницах «Зорей» печатались лишь статьи и заметки русских-липован. Однако как потребности более широкой информации, так и собственно открытость публикации привели к тому, что здесь стали писать и представители следующих волн иммиграции в Румынию (русские православные старообрядцы - именуемые здесь и *рускими-липованами*, принадлежат первой волне, они покинули свою родину ещё в XVII-XVIII веках вследствие раскола Русской официальной Церкви).

А начиная с 2004 г., среди внешних сотрудников активно проявили себя работники русской средней школы при посольстве Российской Федерации в Румынии, особенно, директор школы **Татьяна Васильевна Горбачёва** и учителя - **Павел Михайлович Симиновский** и **Анастасия Дмитриевна Щербина**. И хотя наше сотрудничество сравнительно недавнее, оно оказалось постоянным и очень плодотворным и обогатило «Зори» многочисленными интересными материалами.

С тех пор, уже два года подряд, газете предлагают свои статьи не только учителя, но и ученики этого учебного заведения из разных стран. Те и другие стали авторами более чем 50-ти материалов на русском языке, освещающих либо жизнь и деятельность русской школы, либо её мероприятия,

частично проводящиеся совместно с Общиной русских-липован Румынии. Особенно похвальным представляется участие самых юных - учеников школы. Они стали авторами эссе, стихов и других сочинений на различные темы. Интересными для читателей нашей газеты были те материалы, в которых учителя и дети описывали свои впечатления о тех или иных обычаях русских-липован, подчёркивая, что именно поразило их во время первой встречи с русской диаспорой Румынии. В других статьях рассказывалось о мастер-классах, организованных совместно в школах, где изучают родной язык дети русских-липован.

Представители школы не раз посещали русские общины Румынии, чаще всего, на большие религиозные или светские праздники: в Брэиле - на Масленицу, Слава Русэ - на Крещение и на Успение, Слава Черкезэ - на Новый старый Год, в Каркалиу (на Камне) - на Пасху, и печатали в «Зорях» свои волнующие, трогательные впечатления.

Кроме того, сотрудниками русской школы были целиком подготовлены для газеты три тематических страницы: **Солдаты победы** (а редакция «Зори» подготовила в 2005 г. материал для сборника «Солдаты победы», изданный школой, о ветеранах русских-липован, принявших участие во второй мировой войне), **Дорога к Пушкину** и **Куликово поле** (№ 9/2005). В номере 5/2005, посвящённом 60-летию Победы над фашизмом, они опубликовали несколько материалов, связанных с войной. В год пушкинского юбилея, так как

«У каждого своя дорога к Пушкину», всякий имел возможность высказаться в «Зорях» на эту тему на протяжении нескольких номеров. Средняя школа вместе с нашей редакцией выпустила в 2005 г. сборник «Дорога к Пушкину», в котором были помещены и работы детей русских-липован из Сарикёя, уезда Тульча, и из брэильской Школы № 21.

Редакция принимала непосредственное участие в международной школьно-студенческой конференции «Мы говорим по-русски», организованной в 2004 г. в школе совместно с кафедрой русской филологии Бухарестского университета.

По приглашению редакции «Зорей» и ОРЛР, преподаватели русской школы приняли участие в 2005 г. в Брэиле в IV-ом Международном научном симпозиуме Общины на тему «Культура русских-липован в национальном и международном контексте», на котором учитель **Павел Симиновский** выступил с интересным докладом «Быт и религиозные праздники староверов в произведениях И.С. Шмелёва и традиции старообрядцев Румынии» (вместе с **Аксинией Красовски**).

В апреле 2005 г. средняя школа при посольстве, вместе с ОРЛР и публикацией «Зори», организовала Международную выставку детского рисунка «В мире сказки», отразив затем на страницах газеты это событие и опубликовав некоторые из наиболее удачных рисунков детей.

В этом году, в марте, в сотрудничестве с ОРЛР и редакцией «Зори» бухарестская русская школа организовала у себя выставку «Соотечественники» с фотографиями из архива редакции, картинами **Александры Феноген**, рисунками детей русских-липован, народными костюмами русских-липован. В день вернисажа все вместе отметили и Масленицу - проводы зимы.

В нашей совместной работе редакции и школы сложилась традиция ежегодно в сентябре возлагать цветы на памятник русскому писателю **Л. Толстому** - с 2004 г., когда он был восстановлен в знаменитом бухарестском парке Херэстрэу.

Сотрудничество редакции «Зори» со средней школы при посольстве Российской Федерации в Румынии является, как видите, плодотворным и, хочется верить... - многообещающим.

Общее-собрание-АМРЛР

В городе Нэводарь, уезда Констанца, 28 июля с.г. состоялось годовое Общее собрание Ассоциации молодежи русских-липован Румынии (АМРЛР). 45 делегатов из 24 местных молодёжных ассоциаций обсудили и приняли изменения Регламента организации и функционирования АМРЛР и составили проект её будущих мероприятий.

А также был избран новый совет управления АМРЛР.

- председатель: **Андрей Лукич**;
- вице-председатели: **Ирина Парфон** и **Лучиан Иванов**.
- секретарь: **Джордже Фрол**;
- члены: **Вероника Петрикей**,

Емилиан Николаёв, **Валентина Бучёк**;

- кандидаты в члены: **Валентин Сараев** и **Алина Шерпеску**.

На Общем собрании присутствовали и члены управляющего совета ОРЛР, во главе с председателем и депутатом Общины **Мироном Игнатом** и заместителем государственного секретаря **Валентином Платоном** из Департамента Нацменьшинств.

(С.М.)

УЧЕБНЫЙ РАЗДЕЛ - ДЛЯ ВАС, ШКОЛЬНИКИ!

В прошлом номере нашей газеты «Зори» я начал рассказ о второй жизни исконно русских по происхождению имён и фамилий. Однако, в русском языке *нарицательные* слова образуются не только от исконно русских мужских и женских личных имён, фамилий, прозвищ, но и от иноязычных. Многие слова, которые были заимствованы из французского, английского, немецкого и других языков, были когда-то именами. Так, например, слово *саксофон* совершенно отличается от русского баяна. Это медный духовой музыкальный инструмент, по тембру близкий кларнету. Первая часть этого слова образована от личного имени бельгийского мастера Адольфа Сакса (Sax) - создателя саксофона, а вторая его часть - *фон* - происходит от греческого слова *фоне*, что в переводе на русский язык означает «звук» (такую основу мы встречаем и в некоторых других известных простых и сложных словах: *фонетика, телефон, электрофон, магнитофон, патефон*). Что касается слова *патефон*, следует заметить, что оно также происходит от собственного имени: патефоны во Франции выпускала граммофонная фирма ПАТИ.

Среди нарицательных слов, образованных от антропонимов, встречаются и слова-названия некоторых тканей. От французской фамилии красильщиков Гобелинов, известной с XV века, образовано в русском языке слово *гобелен*, которое употребляется в двух значениях: «*стенной ковёр с вытканными узорами, изображениями*» и «*плотная декоративная ткань с вытканными узорами*». Слово *батист* происходит от имени французского мастера *Батиста Шамбр*, который в XIII веке впервые смог выделить необычную, «тонкую, полупрозрачную, слегка блестящую бумажную или

льняную ткань *полотняного переплетения*».

Слово *френч* - это название военной куртки в талию, с четырьмя большими накладными карманами на груди и на боках и хлястиком сзади. Такую куртку носил английский фельдмаршал *Джон Френч*.

Пальто, рукав которого составлял с плечом одно целое, получил название *реглан*, потому, что его первым в истории портновского искусства надел французский генерал *Реглан*.

Известно, что одним из символов счастья, мира - это цветы, красивые цветущие растения. В составе их названий встречаются также имена и

Как-имена-получают-вторую-жизнь (II)

фамилии людей. Приведём несколько примеров. Слово *камелия* - название декоративного растения с крупными красными цветами и вечнозелёными листьями - происходит от фамилии миссионера *Камелли*, который вывез это растение в Европу из восточной Азии. Слово *гортензия* - это декоративное травянистое растение с крупными розовыми, белыми, малиновыми, голубыми соцветиями. Этот цветок получил название в честь француженки *Гортензии Лепь*, которая привезла его в Европу из Индии.

Далия - крупное садовое травянистое растение с большими яркими соцветиями. Этот цветок в Мексике был открыт шведским ботаником *А. Далем* и привезён в Европу в 1789 году, поэтому и получил название *далия*. Позднее, один из его 15 сортов был выведен русским натуралистом, академиком *И.И. Георги*. По его имени и был назван новый цветок *георгин*.

Основой многих нарицательных слов являются и вымышленные имена сказочных, мифологических персонажей. Таково, например, название цветка *нарцисс*. Оно связано с

древнегреческим мифом о *Нарциссе*, который влюбился в своё лицо, отражённое в воде. Цветок *нарцисс* отличается нежной красотой, он действительно как бы склоняет набок свою головку и смотрит жёлтым глазком вниз на своё отражение.

Среди нарицательных слов, возникших из личных имён людей, встречаются и слова менее известные сегодня. Так, например, в известных строках из романа «Евгений Онегин» *А. С. Пушкина* встречаются слова *боливар* и *брегет* - по происхождению личные имена, которые обрели в русском языке вторую жизнь:

Надев широкий боливар,
Онегин едет на бульвар
И там гуляет на просторе,
Пока недремлющий брегет,
Не прозвонит ему обед.

Боливар - это чёрная атласная широкополая шляпа с расширяющейся кверху тульей. Это слово образовано от имени *Симона Боливара*, одного из руководителей борьбы за независимость испанских колоний на американском континенте. Следует также отметить, что этот антропоним послужил основой и для других нарицательных слов: денежные единицы в Венесуэле и Боливии называются *боливар* и *боливиано*. *Брегет* - это карманные часы, которые могли отбивать минуты и показывали числа месяца. Они изготовлялись в мастерской французского часовщика *Бреге* (Breguet) и обладали большой точностью.

Многим из вас, ребята, наверно известно, что некоторые наименования физических единиц - это по происхождению фамилии известных учёных. Так, например, *ампер* - единица измерения электрического тока происходит от фамилии её изобретателя *А. М. Ампера*, *рентген* - единица измерения излучения (*В. Рентген*), *ватт* - единица мощности электрического тока (*Д. Уатт*) и многие другие.

Задание: Прочитайте и заучите наизусть данное ниже стихотворение;

Станция «Валя»

Лёгким именем девичьем «Валя»
Почему-то станцию назвали.
Жёлтый домик, огород с
капустой,

Поезд не стоит и двух минут,
На путях туманно, тихо, пусто...
Где ты, Валя, проживаешь тут?
Подступают к паровозу сосны,
Охраняя станции покой.
Валя, Валя, выйди, как берёзка,
К семафору, помаши рукой.
Видно, был влюблённым тот
путеец,
Инженер, чудак немолодой:
Полустанок в честь тебя затеял
С краткою стоянкой путевой.

(Сергей Орлов)

Пояснение лов и выражений:

- *антропоним* = имя собственное человека;
- *патефон* = аппарат старого типа для воспроизведения записанных на пластинке звуков;
- *атласный* = (атлас) - шёлковая блестящая ткань;
- *тулья* = верхняя часть шляпы;
- *бумажная ткань* = ткань из хлопка;
- *льняная ткань* = ткань из льна;
- *полотняное переплетение* = особый способ соединения нитей в тканях, сделанных из льна;
- *узор* = рисунок, который получается при изготовлении ткани соединением нитей разного цвета;
- *куртка в талию* = куртка узкая в боках, прилегающая к телу;
- *хлястик* = декоративная деталь одежды в виде узкой полоски сзади;
- *портновское искусство* = искусство мастера по изготовлению одежды;
- *миссионер* = лицо, посылаемое для религиозной пропаганды среди нехристианского населения;
- *подступать* = подходить близко к чему-либо;
- *путеец* = специалист по железнодорожному транспорту, работник службы пути.

Для вас подготовил
Феодор КИРИЛЁ

Conform Legii Presei, responsabilitatea juridică pentru conţinutul articolului aparţine autorului.
Ответственность за достоверность информации несут авторы.

Punctul de vedere al redacţiei nu coincide de fiecare dată cu cel al autorilor materialelor publicate.
Мнение редакции может не совпадать с мнением авторов статей.

Republicarea materialelor - numai cu acordul redacţiei.
Перепечатка только по согласованию с редакцией.

Manuscrisele, scrisorile şi fotografiile nu se înapoiază.
Рукописи, письма, фотографии не возвращаются.

Главный редактор
Светлана Молдован

Redactor-şef:
Svetlana Moldovan

Иван Евсеев - редактор
Корректор
Татьяна Воронцова

Redactor:
Ivan Evseev
Corectura în limba rusă:
Tatiana Vorontova
Tehnoredactare computerizată:
George Frol

Электронная техноредакция
Джордже Фрол

Adresa redacţiei:
Bucureşti, sector 1. str. Dr Raţiu,
nr. 10, cod 010916
Tel/Fax: (021) 315 31 04
Mobil: 0743189921
E-mail: zorile@moon.ro
www.zorile.ro

Адрес редакции:
Bucureşti, sector 1. str. Dr Raţiu,
nr. 10, cod 010916
Тел./факс: (021) 315 31 04
0743189921
E-mail: zorile@moon.ro
www.zorile.ro